

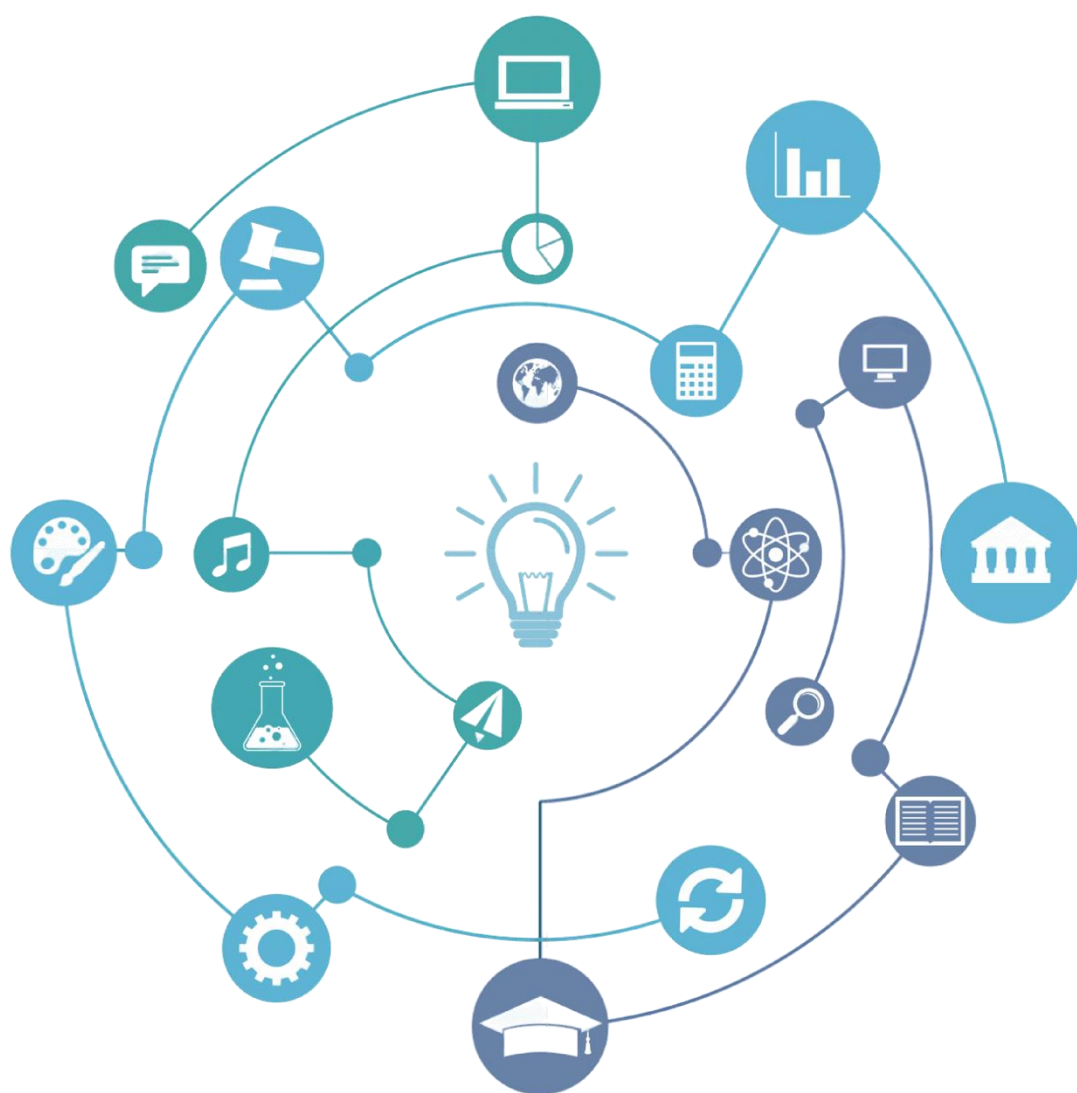

Spolufinancováno
Evropskou unií

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

edu.cz

Financování vybraných vzdělávacích systémů v Evropě

Název projektu: Datově-analytická podpora pro hodnocení a řízení vzdělávací soustavy ČR
Registrační číslo projektu: CZ.02.02.XX/00/22_005/0002901

Obsah

Manažerské shrnutí	4
Úvod	13
Metodologie	14
1 Dánsko	15
1.1 Pravidla alokace financí	15
1.2 Celkové výdaje	17
1.3 Přílohy	18
2 Rakousko	20
2.1 Pravidla alokace financí	20
2.2 Celkové výdaje	21
2.3 Přílohy	22
3 Estonsko	28
3.1 Pravidla alokace financí	28
3.2 Celkové výdaje	29
3.3 Přílohy	30
4 Finsko	31
4.1 Pravidla alokace financí	31
4.2 Celkové výdaje	32
4.3 Přílohy	33
5 Lotyšsko	34
5.1 Pravidla alokace financí	34
5.2 Celkové výdaje	35
5.3 Přílohy	35
6 Litva	39
6.1 Pravidla alokace financí	39
6.2 Celkové výdaje	40
6.3 Přílohy	41
7 Slovensko	43
7.1 Pravidla alokace financí	43
7.2 Celkové výdaje	44
7.3 Přílohy	45
8. Slovinsko	46
8.1 Pravidla alokace financí	46
8.2 Celkové výdaje	46
8.3 Přílohy	47

9 Polsko.....	49
9.1 Pravidla alokace financí	49
9.2 Celkové výdaje	50
9.3 Přílohy	51
10 Německo.....	54
10.1 Pravidla alokace financí	54
10.2 Celkové výdaje	55
10.3 Přílohy.....	56
Zdroje.....	61
Seznam obrázků.....	68

Manažerské shrnutí

Cílem dokumentu je zmapovat, jaké množství prostředků vynakládají vybrané evropské státy na vzdělávání, jak se tyto výdaje člení průřezem vzdělávacího systému, jakými mechanismy jednotlivé státy prostředky rozdělují a jaké položky v rámci vzdělávacího systému financují. Rešerše je zaměřena na 10 vybraných evropských zemí, které byly definovány návrhem analýzy srovnání zemí ve formách financování pro ministra školství jako nejvhodnější k porovnání se systémem financování škol v ČR a doplněny o dva další inspirativní příklady z Polska a Německa. Jsou jimi Dánsko, Rakousko, Estonsko, Finsko, Lotyšsko, Litva, Slovensko, Slovinsko, Polsko a Německo. Níže je uveden výtah nejzajímavějších bodů z jednotlivých vzdělávacích systémů a tabulka porovnávající vzdělávací indikátory jednotlivých zemí.

- Dánsko:
 - od 60. let došlo k razantnímu slučování obcí (z 1098 na 98 od roku 2007; nyní 85 % obcí mezi 20 tis. až 100 tis. obyvateli);
 - pokud je škola prokazatelně malá a nekonkurenceschopná, má ministerstvo školství právo ji sloučit s jinou školskou institucí; pokud škola sloučení odmítne, zaniká jí právo na finanční pomoc.
- Rakousko:
 - roku 2019 došlo k reformě vzdělávacího systému, zavedení clusterových škol a centrálního dozorčího orgánu *Bildungsdirektion*;
 - i přesto, že má Rakousko podprůměrný podíl obyvatelstva ve věku 20-24 let studující vysokou školu, vynakládá na terciární vzdělávání v rámci EU výrazně nadprůměrnou sumu v přepočtu na HDP (1,7 % x 1,2 %).
- Estonsko:
 - stát pokrývá výdaje soukromých základních škol do výše 100 % průměrných výdajů veřejné základní školy;
 - střední odborné vzdělávání funguje na principu kreditů, přičemž jich žák musí za jeden školní rok získat 60;
 - v reakci na nedostatek učitelů bylo zavedeno stipendium pro studenty pedagogiky;
 - učitelé budou na základě připravované reformy rozděleni do čtyř platových stupňů, přičemž se jejich výsledný plat bude odvíjet od počtu vyučovaných žáků násobeného koeficientem vycházejícím z platového stupně.
- Finsko:
 - poplatky za mateřskou školu jsou vypočítávány na základě příjmů rodičů;
 - děti a žáci mají zdarma nárok na učebnice, obědy, zdravotní a sociální služby a cestovné do místa vzdělávání;
 - v nedávné době byla významně posílena výkonová komponenta financování středního školství.
- Lotyšsko:
 - pokud obec nezajišťuje vlastní předškolní péči, musí rodičům uhradit výdaje na soukromou;
 - stát hradí platy pedagogů soukromých mateřských škol, přičemž ty nesmí za tímto účelem vybírat školné.
- Litva:
 - výdaje na vzdělávání skokově rostou – v posledních dvou letech o 23 % a 16 %, předmětem navýšení jsou zejména platy pedagogických pracovníků;
 - v současné době pokrývá stát všem soukromým MŠ a ZŠ vzdělávací náklady, přičemž se vedou debaty o tom, zda nepřestat tyto náklady hradit školám, které v rámci své činnosti generují zisk.

- Slovensko:
 - financování na základě normativu, přičemž středoškolské obory jsou hodnoceny odlišným koeficientem dle toho, nakolik jsou žádány na trhu práce;
 - k letošnímu roku se v rámci systému vysokoškolského financování zavádí výkonnostní komponenty.
- Slovinsko:
 - školské rozpočty jsou vždy dvouleté;
 - vzdělávání, péči a stravu v rámci předškolního vzdělávání hradí obce pouze dětem s trvalým pobytem v rámci svého obvodu, pokud rodiče umístí své dítě do MŠ mimo spádovou oblast, hradí si tyto výdaje sami.
- Polsko:
 - počet různých proměnných, dle nichž stát alokuje lokálním samosprávám objem financí na základní a střední vzdělávání, vzrostl z 23 v roce 2000 na 93 v roce 2023;
 - žáci ZŠ mají v rámci povinné školní docházky od roku 2014 nárok na učebnice zdarma;
 - v rámci rozpočtu na rok 2024 dojde k navýšení platu učitelů v průměru o 30 %, u nových učitelů o 33 %.
- Německo:
 - odborné vzdělávání probíhá dvojím způsobem – přímo u zaměstnavatelů (kde náklady platí zaměstnavatelé) a ve školách;
 - existují výrazné rozdíly v objemu výdajů jednotlivých spolkových zemí, přičemž země bývalé NDR v současné době alokují na vzdělávání vyšší sumu v přepočtu na jednoho obyvatele než země bývalé SRN.

Tabulka 1: Rozpad výdajů na vzdělávání jako % HDP, 2021, OECD¹

Státy	Organizovaná péče o předškolní děti			Primární vzdělávání (ISCED 1)	Nižší sekundární vzdělávání (ISCED 2)	Vyšší sekundární (ISCED 3)	Terciární vzdělávání (včetně R&D)	Terciární vzdělávání (bez R&D)	Primární až terciární (včetně R&D)	Primární až terciární (bez R&D)	Celkem (včetně R&D)	Celkem (bez R&D)
	Vzdělávací rozvoj dětí předškolního věku	Předškolní vzdělávání	Všechny předškolní programy (ISCED 0)									
ČR	a	0,7	0,7	1,0	1,4	1,1	1,2	0,8	4,6	4,2	5,2	4,8
Dánsko	0,7	0,6	1,3	1,7	1,1	0,8	1,9	0,9	5,5	4,5	6,8	5,8
Estonsko	x	x	1,2	1,6	0,9	0,6	1,4	0,8	4,5	3,9	5,7	5,1
Finsko	0,4	0,8	1,2	1,4	1,1	1,3d	1,6	0,9	5,4	4,7	6,6	5,9
Litva	0,2	0,9	1,2	0,8	1,1	0,5	1,1	0,8	3,6	3,3	4,8	4,5
Lotyšsko	0,2	0,9	1,1	1,2	0,7	0,8	1,3	1,0	4,1	3,8	5,2	4,9
Německo	0,4	0,7	1,1	0,8	1,3	1,0d	1,3	0,7	4,6	4,0	5,7	5,1
Polsko	a	0,9	0,9	1,3	1,1	0,9	1,2	0,8	4,6	4,2	5,5	5,1
Rakousko	0,2	0,6	0,8	1,0	1,1	0,9	1,9	1,2	4,9	4,2	5,7	5,0
Slovensko	a	0,7	0,7	1,2	1,1	0,9	1,1	0,8	4,4	4,1	5,0	4,8
Slovinsko	0,4	0,7	1,1	1,7	0,8	0,9	1,2	1,0	4,6	4,4	5,7	5,5

Zdroj: Education at a Glance 2024, online databáze OECD; Poznámka: Případné odchylky v součtových sloupcích jsou dány zaokrouhlováním hodnot.

Tabulka 2: Srovnání vzdělávacích indikátorů jednotlivých zemí²

Státy	Počet žáků na učitele (ISCED 1-3) (2022)	Výdaje na platy učitelů na jednoho žáka (ISCED 02- 8) (2021) v EUR	Celkové výdaje na žáka, primární až terciální bez R&D, PPP (2021) v USD	Veřejné výdaje na vzdělávání jako % HDP, celý sektor vzdělávání dle definice Eurostat (2022)	PISA skóre (matematická gramotnost)	Podíl vysokoškoláků na populaci 20-24 let (2022)	HDI (2022)
ČR	13,0	5 274	\$ 11 970	4,9	487	40,6	0,895
Dánsko	11,9	15 411	\$ 14 599	5,3	489	38,1	0,952
Rakousko	10,1	12 867	\$ 16 734	4,8	487	31,8	0,926
Estonsko	12,4	*	\$ 10 178	5,8	510	30,7	0,899
Finsko	12,7	11 545	\$ 12 827	5,5	484	38,5	0,942
Lotyšsko	11,5	3 790	\$ 8 472	5,3	483	41,4	0,879
Litva	11,4	4 069	\$ 9 372	4,9	475	39,8	0,879
Slovensko	14,2	4 844	\$ 10 252	4,5	464	30,8	0,855
Slovinsko	11,1	6 596	\$ 12 536	5,6	485	47,4	0,926
Polsko	10,9	3 632	\$ 10 658	4,6	489	39,9	0,881
Německo	13,3	11 117	\$ 15 011	4,5	475	32,7	0,950

*definice se liší, data nejsou dostupná

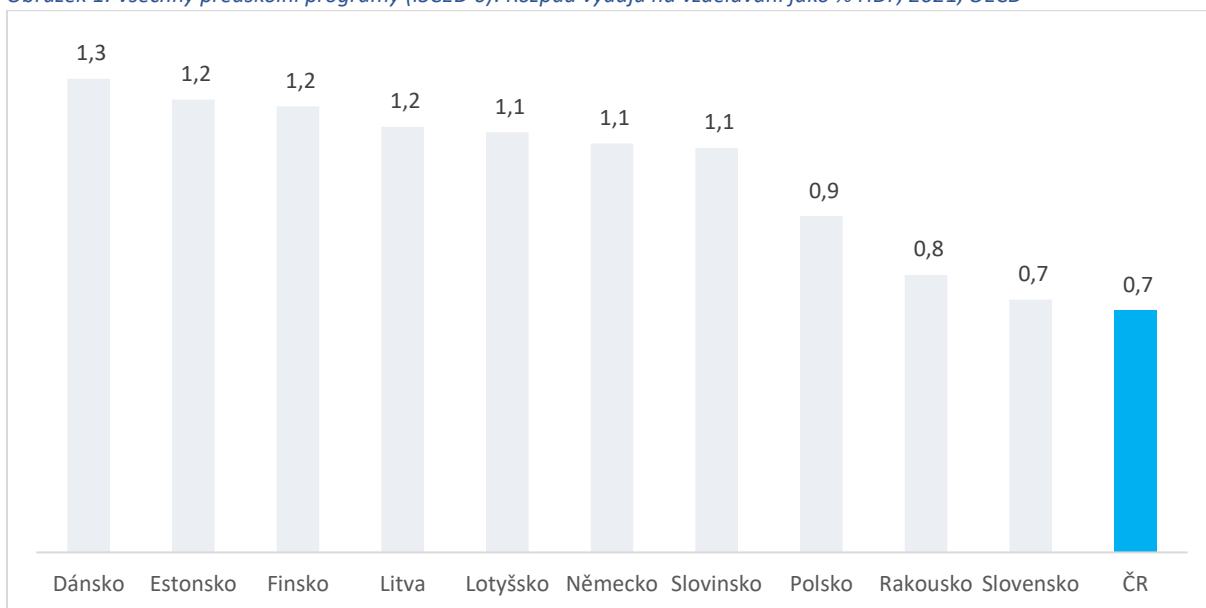
¹ Vysvětlivky k **Tabulce 1**: a - daná kategorie není v dané zemi sledovaná; x - data jsou zahrnuta v jiné kategorii; d - zahrnuje i data z jiné kategorie.

² Zdroje a vysvětlivky k údajům v tabulce:

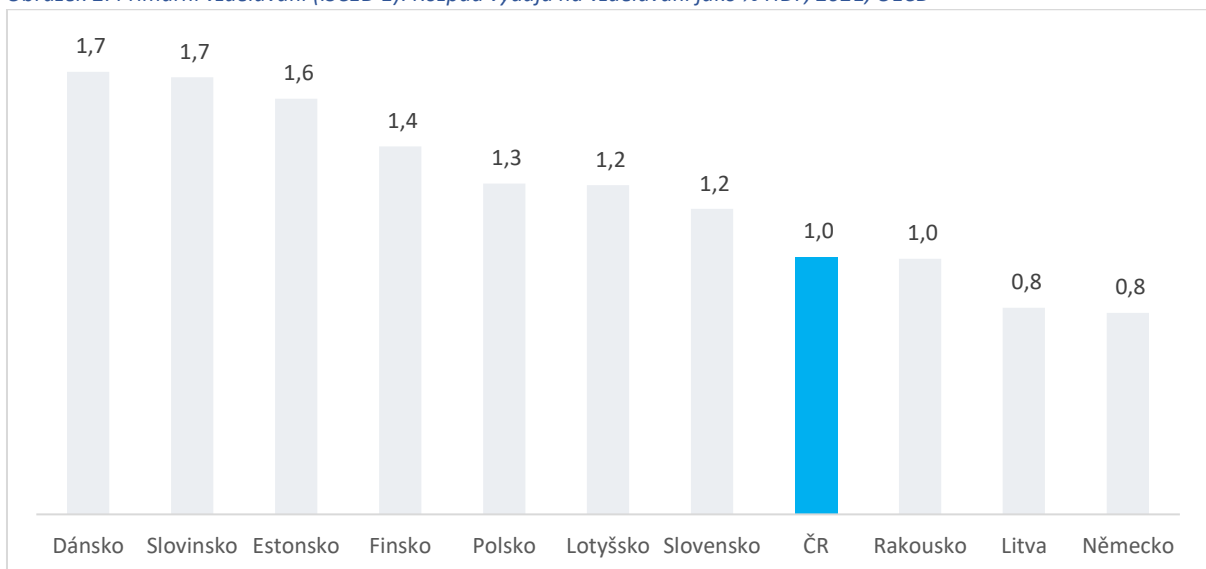
- Počet žáků na učitele Primary and secondary education (levels 1-3) (2022): ZDE <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/bookmark/5308745f-869c-4ed6-b530-d310e75fc991?lang=en>
- Výdaje na pedagogické pracovníky v přepočtu na jednoho žáka na úrovni Pre-primary – Tertiary education – Eurostat, Evropská komise. (2021) [Statistics | Eurostat \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat/eurostat)
- Celkové výdaje na jednoho žáka, přepočtené na paritu kupní síly – indikátor knihovny OECD, Education at a Glance, 2024: https://www.oecd.org/en/publications/education-at-a-glance-2024_c00cad36-en/full-report/how-much-is-spent-per-student-on-educational-institutions_5351aa21.html#title-d61d449404.
- Veřejné výdaje na vzdělávání jako podíl z HDP Eurostat, Evropská komise. [Tabulka s vývojem indikátoru 2017-2022](https://ec.europa.eu/eurostat/eurostat)
- PISA skóre – výsledky z matematické gramotnosti v rámci mezinárodního šetření PISA 2022. [Comparing countries' and economies' performance in mathematics](https://www.oecd.org/en/publications/pisa-2022-results-volume-i/5351aa21.html#title-d61d449404)
- Podíl populace ve věku 20-24 let, která studuje vysokou školu – Eurostat, Evropská komise. [Statistics | Eurostat \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat/eurostat)
- Human development index – United Nations Development Programme (indikátor bere v potaz očekávanou délku dožití, počet let, jež občan stráví ve vzdělávacím systému a příjem na jednoho obyvatele). [HDR23-24 Statistical Annex HDI Table.xlsx \(live.com\)](https://data.oecd.org/hdi/HDI-table.xlsx)

Údaje ve výše uvedených tabulkách jsou k dispozici v následujících grafech:

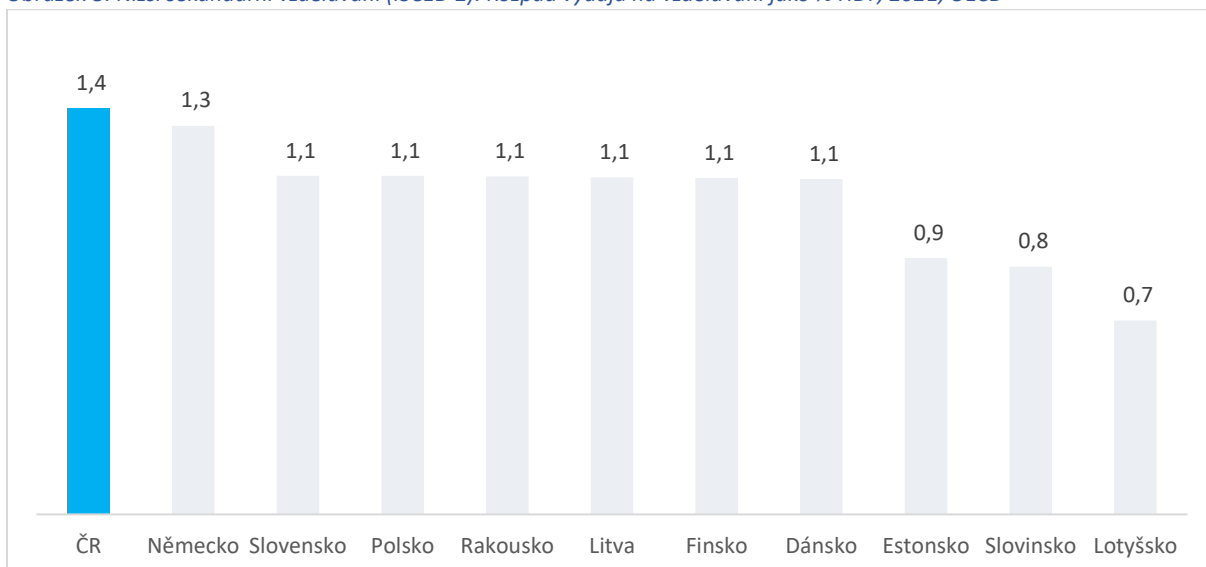
Obrázek 1: Všechny předškolní programy (ISCED 0): Rozpad výdajů na vzdělávání jako % HDP, 2021, OECD

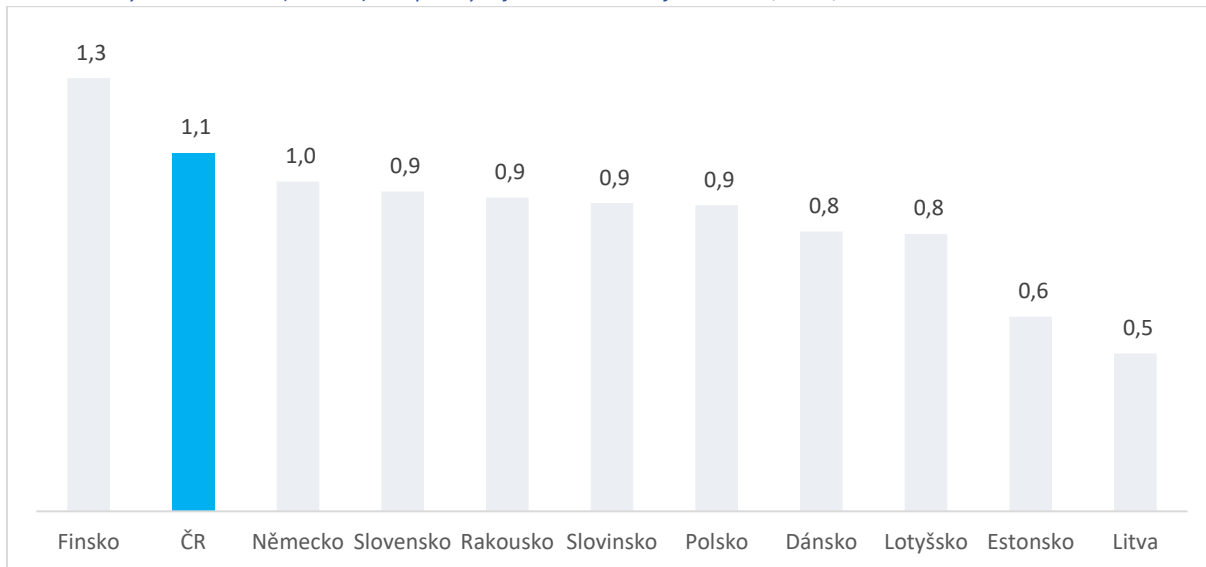
Obrázek 2: Primární vzdělávání (ISCED 1): Rozpad výdajů na vzdělávání jako % HDP, 2021, OECD

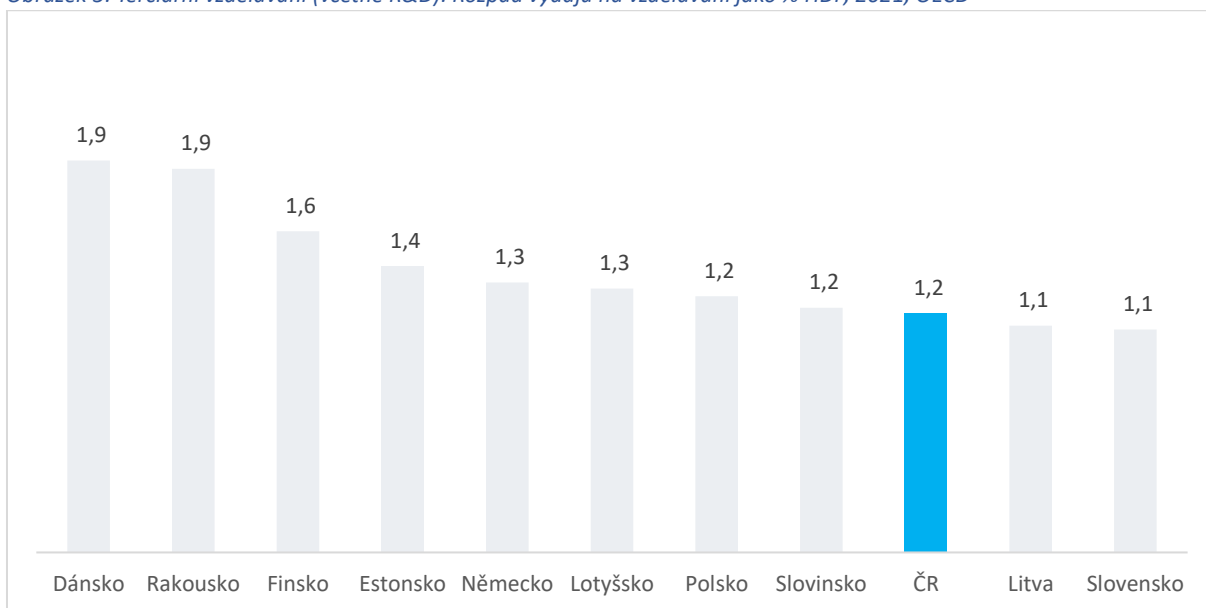
Obrázek 3: Nižší sekundární vzdělávání (ISCED 2): Rozpad výdajů na vzdělávání jako % HDP, 2021, OECD

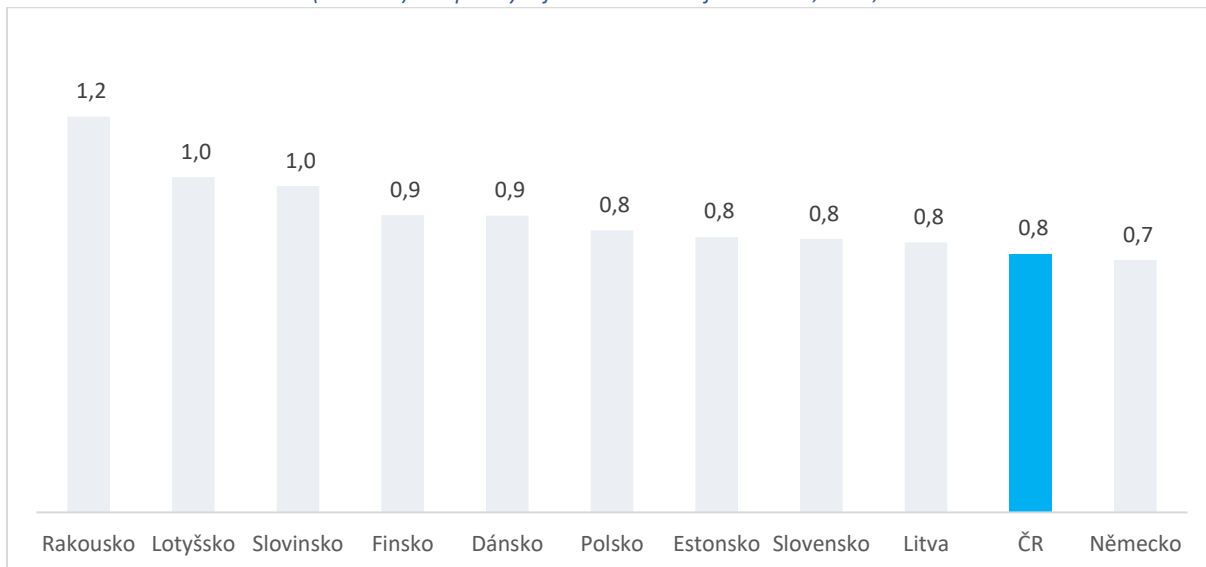
Obrázek 4: Vyšší sekundární (ISCED 3): Rozpad výdajů na vzdělávání jako % HDP, 2021, OECD

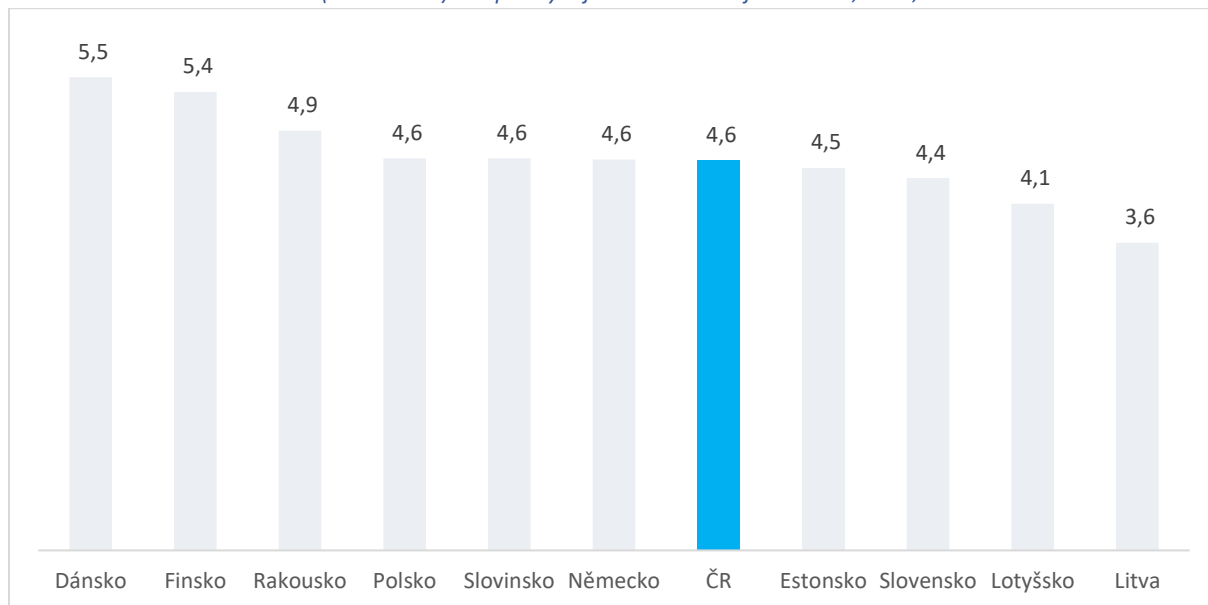
Obrázek 5: Terciární vzdělávání (včetně R&D): Rozpad výdajů na vzdělávání jako % HDP, 2021, OECD

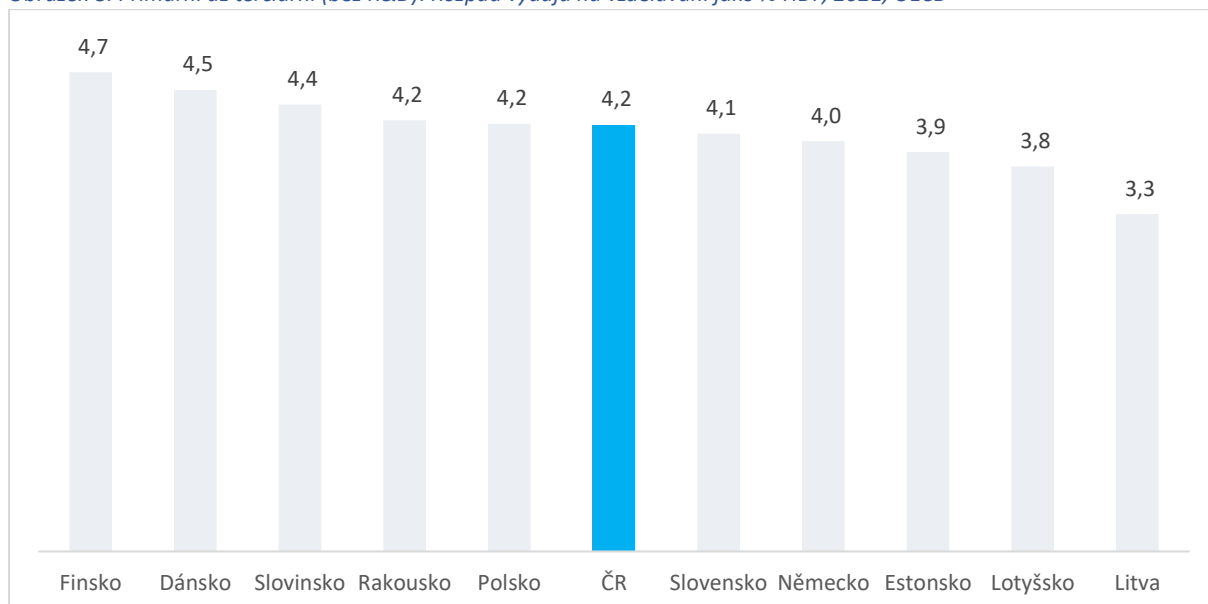
Obrázek 6: Terciární vzdělávání (bez R&D): Rozpad výdajů na vzdělávání jako % HDP, 2021, OECD

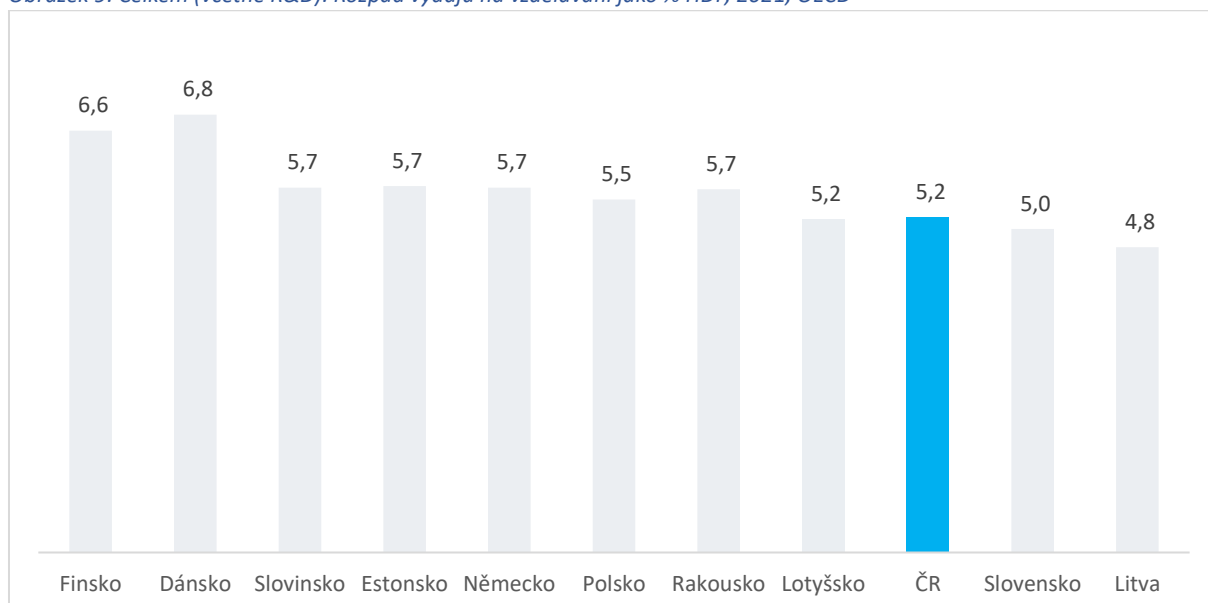
Obrázek 7: Primární až terciární (včetně R&D): Rozpad výdajů na vzdělávání jako % HDP, 2021, OECD

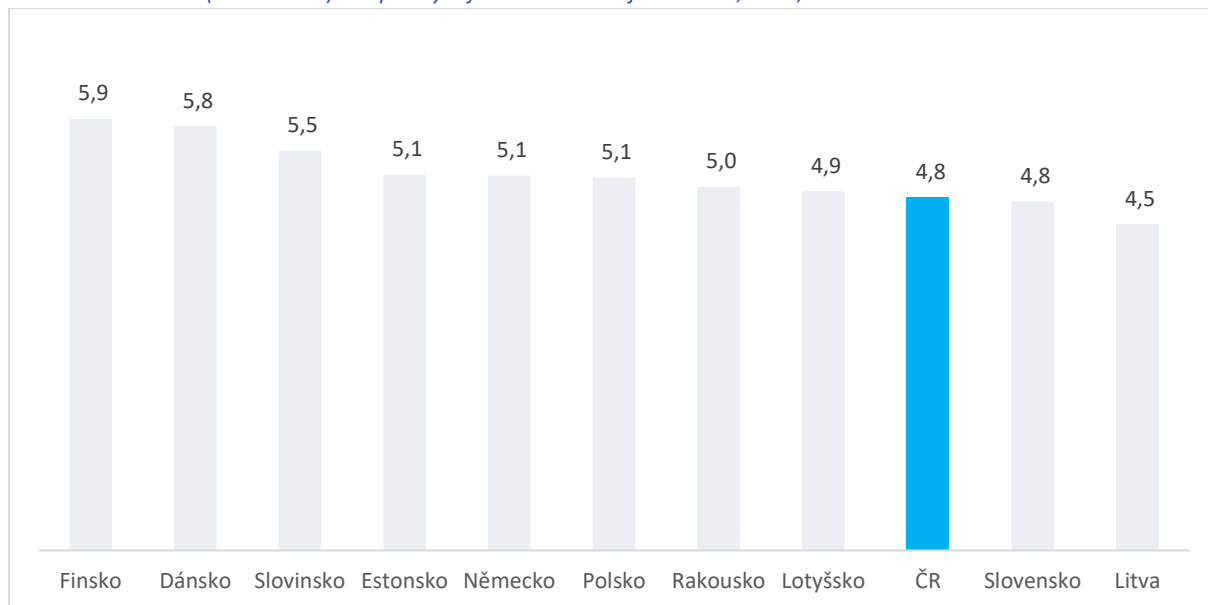
Obrázek 8: Primární až terciární (bez R&D): Rozpad výdajů na vzdělávání jako % HDP, 2021, OECD

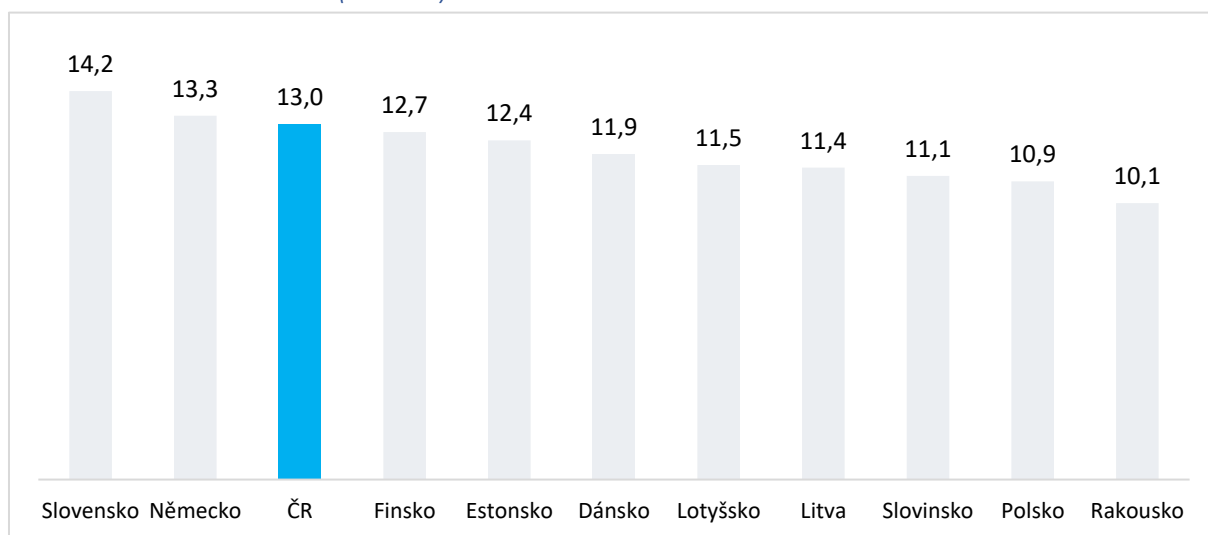
Obrázek 9: Celkem (včetně R&D): Rozpad výdajů na vzdělávání jako % HDP, 2021, OECD

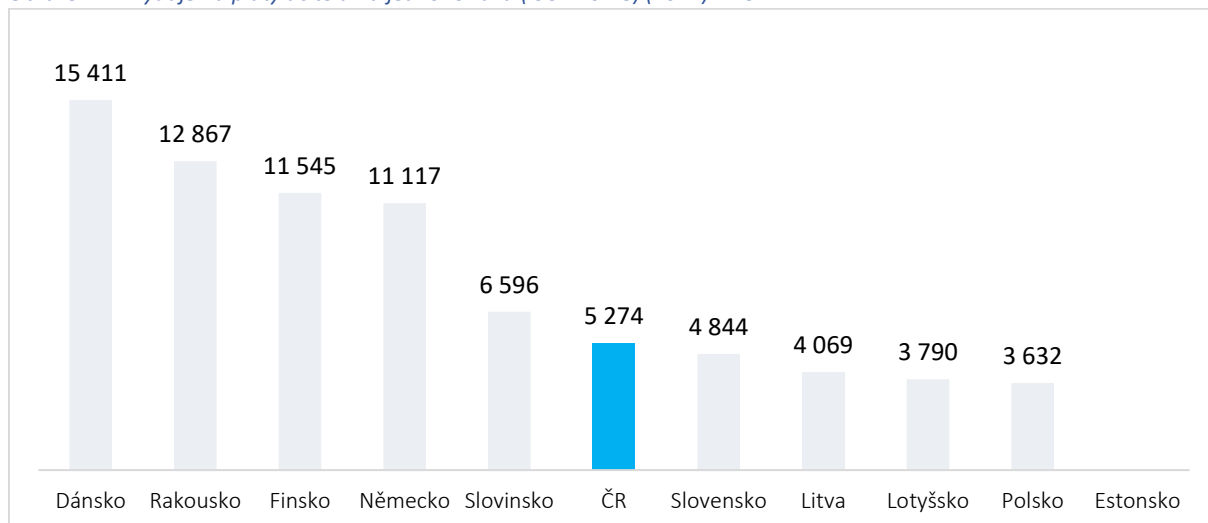
Obrázek 10: Celkem (včetně R&D): Rozpad výdajů na vzdělávání jako % HDP, 2021, OECD

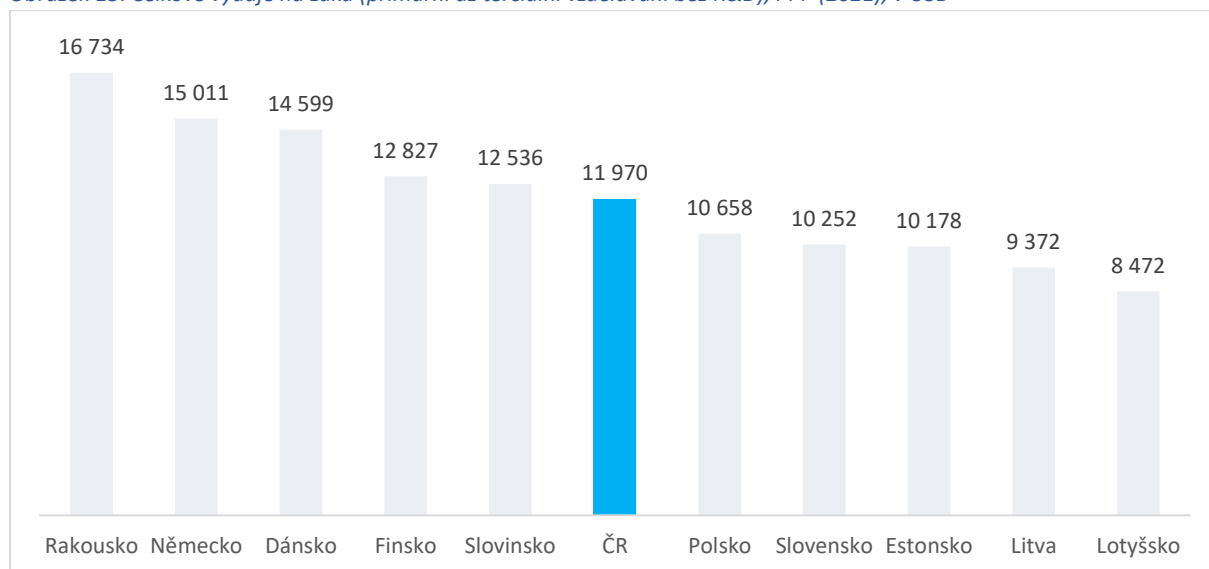
Obrázek 11: Počet žáků na učitele (ISCED 1-3)

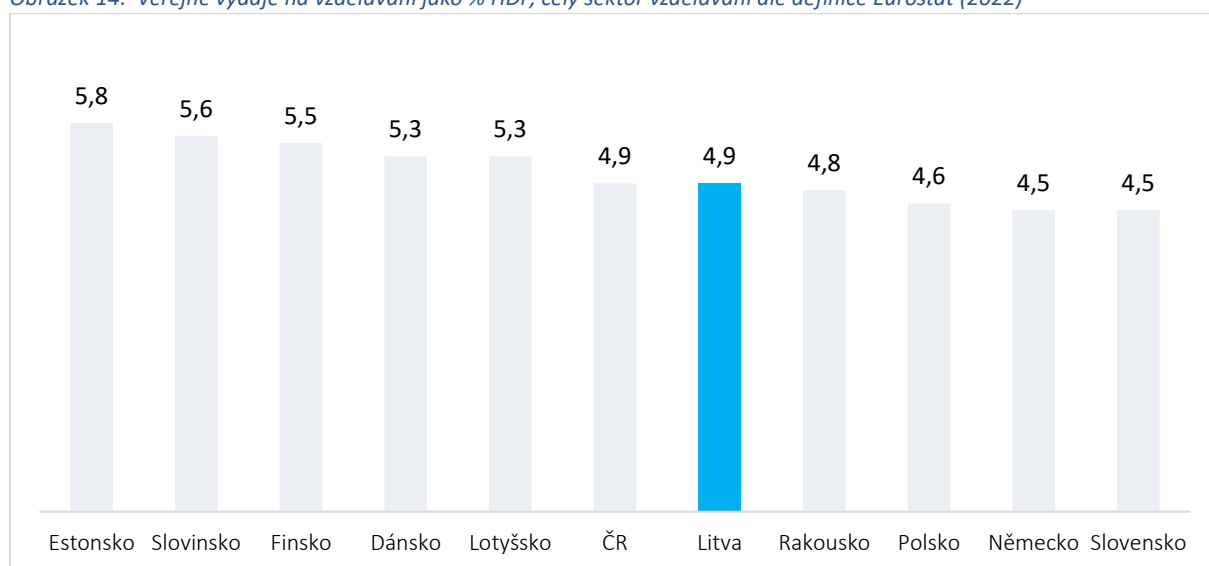
Obrázek 12: Výdaje na platy učitelů na jednoho žáka (ISCED 02-8) (2021) v EUR

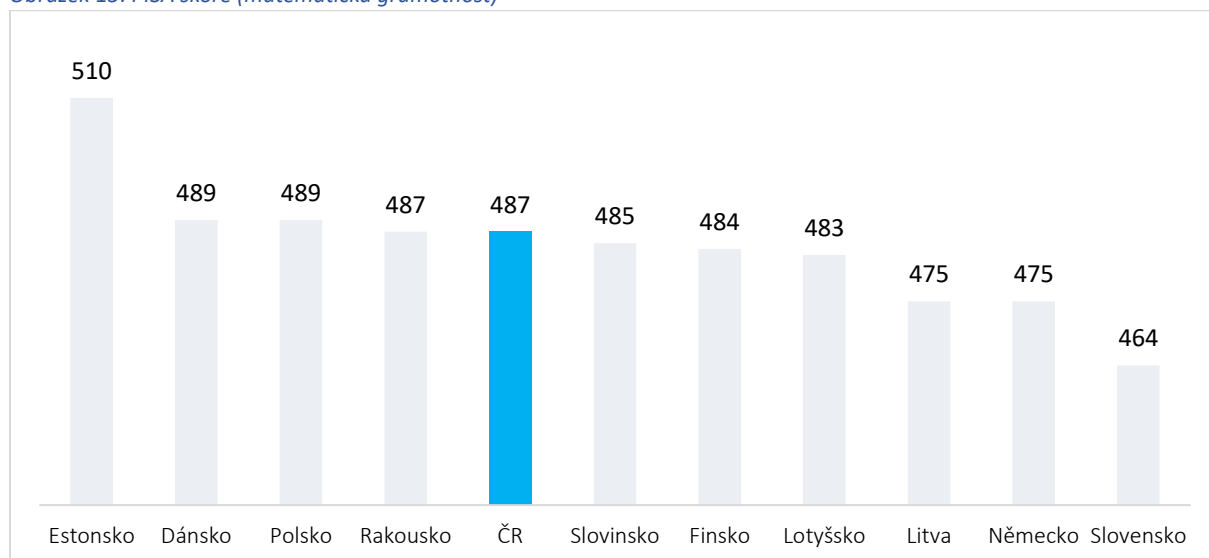
Obrázek 13: Celkové výdaje na žáka (primární až terciální vzdělávání bez R&D), PPP (2021), v USD

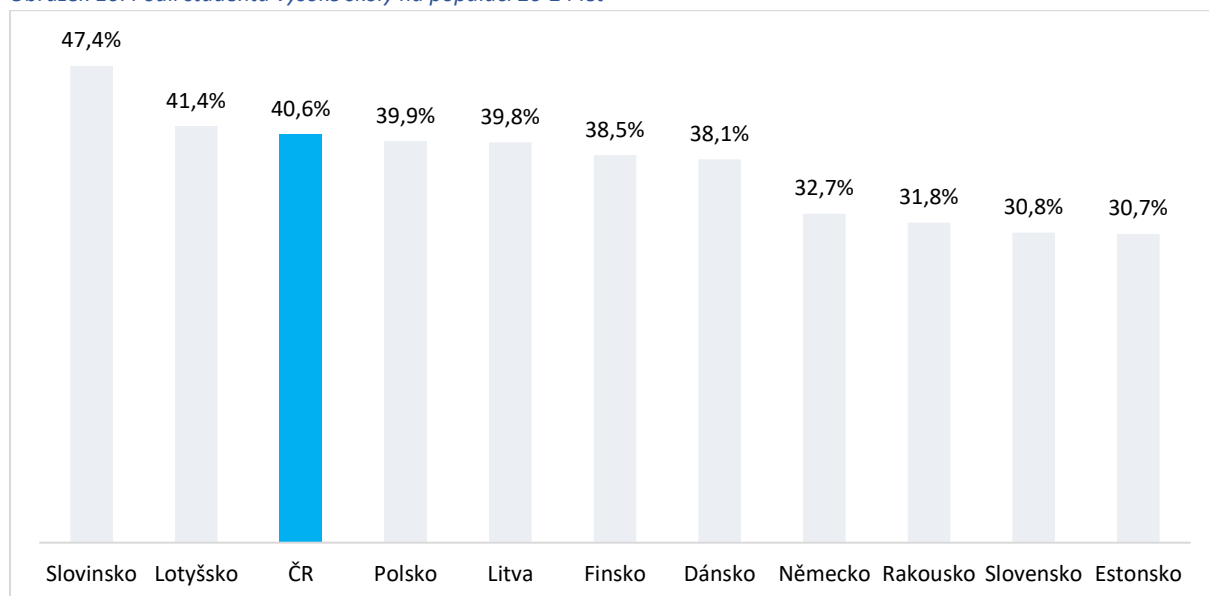
Obrázek 14: Veřejné výdaje na vzdělávání jako % HDP, celý sektor vzdělávání dle definice Eurostat (2022)

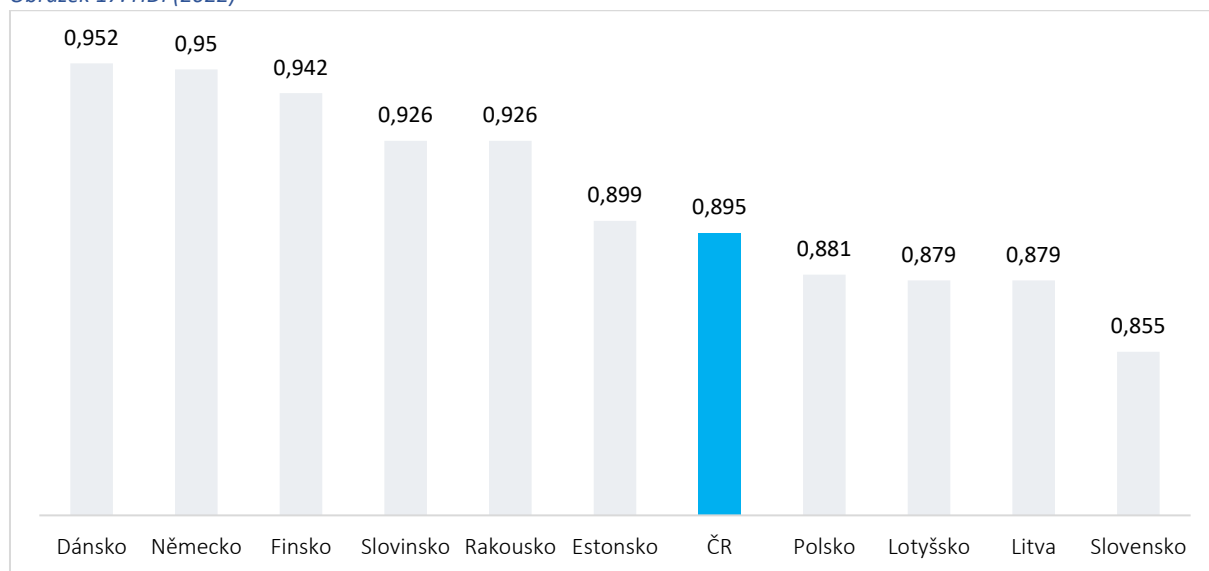
Obrázek 15: PISA skóre (matematická gramotnost)

Obrázek 16: Podíl studentů vysoké školy na populaci 20-24 let

Obrázek 17: HDI (2022)

Úvod

Pozitivní vztah mezi množstvím finančních prostředků, jež stát alokuje na vzdělávání, a studijními výsledky, je dlouhodobě znám. Promítá se například i ve výsledcích pravidelného šetření PISA, kde se země s nejvyššími výdaji na vzdělávání pravidelně umísťují na nejvyšších příčkách. Větší množství prostředků umožňuje zvýšit poměr učitelů na jednoho žáka, poskytnout učitelům delší dobu přípravy na výuku, posílit počty výchovných poradců či množství mimoškolních aktivit (Grubb 2009: 86–87).

Konkrétní podoba tohoto vztahu je však dosud předmětem debat. Odborníci se shodnou na tom, že ačkoliv má samotná výše prostředků alokovaná do vzdělávacího systému na výsledky vliv, nemusí být vždy určující. Meta-analýza Jacksona a Mackevicius (2021) potvrzuje na případu středních škol v USA obecný pozitivní vztah mezi zvýšením finančních prostředků poskytovaných školám a studijními výsledky jejich žáků. Konkrétně každý investovaný tisíc amerických dolarů zvýšil v průměru úspěšnost žáků na škole o 1,9 p. b. a počet žáků pokračujících na univerzity o 2,65 p. b. Na druhou stranu Norton Grubb (2009) ale přímý a jednoznačný vztah mezi výší poskytovaných finančních prostředků a kvalitou výuky nenachází a za mnohem důležitější faktor považuje sociokulturní prostředí, v němž se škola nachází a ze kterého pochází její žáci. Dochází tak k závěru, že uspokojivá výše finančních prostředků je pro poskytování kvalitní výuky nutnou, ne však dostatečnou podmínkou.

Al-Samarai, Cerdan-Infantes a Lehe (2019) přichází se závěrem, že zvýšení prostředků vydávaných na vzdělávání má zásadní vliv zejména u nízkopříjmových zemí. Tam, kde jsou prostředky vynakládány na školství nízké a výsledky nevalné, má zvýšení alokovaných financí významně pozitivní vliv. Naopak v rozvinutých vysokopříjmových státech nemá, dle autorů, další zvýšení finančních prostředků na vzdělávací systém prokazatelný pozitivní dopad. Také OECD (2022) zmiňuje, že po překročení určité úrovně financování již přestává být důležitou samotná výše alokované sumy, jako spíše její konkrétní efektivní rozdělení. Efektivitu nad množstvím vynakládaných prostředků upřednostňují i Hanushek (2003) či Dubash a Jamal (2018).

Jak navíc dokazuje publikace OECD *Value for Money in School Education* (2022), výše prostředků vydávaných na vzdělávání se může významně lišit i v rámci jedné země. Důvodem bývá decentralizace vzdělávací politiky a její odlišné nastavení v jednotlivých regionech, zejména v zemích, jež mají obecně decentralizovanou strukturu (Kanada, Kolumbie, Německo, USA...). Naproti tomu ve vysoce centralizovaných státech bývá výše výdajů napříč územím prakticky stejná (Litva).

Cílem dokumentu je zmapovat, jaké množství prostředků vynakládají vybrané evropské státy na vzdělávání, jak se tyto výdaje člení průřezem vzdělávacího systému, jakými mechanismy státy prostředky rozdělují a jaké položky v rámci vzdělávacího systému financují. Rešerše je zaměřena na 10 zemí, jichž se týkají i další analytické materiály produkované projektem IPs DATA a jež jsou předmětem zájmu projektu i z hlediska budoucích zahraničních služebních cest. Jsou jimi Dánsko, Rakousko, Estonsko, Finsko, Lotyšsko, Litva, Slovensko, Slovinsko, Polsko a Německo.

Metodologie

Součástí přehledu je u každé země i úvodní tabulka s následujícími indikátory:

- počet žáků na učitele (ISCED 1-3);
- výdaje na platy učitelů na jednoho žáka (ISCED 02-8) (2021) v EUR;
- celkové výdaje na jednoho žáka, primární až terciální vzdělávání bez R&D, přepočítané na paritu kupní síly;
- veřejné výdaje na vzdělávání jako % HDP, celý sektor vzdělávání dle definice Eurostat (2022);
- výsledky žáků v matematické gramotnosti v rámci mezinárodního šetření PISA 2022;
- podíl populace ve věku 20-24 let, která studuje vysokou školu;
- hodnota *Human Development Index* (HDI).

Podoba a kvalita zveřejňovaných informací se napříč jednotlivými zeměmi liší. Zatímco Rakousko a Německo každoročně vydávají obsáhlou publikaci o stavu vzdělávací soustavy, ve které se důkladně zabývají i financováním vzdělávacího systému, Slovensko například nikde nenabízí přehledný rozpad finančních prostředků na jednotlivé kategorie vzdělávání, a naopak v rámci každoročního závěrečného účtu Ministerstva školství, výzkumu, vývoje a mládeže publikuje vlastní rozpis výdajů v konkrétních položkách. Ucelené informace o všech zahrnutých zemích poskytuje každoroční publikace OECD *Education at a Glance*, případně databáze *Eurydice* spravovaná Evropskou komisí. Zejména *Eurydice* má uživatelsky přívětivou podobu, a kromě financování nabízí i zevrubný přehled organizační struktury vzdělávacích systémů jednotlivých zemí. Přesto však v některých zemích nebylo možné dohledat konkrétní rozpad na jednotlivé položky, kapitoly jednotlivých zemí tak ne vždy obsahují informace ve stejné podobě, což ztěžuje budoucí možnosti komparace.

Dalším problematickým bodem je, že v rámci sběru řady statistik jednotlivé státy či instituce používají odlišné metodiky. Rozdílné hodnoty vykazují databáze a publikace Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, jako například každoroční publikace *Education at a Glance*, a databáze a publikace Evropské komise (Eurostat, Education and Training Monitor...). Příkladem může být výpočet míry výdajů na vzdělávání ve vztahu k HDP dané země, případně i výpočet podílu populace ve věku 20-24 let studující vysokou školu.

Data pro výpočet HDP jsou v současnosti pro mezinárodní srovnání k dispozici v databázích Eurostatu k roku 2022 a OECD pouze k roku 2021. V manažerském shrnutí jsou uvedena data z obou zdrojů. Pokud konkrétní země poskytuje prostřednictvím vlastního statistického úřadu novější údaje, potom jsou uvedeny vždy v příslušné kapitole.

1 Dánsko

Počet žáků na učitele (ISCED 1-3)	Výdaje na platy učitelů na jednoho žáka (ISCED 02-8) (2021) v EUR	Celkové výdaje na žáka, primární až terciální vzdělávání bez R&D, PPP v USD (2021)	Veřejné výdaje na vzdělávání jako % HDP, celý sektor vzdělávání dle definice Eurostat (2022)	PISA skóre (matematická gramotnost)	Podíl populace ve věku 20-24 let, která studuje vysokou školu (2022)	HDI (2022)
11,9	€ 15 411	\$ 14 599	5,3 %	489	38,1 %	0,952

V Dánsku došlo mezi lety 1970 a 2007 k razantnímu slučování obcí – z 1 098 původních obcí v 60. letech až na 98 obcí od roku 2007. Reforma byla cíleně představena kvůli úsporám z rozsahu týkajících se zejména administrativy a volených zástupců samospráv. V současné době má většina obcí (85 z 98) mezi 20 tisíci a 100 tisíci obyvateli, zatímco před rokem 1970 mělo asi 75 % obcí pod 3 000 obyvatel a dalších necelých 20 % mezi 3 tisíci až 10 tisíci obyvateli. Důsledkem toho jsou v Dánsku obce poměrně velké a zřizují vyšší počty škol a školských zařízení.

1.1 Pravidla alokace financí

Mateřské školy jsou financovány obcemi, ty na to dostávají konkrétně zaměřené příspěvky od státu. Rodiče se na provozu mateřských škol podílí, ale jejich příspěvek nesmí přesáhnout 25 % hrubých rozpočtových provozních výdajů školy (to se týká i obědů). Pro děti do 3 let je zajištěna předškolní výchova v jeslích, v soukromých denních pečovatelských domovech nebo děti zůstávají doma s rodiči či pečovateli/kami. Pro děti od 2,5 do 6 let je výchova zajištěna v mateřských školách. Děti od 5 do 7 let dochází do předškolních tříd, které je připravují na vstup do základního vzdělávání. Některé mateřské školy fungují jako tzv. otevřené, tedy na výchově se vyjma učitelů/ek podílejí i příbuzní dětí.

Ve znevýhodněných okresech³ mají dle §44a zákona o denní péči děti od 1 roku věku nakázanou povinnou výuku v délce 25 hodin týdně. Předškolní vzdělávání je jinak nepovinné, povinná školní docházka začíná až ve Folkeskole. Jedná se o typ školy skládající se z předškolního a základního vzdělávání, který je ukončen volitelným desátým ročníkem.

Vedle veřejných zařízení pro předškolní vzdělávání fungují v Dánsku i nestátní zařízení, ta jsou obvykle zřizována obcemi, neziskovými organizacemi, komunitami rodičů či zaměstnavateli. Rodiče dětí mohou využívat mj. i tzv. komunitní centra nebo hlídání dětí chůvami. (Børne-og Undervisningsministeriet 2020)

Základní vzdělávání se skládá z 9 let povinné školní docházky. V roce 2009 byl zaveden tzv. nultý ročník (*børnehaveklasse*) povinné školní docházky v mateřské škole, kde nejsou zavedeny domácí úkoly ani známkování. Základní škola je rozdělena do tří stupňů. První stupeň, který je složen z 0. až 3. ročníku, je zaměřený především na hravé pojetí výuky. Druhému stupni odpovídají 4. až 6. ročníky a třetímu stupni 7. až 10. ročníky, přičemž 10. ročník je nepovinný.

Financování základních škol je plně v kompetenci obcí jakožto zřizovatelů a je na nich, jaký systém financování zvolí. Ministerstvo dětí a vzdělávání pouze vyhrazuje minimální kritéria, konkrétní pravidla alokace se napříč obcemi liší. Obce hradí veškeré výdaje na základní a nižší sekundární vzdělávání, včetně speciálního vzdělávání a pedagogické pomoci. (Børne- og Undervisningsministeriet 2024)

Na středních školách je zaveden tzv. systém taximetr, který školám přiznává finanční dotaci za každého žáka. Systém vychází z počtu registrovaných žáků, kteří projdou zkouškami (úspěšně absolvují ročník). Konkrétní výše je potom určována každoročně v závislosti na druhu a úrovni studia. Celkový objem se počítá v závislosti na výkonnosti školy (vypočítané dle počtu žáků) a následně se rozpadá do blokových grantů na tematické soubory položek. Jednotlivé blokové granty mohou školy využít vždy jen na specifické, předem určené výdaje.

³ Znevýhodnění je v této souvislosti pojato poměrně široce. Nejčastěji se jedná o kombinaci vícero znevýhodnění a typicky se jedná o okresy obývané zejména nedávnými imigranty bez znalosti dánštiny.

Tento systém zaručuje, že alokace jednotlivým školám bude vždy odpovídat množství prostředků, jež v aktuální době potřebují pro provoz – nestane se, že škola kvůli demografickým trendům najednou bude mít výrazně více nebo výrazně méně prostředků na žáka. Navíc odměňuje školy, jež jsou úspěšnější v „lákání“ žáků a profitují tak na úsporech z rozsahu.

Výše prostředků určených na základě taximetru je jednotná pro všechny školy a je pro každý rok určena dopředu. Na začátku školního roku již instituce tedy ví, jaké prostředky dostanou na příští rok. Způsob výpočtu je v různých stupních vzdělávání odlišný. Ve středním školství je obecně určující úroveň dokončených aktivit, ve vyšších nepovinných ročnících se následně (zjednodušeně) počítá počet studujících žáků v průběhu roku. Taximetr se rozpadá do tří grantů:

1. výdaje na učitele (mzdy, pomůcky, materiál...);
2. nemovitosti a údržba;
3. kolektivní výdaje – správa a chod školy.

Základní granty nejsou závislé na aktivitách a jsou plošně nastaveny ve stejné výši. To napomáhá menším školám, které mají vyšší výdaje v poměru na žáka, zajišťovat jejich chod (většinou jde o školy v zeměpisně okrajových lokalitách). Pokud je ale škola opravdu malá a nekonkurenceschopná, má ministerstvo právo sloučit ji s jinou školskou institucí. Pokud škola sloučení odmítne, zaniká jí právo na finanční pomoc.

Nezávislé na taximetru jsou také granty na výzkum a rozvoj. Jednotlivé položky pro výpočet taximetru se odvíjí od současného stavu a nemají žádnou váhu pro budoucí směřování či podobu vzdělávací soustavy.

Státní vysoké školy jsou v Dánsku zdarma, přičemž studenti mají zároveň nárok na studijní granty. K roku 2020 jich využilo přes 474 000 studentů, včetně těch zahraničních. (Uddannelses – og Forskningsstyrelsen) Financování vysokých škol se skládá ze 4 hlavních komponent:

1. základní grant nezávislý na počtu studentů;
2. grant závislý na počtu studentů;
3. grant závislý na výsledcích vzdělávání (průměrný čas studia u studentů VŠ + průměrná míra zaměstnanosti po absolvování studia);
4. grant kvality – financování nad rámec výsledků. (Eurydice 2024c)

1.2 Celkové výdaje

Celkové veřejné výdaje na vzdělávání v roce 2022 dosahovaly 164,4 mld. dánských korun (€ 22 mld.) z toho:

- 53 % vynakládá stát;
- 36 % vynakládají obce a regiony;
- 11 % připadá na soukromý sektor a mezinárodní fondy.

Z celkových výdajů připadá:

- 73 % (120 mld. dánských korun) na veřejné instituce;
- 13 % (22,4 mld. dánských korun) na soukromé vzdělávací instituce;
- 14 % (23 mld. dánských korun) na individuální granty a stipendia do domácností.

V rámci rozpadu na konkrétní stupně vzdělávání:

- 45 % na předškolní a základní vzdělávání (74,5 mld. dánských korun);
- 14 % na střední vzdělávání (23,4 mld. dánských korun);
- 3 % na vyšší odborné vzdělávání (4 - 4,8 mld. dánských korun);
- 38 % na vysokoškolské vzdělávání (61,7 mld. dánských korun). (Statistics Denmark – StatBank)

Charakter výdajů:

- 50 % personální výdaje (82,3 mld. dánských korun);
- 16 % výdaje na výzkum a vývoj (26,5 mld. dánských korun);
- 14 % výdaje na granty a stipendia (23 mld. dánských korun);
- 12 % výdaje na chod a údržbu (19,5 mld. dánských korun);
- 4 % výdaje na investice (6,9 mld. dánských korun);
- ostatní výdajové položky (4 %) dánský statistický úřad zařazuje do kategorie „neznámé“. (Statistics Denmark)

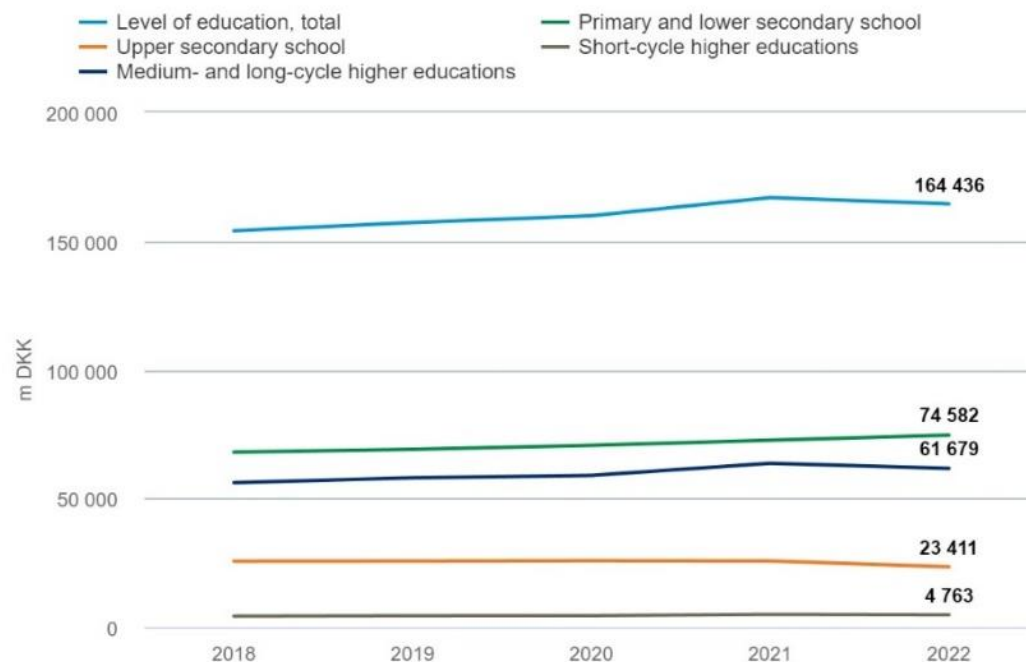
Data jsou vždy za rok 2022.

1.3 Přílohy

Obrázek 18: Vývoj výdajů dle stupně vzdělání, Dánsko (2018-2022)

Education expenditure, m DKK

Level of education:

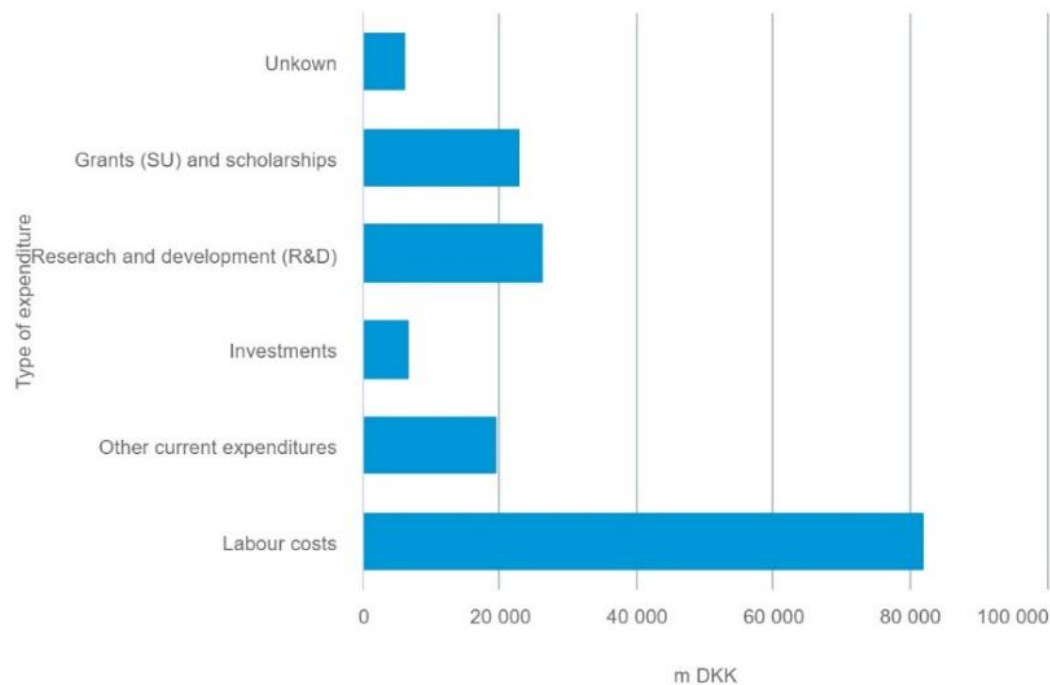

Zdroj: <https://www.dst.dk/en/Statistik/emner/oeкономи/offentlig-oeкономи/udgifter-til-uddannelse>

Obrázek 19: Výdaje dle typu, Dánsko (2022)

Education expenditure by type of expenditure, m DKK

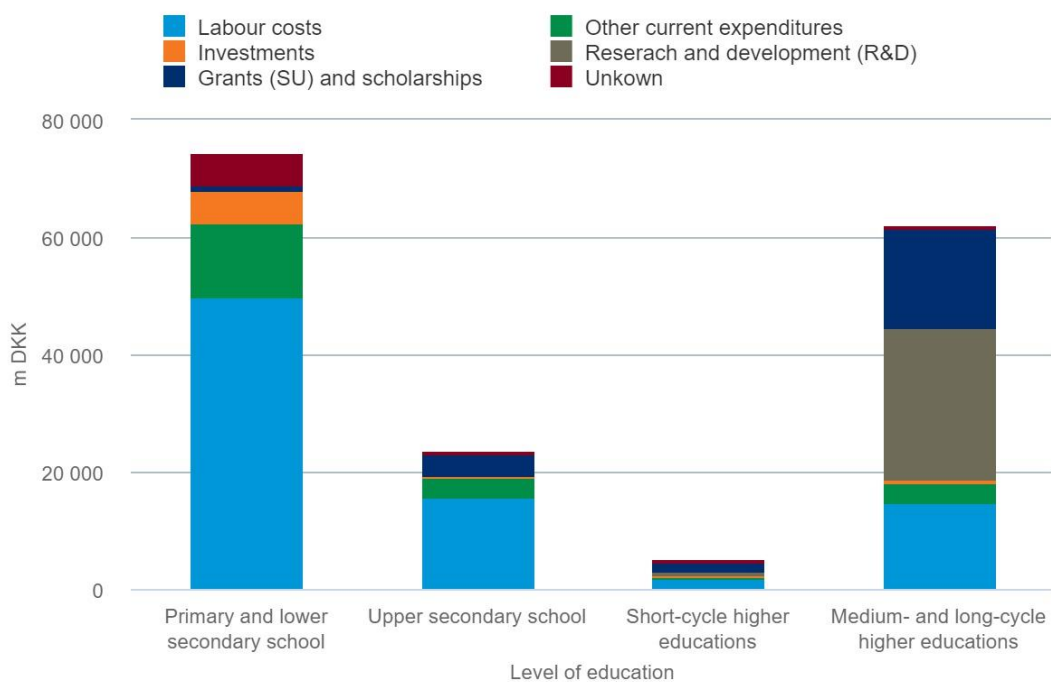
Time: 2022:

Zdroj: <https://www.dst.dk/en/Statistik/emner/oeкономи/offentlig-oeкономи/udgifter-til-uddannelse>

Education expenditure by educational level, m DKK

Ownership: Educations, total | Time: 2022 | Type of expenditure:

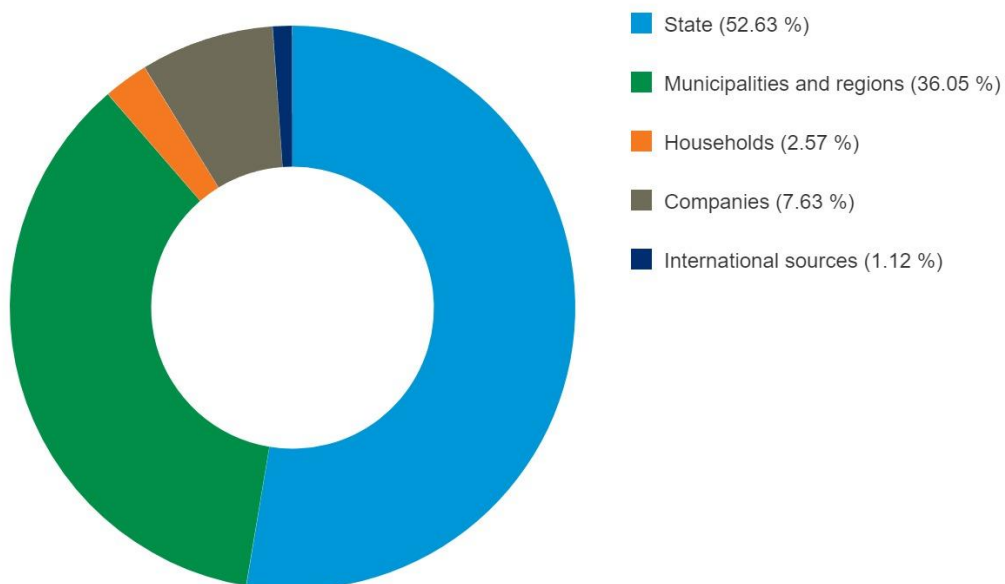

Zdroj: <https://www.dst.dk/en/Statistik/emner/oekonomi/offentlig-oekonomi/udgifter-til-uddannelse>

Obrázek 21: Zdroje financování, Dánsko (2022)

Source of funding

Time: 2022:

Zdroj: <https://www.dst.dk/en/Statistik/emner/oekonomi/offentlig-oekonomi/udgifter-til-uddannelse>

2 Rakousko

Počet žáků na učitele (ISCED 1-3)	Výdaje na platy učitelů na jednoho žáka (ISCED 02-8) (2021) v EUR	Celkové výdaje na žáka, primární až terciální vzdělávání bez R&D, PPP v USD (2021)	Veřejné výdaje na vzdělávání jako % HDP, celý sektor vzdělávání dle definice Eurostat (2022)	PISA skóre (matematická gramotnost)	Podíl populace ve věku 20-24 let, která studuje vysokou školu (2022)	HDI (2022)
10,1	€ 12 867	\$ 16 734	4,8 %	487	31,8 %	0,926

Rakouský vzdělávací systém byl v roce 2019 zásadním způsobem reformován. Byl zaveden tzv. *Bildungsdirektion*, společný úřad federace a spolkových zemí, který plní roli hlavního dozorčího orgánu nad vzdělávacím systémem. Vlastní úřad *Bildungsdirektion* má každá z devíti spolkových zemí. Úřady dohlíží mj. na personál, účetnictví či kvalitu vzdělávání a dále se štěpí na 31 regionálních územních pracovišť, tzv. *Bildungsregion*.

V rámci reformy byly zřízeny i tzv. školské clustery – organizační i pedagogické propojení dvou až osmi škol do jednoho celku. Školy spolu sdílí zdroje, personál, či vzdělávací projekty. Cluster má jednoho vedoucího (ředitele) a může vzniknout v rámci základního i středního vzdělávání. Umožněny jsou i smíšené clustery, jež v rámci jednoho clusteru spojují povinné a spolkové školy. Příčinou vzniku clusterů byl úbytek počtu žáků v jednotlivých školách. Cílem nebylo neefektivní školy s nízkým počtem žáků rušit (zejména ty v méně zalidněných regionech), ale zefektivněním jejich řízení snížit administrativní náklady. Reformou došlo k významné úspoře veřejných financí. (Eurydice 2024b)

Již od 80. let dochází v Rakousku k plošnému snižování počtu žáků ve třídách. Dlouhodobě klesající křivku lze pozorovat napříč stupni vzdělávání.

Předškolní vzdělávání je povinné pouze pro děti s odkladem povinné školní docházky (OeAD 2024). Žáci 1. a 2. ročníku základní školy zpravidla nemohou opakovat ročník. Pokud má však žák na konci 2. ročníku dvě a více nedostatečných, o jeho postupu do 3. ročníku rozhoduje komise. (Bundesministerium für Bildung Wissenschaft und Forschung 2024)

2.1 Pravidla alokace financí

Spolkové země a obce provozují zhruba 72,5 % mateřských škol, zbytek mají na starosti soukromí zřizovatelé. Veřejně jsou vlastněné dokonce i některé jesle, většina těch je ale soukromá.

Výdaje alokované na jednotlivé mateřské školy jsou závislé na počtu dětí v dané škole. V potaz se také bere velikost skupin a kvalifikace personálu, v jednotlivých spolkových zemích se tak alokované sumy liší. Financování základních škol je závislé na velikosti tříd, demografii a výsledcích žáků při přechodu na SŠ. Výdaje na pedagogické pracovníky v povinném vzdělávání hradí jednotlivé spolkové země, které jsou zároveň jejich formálním zaměstnavatelem. Ostatní záležitosti mají na starost samotné obce – sem patří zejména stavba a údržba budov či výdaje na nepedagogické pracovníky.

Střední školy spravuje dle článku 14 rakouské ústavy federální vláda. Odborné vzdělávání probíhá částečně ve škole (na financování této části se podílí stát a obec) a částečně přímo u zaměstnavatele (praktická výuka), kde náklady nese zaměstnavatel. Zaměstnavatelé jsou za své náklady odměňováni mj. daňovými úlevami. (Eurydice 2024a)

Počet učitelů dlouhodobě roste. Od školního roku 1990/91 vzrostl z 112 700 na zhruba 133 600 učitelů ve školním roce 2022/23 (nárůst o 18,5 %). V různých typech škol lze ale pozorovat rozdílné vývojové trendy v závislosti na reformách vzdělávacího systému. Nejvýrazněji je tento vliv vidět na *Mittelschule*, školách odpovídajících českému druhému stupni ZŠ. Zde počet učitelů mezi lety 2000 a 2013 setrval klesal, aby potom opět prudce stoupl na předchozí hodnoty. (Bildung in Zahlen 2024: 82)

2.2 Celkové výdaje

Celkové veřejné výdaje na vzdělávání k roku 2022 činily € 24 135 mil., což představuje meziroční nárůst zhruba o 6 % (2021 = € 22 764 mil.). Po započítání inflace ale reálné výdaje mírně poklesly. Z toho federální vláda vynakládala € 12 603 mil. (52 %), jednotlivé spolkové země € 7 790 mil. (32 %) a obce € 3 742 mil. (16 %). Meziročně mírně poklesl poměr peněz, jež vynakládá spolková vláda, a naopak mírně vzrostl poměr prostředků vynakládaných obcemi.

Množství prostředků alokovaných na vzdělávání roste dlouhodobě. Od roku 2010 se výdaje souhrnně zvýšily o 48 %, od roku 2000 potom o 121 % (po započítání inflace 37 %). Nejvýznamněji rostou výdaje obcím, jež oproti roku 2000 vynakládají na vzdělávání o 172 % více. To je dáno především tím, že ve stejné době nejvýrazněji rostly výdaje na předškolní vzdělávání, které financují z většiny právě obce. (Statistik Austria 2024) I přesto však do předškolního vzdělávání investuje Rakousko 0,7 % HDP. Pro srovnání – skandinávské země investují do stejné oblasti od 1,3 % v případě Dánska po 2 % HDP v případě Norska.

Ve srovnání se zbytkem EU investuje Rakousko podprůměrný podíl HDP i na základní a střední vzdělávání. Do terciárního vzdělávání naopak putuje výrazně nadprůměrný podíl prostředků (1,7 % HDP oproti unijnímu průměru 1,2 %) i přesto, že má Rakousko podprůměrný podíl obyvatelstva ve věku 20-24 let studujícího na vysoké škole. (Achleitner 2024; Statistik Austria 2024)

Ačkoliv spolková vláda ze svého rozpočtu v roce 2022 vynaložila zhruba 72 % všech veřejných finančních prostředků na vzdělávání, přímo investovala pouze 52 %, zbývajících 20 % tvořily transferové platby spolkovým zemím a obcím, jež s takto přidělenými financemi samy nakládaly. Většina těchto transferů se týká povinného všeobecného vzdělávání. (Statistik Austria 2024)

Personální výdaje za rok 2022 činily 59,7 % všech výdajů (61 % v roce 2021), provozní výdaje potom tvořily 22,6 %, různé transfery (podnikům, domácnostem či neziskovým službám) zhruba 10,9 % a zbylých 6,7 % činily investice. Výdaje na vzdělávání na jednoho obyvatele činily k roku 2022 € 2 666, od roku 2000 jejich reálná hodnota (očištěna o inflaci) vzrostla o 21 %. Loni přitom z důvodu vysoké inflace reálná hodnota výdajů nepatrně poklesla.

Z celkových veřejných výdajů k roku 2021 připadalo:

- € 3 131 mil. (14 %) na mateřské školy;
 - € 5 984 mil. na základní školy (*Volksschulen + Hauptschulen + Polytechnische Schulen*, mimo gymnázia; 26 %);
 - € 5 071 mil. na střední vzdělávání (včetně gymnázií; 22 %);⁴
 - € 5 849 mil. na vysoké školství (necelých 26 %);
 - zbytek připadá zejména na školskou administrativu, speciální školství či DVPP.
- (Statistik Austria 2023)

⁴ V Rakousku jsou gymnázia, stejně jako v České republice, osmiletá.

2.3 Přílohy

Stavu rakouské vzdělávací soustavy se komplexně věnuje každoroční publikace *Bildung in Zahlen* (Vzdělávání v číslech). Při zpracování tohoto textu byly použity publikace za školní rok 2021/2022 a školní rok 2022/2023. Zpráva vychází vždy v květnu, přičemž edice za školní rok 2022/2023 byla vydána 21. 5. 2024.

Obrázek 22: Vládní výdaje na vzdělávání dle zdroje a sektoru vzdělávání, Rakousko

4.3_1 Staatliche Bildungsausgaben nach Quellen und Bildungsbereichen

Ausgewählte Bildungsbereiche	Insgesamt im Jahr 2010 (in Millionen Euro)	Bund ¹⁾ im Jahr 2010 (in Millionen Euro)	Länder ²⁾ im Jahr 2010 (in Millionen Euro)	Gemeinden ³⁾ im Jahr 2010 (in Millionen Euro)	Insgesamt im Jahr 2021 (in Millionen Euro)	Bund ¹⁾ im Jahr 2021 (in Millionen Euro)	Länder ²⁾ im Jahr 2021 (in Millionen Euro)	Gemeinden ³⁾ im Jahr 2021 (in Millionen Euro)	Insgesamt im Jahr 2022 (in Millionen Euro)	Bund ¹⁾ im Jahr 2022 (in Millionen Euro)	Länder ²⁾ im Jahr 2022 (in Millionen Euro)	Länder ²⁾ im Jahr 2022 (in Millionen Euro)
Alle staatlichen Bildungsausgaben	16 268,8	8 814,0	5 399,4	2 055,4	22 763,2	12 104,0	7 346,1	3 313,0	24 134,5	12 603,2	7 789,8	3 741,5
Kindertagesheime	1 862,7	0,0	877,8	984,9	3 139,9	0,2	1 354,3	1 785,5	3 409,2	0,2	1 432,0	1 977,1
Volksschulen	1 996,4	30,6	1 531,6	434,1	3 216,8	134,6	2 323,8	758,4	3 536,8	108,8	2 525,5	902,6
Hauptschulen	2 076,4	32,6	1 594,7	449,1	2 627,0	103,1	1 997,1	526,8	2 753,0	90,9	2 091,0	571,1
Sonderschulen	401,0	2,8	356,6	41,7	508,0	9,2	438,3	60,4	495,6	7,4	427,5	60,7
Polytechnische Schulen	146,5	2,3	107,5	36,7	169,8	5,3	127,6	36,9	174,9	4,2	130,7	40,0
Allgemeinbildende höhere Schulen	1 556,8	1 542,7	4,2	9,9	2 138,2	2 127,9	3,0	7,2	2 167,0	2 158,5	2,0	6,5
Berufsschulen	570,0	6,3	520,9	42,8	632,7	22,3	559,3	51,1	669,3	25,0	604,2	40,1
Kaufmännische Schulen	425,6	419,1	3,7	2,9	541,7	538,8	1,3	1,7	535,0	532,4	1,2	1,4
Technisch gewerbliche Schulen	640,7	627,8	8,8	4,0	839,8	828,4	8,6	2,8	862,9	852,6	7,9	2,4
Sozial- und wirtschaftsberufliche Schulen	477,5	467,0	8,5	2,0	563,6	554,7	7,4	1,5	571,3	559,5	10,1	1,7
Land- und forstwirtschaftliche Schulen	285,9	83,1	202,9	0,0	356,4	126,7	229,7	0,0	374,4	130,4	243,9	0,0
Lehrerbildende mittlere und höhere Schulen	98,4	92,2	6,1	0,1	132,5	125,6	6,5	0,5	140,3	130,3	9,4	0,5
Pädagogische Hochschulen ⁴⁾	161,6	161,3	0,3	0,0	223,2	223,1	0,1	0,0	228,7	228,5	0,1	0,1
Fachhochschulen	295,9	218,7	77,2	0,0	459,0	328,8	130,2	0,0	535,1	403,6	131,5	0,0
Universitäten	3 605,5	3 589,1	16,4	0,0	5 169,9	5 136,6	33,3	0,0	5 364,6	5 327,7	36,9	0,0
Schulverwaltung, sonstige Bereiche ⁵⁾	1 667,9	1 538,3	82,4	47,1	2 044,8	1 838,7	125,8	80,3	2 316,4	2 043,2	135,9	137,3

1) Inklusive Universitäten. – 2) Inklusive Wien. – 3) Inklusive Schulgemeindeverbände und ab 2006 Kinder- und Jugend-Services Linz, ohne Musikschulverbände. – 4) Vor 1.10.2007 als Pädagogische Akademien geführt. – 5) Bildungsrelevante Teile der Familienbeihilfen, Fahrtbeihilfen et cetera - Rundungsdifferenzen nicht ausgeglichen.

Quelle: STATISTIK AUSTRIA, Bildungsausgabenstatistik.

Zdroj: *Bildung in Zahlen 2022/23*

Obrázek 23: Vývoj výdajů na vzdělávání dle zdroje, Rakousko

4.3_2 Entwicklung der staatlichen Bildungsausgaben nach Quellen

Jahr	Bund	Länder inklusive Wien	Gemeinden inklusive Schulgemeindenverbände	Bildungsausgaben real
2000	5 573,81	3 969,56	1 373,64	10 917,01
2001	5 847,57	3 971,55	1 391,61	10 916,00
2002	6 054,03	4 037,44	1 462,55	11 056,47
2003	6 165,00	4 152,16	1 543,50	11 199,86
2004	6 580,28	4 090,01	1 567,86	11 321,14
2005	6 970,45	4 213,36	1 567,85	11 529,52
2006	7 324,32	4 406,95	1 648,95	11 925,34
2007	7 722,69	4 560,84	1 718,50	12 218,17
2008	8 088,77	4 841,25	1 930,11	12 561,40
2009	8 480,93	5 210,85	2 080,16	13 264,88
2010	8 814,00	5 399,44	2 055,38	13 434,21
2011	9 016,07	5 474,30	2 108,38	13 279,00
2012	9 440,58	5 559,99	2 196,02	13 413,88
2013	9 614,09	5 856,14	2 326,27	13 616,30
2014	9 526,53	6 037,95	2 472,11	13 581,77
2015	9 944,39	6 278,28	2 517,20	13 984,98
2016	10 302,42	6 551,36	2 649,61	14 425,59
2017	10 337,97	6 752,32	2 856,39	14 454,12
2018	10 738,10	6 847,27	2 920,66	14 563,94
2019	11 067,98	7 017,63	3 133,17	14 848,70
2020	11 289,40	7 167,50	3 129,48	14 887,16
2021	12 079,90	7 346,31	3 282,80	15 240,94
2022	12 603,17	7 789,82	3 741,53	14 916,26

Quelle: STATISTIK AUSTRIA, Bildungsausgabenstatistik.

Zdroj: Bildung in Zahlen 2022/23

Obrázek 24: Vývoj nákladů dle odvětví vzdělávání, Rakousko

4.3_3 Entwicklung der staatlichen Bildungsausgaben nach Bildungsbereichen

Jahr	Allgemein bildende Pflichtschulen	Hochschulen	Kindertagesheime	BMHS	AHS	Verwaltung	Berufsschulen
2000	3 727,96	2 169,73	941,32	1 375,68	1 081,47	1 207,09	413,77
2001	3 739,91	2 289,87	949,69	1 448,97	1 156,57	1 220,69	405,03
2002	3 843,98	2 421,77	966,73	1 480,78	1 164,51	1 287,65	408,58
2003	3 940,25	2 425,34	1 005,45	1 541,14	1 214,53	1 303,80	430,15
2004	3 867,92	2 776,52	1 051,55	1 561,01	1 223,49	1 335,62	422,03
2005	3 914,55	3 014,74	1 094,09	1 645,36	1 272,50	1 378,19	432,22
2006	4 064,36	3 167,79	1 162,31	1 725,74	1 355,76	1 452,39	451,89
2007	4 148,51	3 395,92	1 256,68	1 816,64	1 423,53	1 482,97	477,78
2008	4 400,96	3 473,57	1 455,43	1 895,64	1 502,89	1 615,39	516,27
2009	4 632,60	3 716,09	1 676,68	1 996,18	1 576,36	1 623,50	550,54
2010	4 620,34	4 063,01	1 862,70	1 969,29	1 556,78	1 626,73	569,97
2011	4 727,40	4 093,88	1 912,41	2 075,33	1 645,20	1 593,16	551,38
2012	4 804,65	4 325,16	1 964,13	2 146,88	1 784,55	1 608,95	562,27
2013	5 118,96	4 385,47	2 071,83	2 175,53	1 821,64	1 669,53	553,54
2014	5 263,08	4 444,77	2 220,58	2 115,01	1 745,58	1 678,55	569,01
2015	5 446,23	4 712,90	2 317,70	2 169,88	1 821,76	1 708,21	563,19
2016	5 708,06	4 843,54	2 469,37	2 263,34	1 918,33	1 734,52	566,24
2017	5 910,37	4 900,76	2 603,76	2 265,45	1 927,07	1 762,34	576,94
2018	6 026,89	5 183,26	2 638,43	2 288,23	1 964,36	1 819,22	585,63
2019	6 180,59	5 307,89	2 838,45	2 351,26	1 993,49	1 940,00	607,10
2020	6 194,90	5 397,98	2 987,16	2 345,42	1 989,77	2 067,53	603,63
2021	6 489,64	5 849,21	3 131,28	2 457,34	2 138,15	2 010,92	632,46
2022	6 960,39	6 128,32	3 409,21	2 510,69	2 167,04	2 289,55	669,32

Quelle: STATISTIK AUSTRIA, Bildungsausgabenstatistik.

Zdroj: Bildung in Zahlen 2022/23

4.3_7 Staatliche Bildungsausgaben nach Kategorien

Kategorie	Anteil in Prozent
Personalaufwand	59,7
Sachaufwand	22,6
Investitionen	6,7
Transfers an private Dienste ohne Erwerbszweck	4,4
Transfers an private Haushalte	4,4
Transfers an Unternehmungen	2,1

Zdroj: Bildung in Zahlen 2022/23

Obrázek 26: Struktura financování rakouského vzdělávacího systému, Rakousko

4.3_5 Finanzierungsstruktur des österreichischen Bildungswesens

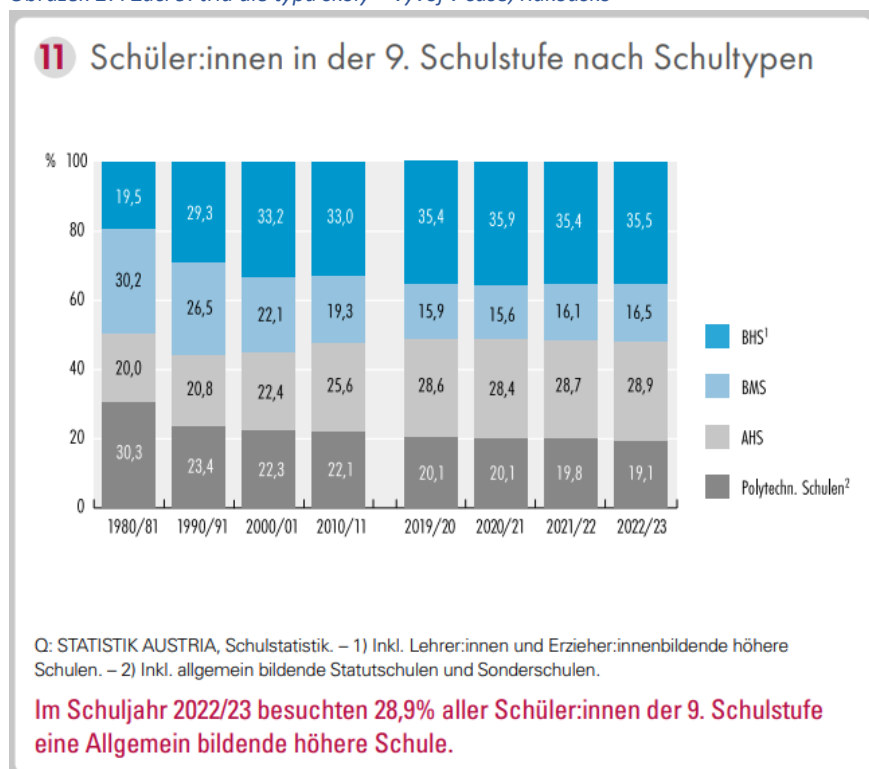
Bildungsbereich	Zeitpunkt	Bund	Länder (inklusive Wien)	Gemeinden (inklusive Gemeindeverbände)
Kindertagesheime	Vor Transfers	4,2	52,8	43,0
Kindertagesheime	Nach Transfers	0,0	42,0	58,0
APS ¹⁾	Vor Transfers	68,0	10,7	21,3
APS ¹⁾	Nach Transfers	3,0	74,3	22,6
AHS	Vor Transfers	99,6	0,1	0,3
AHS	Nach Transfers	99,6	0,1	0,3
Berufsschulen	Vor Transfers	31,7	56,7	11,6
Berufsschulen	Nach Transfers	3,7	90,3	6,0
BMHS	Vor Transfers	87,8	11,9	0,2
BMHS	Nach Transfers	87,8	11,9	0,2
Hochschulen	Vor Transfers	97,2	2,7	0,0
Hochschulen	Nach Transfers	97,2	2,7	0,0
Ministerium ²⁾	Vor Transfers	88,2	6,7	5,2
Ministerium ²⁾	Nach Transfers	89,2	4,8	6,0
Insgesamt	Vor Transfers	72,2	14,7	13,1
Insgesamt	Nach Transfers	52,2	32,3	15,5

1) Allgemein bildende Pflichtschulen (Volksschulen, Sonderschulen, Hauptschulen, Polytechnische Schulen). -
2) Inklusive Schulverwaltung.

Quelle: STATISTIK AUSTRIA, Bildungsausgabenstatistik 2022.

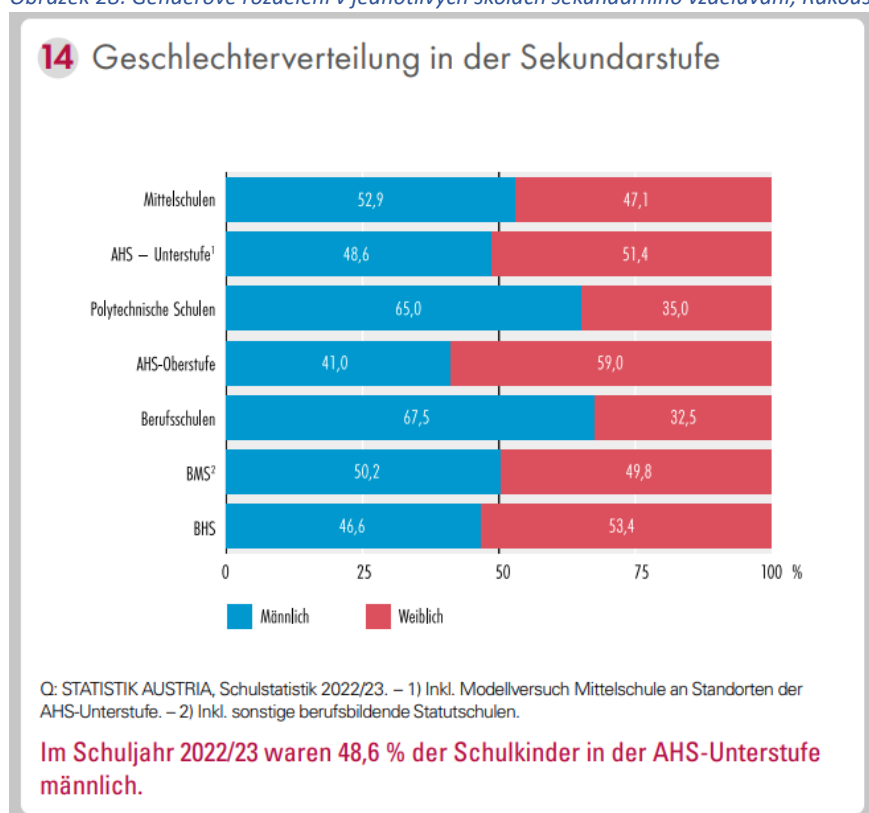
Zdroj: Bildung in Zahlen 2021/22

Obrázek 27: Žáci 9. tříd dle typu školy – vývoj v čase, Rakousko

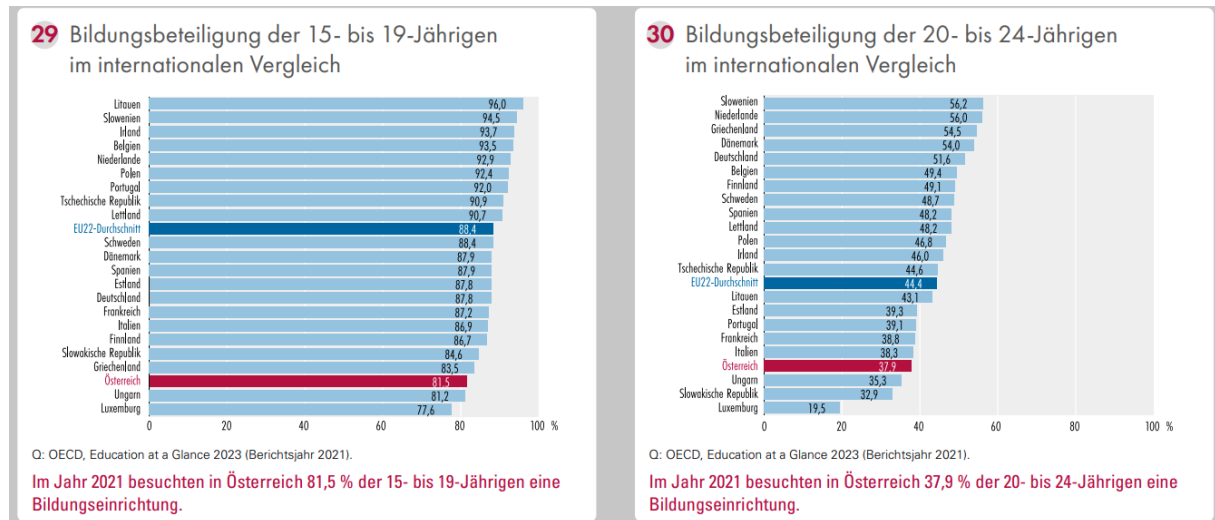
Zdroj: Bildung in Zahlen 2022/23

Obrázek 28: Genderové rozdělení v jednotlivých školách sekundárního vzdělávání, Rakousko

Zdroj: Bildung in Zahlen 2022/23

Obrázek 29: Rakouská účast na vzdělávání v mezinárodním srovnání

Zdroj: Bildung in Zahlen 2022/23

Obrázek 30: Vývoj počtu pedagogických pracovníků, Rakousko

3 Lehrpersonal im Schulwesen

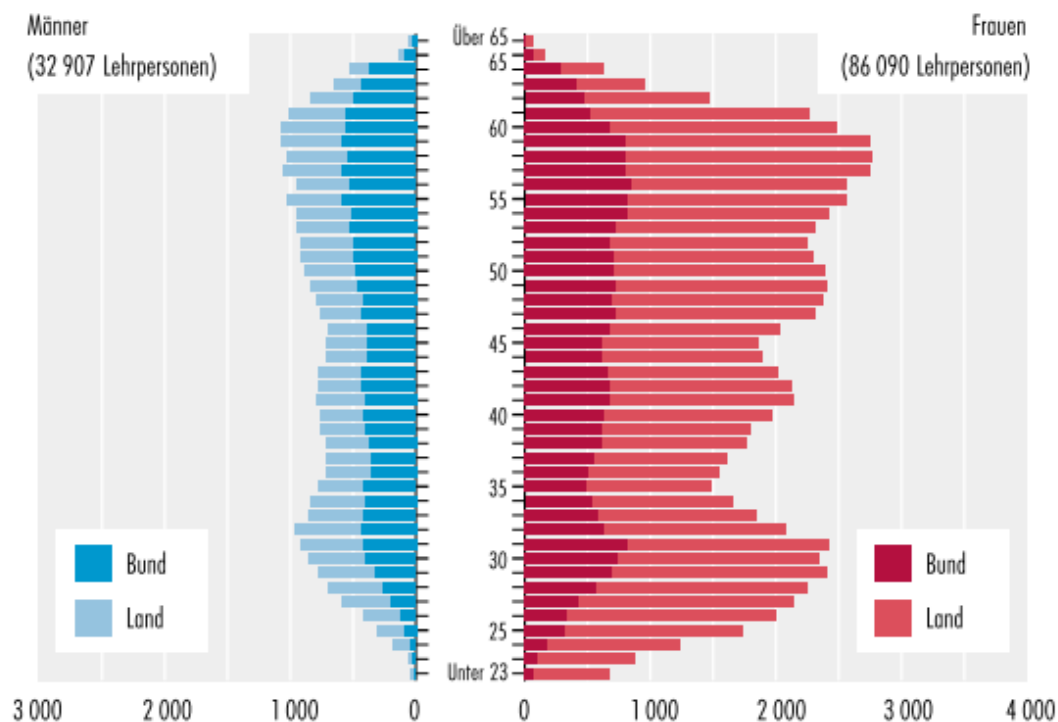
Schultyp	Inklusive karenziertes Lehrpersonal								Exkl. karenziertes Lehrpers.	
	2000/01		2010/11		2020/21		2022/23		2022/23	
	insgesamt	% weiblich	insgesamt	% weiblich	insgesamt	% weiblich	insgesamt	% weiblich	insgesamt	% weiblich
Schultypen insgesamt ¹	125 177	66,8	124 921	70,6	128 783	73,2	133 567	73,1	124 447	71,7
Volksschulen	33 853	87,4	32 605	91,2	37 296	92,6	39 089	92,3	35 436	91,7
Mittelschulen	33 985	65,8	29 908	71,6	30 238	74,0	31 678	73,2	29 826	72,0
Sonderschulen	5 902	84,5	6 568	86,9	5 449	86,4	5 478	85,8	5 081	84,9
Polytechnische Schulen	2 008	47,8	2 438	56,2	2 120	58,2	2 089	57,9	1 996	56,5
Allgemein bildende höhere Schulen	19 815	58,4	21 528	62,6	23 038	65,6	23 673	65,7	22 003	64,2
Sonstige allgemein bildende Statutschulen ²	497	69,4	1 371	67,6	1 784	70,6	2 014	71,4	1 931	70,7
Berufsschulen	4 621	29,1	5 149	34,3	4 734	36,0	4 813	35,7	4 701	34,9
Berufsbildende mittlere und höhere Schulen	20 151	50,0	22 595	51,8	23 056	54,6	23 643	54,6	22 416	53,2
Sonstige berufsbildende Statutschulen ³			1 139	66,0	1 069	70,5	1 088	72,7	1 056	72,6
Berufsbildende Akademien ⁴	233	53,6	-	-	-	-	-	-	-	-
Lehrer:innenbildende Schulen und Akademien ⁵	4 112	55,8	1 620	81,5	-	-	-	-	-	-

Q: STATISTIK AUSTRIA, Lehrpersonalstatistik. – 1) Ohne Lehrpersonal an Bundessportakademien und Schulen und Akademien des Gesundheitswesens. – 2) Ab 2006/07 inkl. Schulen mit ausländischem Lehrplan. – 3) Vor 2008/09 keine vollständigen Lehrpersonalstatistik für sonstige berufsbildende Statutschulen vorhanden. – 4) Wurden in Fachhochschulen umgewandelt. – 5) Lehrer:innenbildende höhere Schulen und pädagogische Akademien bis 2006/07; ab 2007/08 ohne pädagogische Akademien (wurden in Pädagogische Hochschulen umgewandelt). Ab 2016/17 den Berufsbildenden mittleren und höheren Schulen zugeordnet.

Im Schuljahr 2022/23 waren etwa 31 700 Lehrpersonen an einer Mittelschule tätig, darunter waren 73,2 % Frauen. Ohne Karenzierte betrug die Zahl der Lehrpersonen an Mittelschulen rund 29 800 (72,0 % Frauen).

Zdroj: Bildung in Zahlen 2022/23

5 Alterspyramide des Lehrpersonals im Schulwesen¹

Q: STATISTIK AUSTRIA, Lehrpersonalstatistik 2022/23. – Alter zum 31.12.2022. – 1) Exklusive Karenzierungen, ohne Lehrpersonal an Bundessportakademien und Schulen und Akademien des Gesundheitswesens und ohne Privatlehrpersonal an Privatschulen.

Im Schuljahr 2022/23 waren ca. 3 300 aktive Lehrpersonen 50 Jahre alt.

Zdroj: Bildung in Zahlen 2022/23

3 Estonsko

Počet žáků na učitele (ISCED 1-3)	Výdaje na platy učitelů na jednoho žáka (ISCED 02-8) (2021) v EUR	Celkové výdaje na žáka, primární až terciální vzdělávání bez R&D, PPP v USD (2021)	Veřejné výdaje na vzdělávání jako % HDP, celý sektor vzdělávání dle definice Eurostat (2022)	PISA skóre (matematická gramotnost)	Podíl populace ve věku 20-24 let, která studuje vysokou školu (2022)	HDI (2022)
12,4	*	\$ 10 178	5,8 %	510	30,7 %	0,899

*definice se liší, data nejsou dostupná

V Estonsku je předškolní vzdělávání nepovinné. Obce ale mají povinnost zajistit všem dětem mezi 18 měsíci a 7 lety věku s trvalým pobytem na jejím území možnost navštěvovat instituci předškolního vzdělávání, pokud si to rodiče přejí. Povinná školní docházka se týká dětí, jež po 1. říjnu daného školního roku dovrší 7 let věku, a platí do dokončení základního vzdělání či do završení 17 let věku. (Eurydice 2023a)

Základní vzdělání má 9 ročníků a podmínkou jeho dokončení je absolvování závěrečné zkoušky, která má tři části (zkouška z estonštiny, matematiky a jednoho volitelného předmětu). Namísto českého formátu dvou stupňů základní školy mají v Estonsku stupně tři, každý o třech ročnících, na něž navazuje opět tříleté vzdělávání na střední škole. (Haridus-Ja Teadusministeerium 2024a; NCEE 2024)

Všeobecné střední vzdělání (ISCED 3) je také zakončeno zkouškou. Ta má tři komponenty státní části (estonština, cizí jazyk a matematika) a také praktickou/školní část. Historicky byly v Estonsku široce rozšířené školy, jež poskytovaly dohromady všeobecné základní i střední vzdělávání, tedy školy, do nichž žák docházel 12 let a vzdělávání v této instituci završil zkouškou na úrovni ISCED 3. Od roku 2010 ale stát reformuje vzdělávací systém a podporuje vznik škol, jež poskytují výhradně střední vzdělání. (Eurydice 2024e)

V rámci školního roku 2023/2024 bylo otevřeno dalších pět státních gymnázií, tedy všeobecných tříletých škol navazujících na základní vzdělávání. V současné době zhruba 70 % absolventů základních škol pokračuje na všeobecné SŠ, asi 26 % potom pokračuje na odborné SŠ. Odborné vzdělávání funguje na principu kreditů, přičemž za jeden školní rok jich musí žák získat alespoň 60. Celkové směřování estonské vzdělávací politiky určuje Dlouhodobá vzdělávací strategie na období 2021-2035. (Eurydice 2023b; Haridus-Ja Teadusministeerium 2024b; NCEE 2024; Riigi Teataja 2019)

3.1 Pravidla alokace financí

V rámci předškolního vzdělávání náklady hradí zřizovatel, z velké většiny (89 %) se jedná o místní samosprávy. Zbytek institucí předškolního vzdělávání je soukromý.

Základní školy se dělí na:

- státní – stát je zřizovatelem a pokrývá veškeré výdaje – 7 % všech základních škol;
- obecní – výdaje pokrývá obec, ale finance jim alokuje centrální vláda – 82 %;
- soukromé – stát pokrývá výdaje do výše 100 % průměrných výdajů veřejné školy – 11 %.

Stát soukromým školám přispívá na platy a další vzdělávání pedagogických pracovníků, učebnice a studijní pomůcky, obědy, investice i případné koleje/ubytování žáků.

V rámci středního odborného vzdělávání byly školy do roku 2018 financovány ze státního rozpočtu na základě počtu vzdělávaných žáků (fixní suma za žáka x počet žáků). Celkovou alokovanou částku dále upravovaly koeficienty dle vyučovaných oborů a počtu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. V lednu 2019 byl uveden do praxe nový systém, který financování středního odborného vzdělávání

významným způsobem proměnil, přičemž je nyní kladen zvýšený důraz na kvalitu poskytovaného vzdělávání a implementaci nového školského plánu.

Komponenty financování v současné době jsou:

- Základní financování (minimálně 80 %).
- Financování závislé na výkonu (až 20 %) – indikátory se týkají míry úspěšnosti žáků, míry praktického vzdělávání, zaměstnanosti/pokračování ve studiu po ukončení studia na SOŠ, kooperace se sociálními partnery a dalšími vzdělávacími institucemi.

Nadto ještě mají školy (v případě nutnosti) nárok na finanční podporu na specifické účely, což v praxi nejčastěji znamená implementaci aktivit zmíněných v Dlouhodobé vzdělávací strategii na období 2021-2035 či další konkrétní strategické cíle. (Eurydice 2023a)

V rámci roku 2023 byl zároveň o 15 % navýšen státní grant pro vysoké školství (z € 175 mil. na € 201,5 mil.). Jedním z cílů bylo snížení rozdílu mezi platy učitelů základních a středních škol a vysokoškolských vyučujících. V reakci na nedostatek nových učitelů a zvyšující se míru učitelů bez dostatečné kvalifikace zavedla od školního roku 2023/2024 estonská vláda stipendium pro studenty pedagogiky v hodnotě € 400 měsíčně. (Haridus-Ja Teadusministeerium 2024b)

V současné době se Ministerstvo školství a výzkumu zabývá reformou odměňování pedagogů. Nově budou učitelé placeni na základě čtyřstupňového kariérního systému a počtu vyučovaných žáků. Stupně značí koeficienty, jimiž se výsledný plat závislý na počtu žáků násobí, a budou mít hodnoty 0,9; 1; 1,4 a 1,6. Změny budou uvedeny v platnost pravděpodobně od školního roku 2025/2026. (ERR 2024)

3.2 Celkové výdaje

V Estonsku je 31 státních, 4 soukromé a 2 odborné školy zřizované obcemi, odborné vzdělávání poskytuje i 5 institucí vyššího vzdělávání zřizovaných státem.

K roku 2020 činily výdaje na předškolní vzdělávání dle Eurydice 1,36 % HDP, výdaje na základní vzdělávání 2,7 % HDP a celkové výdaje na vzdělávání činily 6,4 % HDP (Eurydice 2024). OECD za stejný rok uvádí částku 6,1 % HDP (Eurydice 2023a; OECD 2024).

Rozpočet ministerstva školství na rok 2024 činí € 1,1 mld., což je o 0,5 % méně než v předchozím roce. Estonsko je tak jednou z mála zemí, která v současné době aktivně snižuje rozpočet na vzdělávání. V rámci rozpočtu na rok 2024 se ale zároveň počítá se zvýšením platů učitelů (jediní státní zaměstnanci, kterým bude plat zvýšen). Rozpočet na platy učitelů k roku 2024 činí € 562 mil. (meziroční navýšení o 4,4 %). Už v roce 2023 byla přitom razantně zvýšena minimální mzda učitelů z € 1 412 na € 1 749 (nárůst o 24 %) a příspěvek jednotlivým školám na nenárokové složky platu byl navýšen o 17 %. Průměrný plat učitelů ZŠ k roku 2023 činí 120 % průměrného platu v Estonsku, což naplňuje cíle Ministerstva školství a výzkumu.

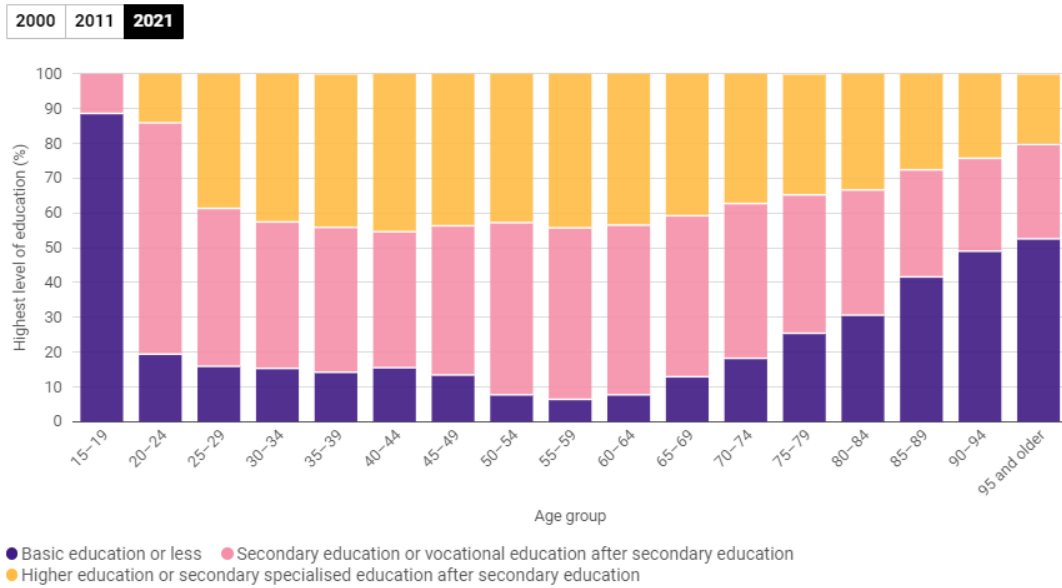
Současně s tím pokračuje implementace akčního plánu k přechodu žáků ruské menšiny na výuku v estonštině. Na rok 2024 je k tomuto účelu alokováno € 72 mil., tedy zhruba 6,5 % rozpočtu na vzdělávání. To je o € 27 mil. více než v předchozím roce. (Eesti Vabariigi Valitsus 2023; ERR.ee 2023; Haridus-Ja Teadusministeerium 2024)

3.3 Přílohy

Obrázek 32: Nejvyšší dosažené vzdělání estonského obyvatelstva dle věku

Highest educational attainment by age Comparison of censuses

ESTONIA COUNTS
2021

A Flourish chart

Zdroj: <https://rahvaloendus.ee/en/results/education>

Obrázek 33: Podíl obyvatel účastnících se celoživotního vzdělávání, vývoj v čase

				Participated in training
2007	Proportion (participants and non-participants total=100), %	Whole country	Total	39.9
			Urban settlement	39.6
			Rural settlement	40.6
2011	Proportion (participants and non-participants total=100), %	Whole country	Total	48.2
			Urban settlement	49.7
			Rural settlement	44.5
2016	Proportion (participants and non-participants total=100), %	Whole country	Total	41.1
			Urban settlement	40.4
			Rural settlement	42.7
2022	Proportion (participants and non-participants total=100), %	Whole country	Total	45.0
			Urban settlement	45.1
			Rural settlement	44.6

Zdroj: <https://www.stat.ee/en/find-statistics/statistics-theme/education>

4 Finsko

Počet žáků na učitele (ISCED 1-3)	Výdaje na platy učitelů na jednoho žáka (ISCED 02-8) (2021) v EUR	Celkové výdaje na žáka, primární až terciální vzdělávání bez R&D, PPP v USD (2021)	Veřejné výdaje na vzdělávání jako % HDP, celý sektor vzdělávání dle definice Eurostat (2022)	PISA skóre (matematická gramotnost)	Podíl populace ve věku 20-24 let, která studuje vysokou školu (2022)	HDI (2022)
12,7	€ 11 545	\$ 12 827	5,5 %	484	40,6 %	0,942

Účast na předškolním vzdělávání/péči je právem pro všechny děti v předškolním věku (0-6 let), přičemž poplatky se vypočítávají na základě příjmu rodičů. Děti mají zároveň nárok na předškolní péči v mateřském jazyce. Instituce předškolního vzdělávání jsou zřizovány ve finštině, švédštině a laponštině, v případě, že má dítě jiný mateřský jazyk, spolupracuje daná instituce se zástupci konkrétní kultury.

Povinná školní docházka je ve Finsku od 7 do 16 let a zajišťuje ji vždy obec, v níž má dítě trvalý pobyt. Pokud v obci žijí žáci, kteří mají jakožto mateřské jazyky finštinu i švédštinu, má obec povinnost zajistit vzdělávání v obou jazycích. V předškolním, základním i středním vzdělávání mají děti a žáci zdarma nárok na učebnice, obědy, zdravotní a sociální služby a cestovné do místa vzdělávání. Nárok na pomůcky zdarma mají žáci, kteří do 20 let věku ukončí první ročník střední školy. (Eurydice 2023c)

Na vzdělávání dohlíží vzdělávací sekce Oblastních správních úřadů (*Aluehallintovirasto*). Na předškolní vzdělávání mohou dohlížet z vlastní iniciativy, ve vyšších stupních pouze na základě stížností prošetřují zákonnost. (Aluehallintovirasto 2023)

4.1 Pravidla alokace financí

Poskytování základních služeb (předškolní a základní vzdělávání, ale třeba také kulturní služby) je ze zákona odpovědností obcí a jejich financování je zpravidla nastaveno zhruba v poměru 75:25 mezi obec a stát. Obce své náklady pokrývají z daní, jež samy vyberou; není přitom určeno, na co konkrétně použijí prostředky, které dostanou od státu. K roku 2019 bylo dle *Eurydice* 35 % všech obecních výdajů použito na vzdělávání a kulturu. V předškolním vzdělávání zhruba 30 % nákladů dle *Eurydice* hradí centrální vláda, 56 % obce a 14 % rodiče. (Eurydice 2024g)

Systém odborného vzdělávání byl mezi lety 2018-2022 postupně reformován. Financování odborného školství má 4 komponenty:

- základní nepodmíněné financování;
- financování podmíněné výkonem (výsledky vzdělávání) → v novém systému výrazně posíleno;
- financování podmíněné efektivností (zaměstnanost po studiu, *zpětná vazba* žáků po ukončení vzdělávání);
- strategické financování – forma vyrovnávání nerovností a vše nezahrnuté do výše zmíněných.

Financování je určeno přímo poskytovatelům vzdělávání a je založeno na předem přidělených částkách z veřejných rozpočtů, nikoliv na částkách svázaných s výdaji. Tento způsob rozdělování financí je flexibilnější pro příjemce. (Eurydice 2024e)

4.2 Celkové výdaje

K roku 2022 vydávalo Finsko na vzdělávání € 13 519 mil., což dle finského statistického úřadu činilo 5,1 % HDP). Meziročně se výdaje zvýšily o 4 % z € 13 003 mil., představují ale o 0,1 p. b. menší podíl na HDP.

Celková část veřejných výdajů alokovaná na vzdělávání v roce 2022 činila 10,2 %. Z toho:

- na předškolní vzdělávání € 399 mil. (3 %);
- na základní vzdělávání € 5 477 mil. (41 %);
- na střední vzdělávání dohromady € 2 950 mil. (22 %);
- na terciární vzdělávání dohromady € 3 614 mil. (27 %, včetně univerzit aplikovaných věd, výzkumu a vývoje);
- zbylá část potom náleží speciálním školám, stipendiím pro žáky atp. (statfin.fi 2024)

Na vzdělání jednoho dítěte/žáka/studenta Finsko z veřejných financí vynakládá ročně v průměru € 9 530. Nejnížší suma je u předškolního vzdělávání, kde činí € 6 461. Nejnákladnější jsou vysokoškolští studenti (€ 15 581).

K roku 2022 centrální vláda na vzdělávání vynakládala € 7 662 mil., z čehož € 4 455 mil. bylo na platy (€ 3 473 mil. přímo na platy pedagogů). Podle vlastní klasifikace sestavené finským statistickým úřadem a dostupné na databázi *Vipunen* byla alokace financí následovná:

- € 3 913 mil. na výuku;
- € 1 635 mil. na údržbu nemovitostí;
- € 488 mil. na administrativu;
- € 413 mil. na stravování;
- € 325 mil. na další sociální péči o žáky;
- € 237 mil. na ubytování a dopravu;
- € 85 mil. na malé projekty;
- € 47 mil. na další běžné činnosti;
- € 521 mil. na ostatní výdaje.

(Opetus- ja kulttuuriministeriön 2024; Opetushallinnon tilastopalvelu; Statistics Finland)

4.3 Přílohy

Obrázek 34: Výdaje na jednotlivé kategorie vzdělávání ve Finsku, 2022

Current expenditure on regular education system by Year, Type of Expenditure and Information

	Current expenditure on regular education system by type of expenditure, EUR million	Annual change in current expenditure on regular education system in real terms, %	Current expenditure on education as a percentage of GDP, %
2022			
Pre-primary education	399	-0.9	0.1
Comprehensive school education	5,477	0.5	2.0
Upper secondary general education	888	3.1	0.3
Vocational education	2,062	0.6	0.8
University of applied sciences education	1,096	1.9	0.4
University education and research	2,518	-1.5	0.9
Other education	493	2.2	0.2
Financial aid for students	584	4.4	0.2
Total	13,519	0.6	5.1

Zdroj: Statistics Finland (pxweb.stat.fi)

Obrázek 35: Výdaje na jedno dítě/žáka/studenta ve Finsku, 2022

Current expenditure on regular education system per student by Year, Type of Expenditure and Information

	Current expenditure on regular education system per student by sector of education, euros	Annual change in current expenditure on regular education system per student in real terms, %
2022		
Pre-primary education	6,461	-3.0
Comprehensive school education	9,818	0.8
Upper secondary general education	8,105	1.8
Vocational education	7,993	-0.4
University of applied sciences education	7,000	-3.0
University education and research	15,581	-3.7
Total	9,530	-0.8

Zdroj: Statistics Finland (pxweb.stat.fi)

5 Lotyšsko

Počet žáků na učitele (ISCED 1-3)	Výdaje na platy učitelů na jednoho žáka (ISCED 02-8) (2021) v EUR	Celkové výdaje na žáka, primární až terciální vzdělávání bez R&D, PPP v USD (2021)	Veřejné výdaje na vzdělávání jako % HDP, celý sektor vzdělávání dle definice Eurostat (2022)	PISA skóre (matematická gramotnost)	Podíl populace ve věku 20-24 let, která studuje vysokou školu (2022)	HDI (2022)
11,5	€ 3 790	\$ 8 472	5,3 %	483	41,4 %	0,879

Předškolní vzdělávání je od roku 2002 povinné pro děti od školního roku, ve kterém dovrší 5 let věku. V praxi jsou tedy povinné poslední dva ročníky mateřské školy. Obec ale musí zajistit možnost předškolního vzdělávání pro všechny děti od 18 měsíců. Pokud nezajistí vlastní předškolní péči, musí rodičům uhradit výdaje na soukromou. Předškolní vzdělávání je bezplatné (s výjimkou příspěvků na stravu a aktivit nad rámec poskytovaného standardu, např. extra výuka jazyků).

Povinná školní docházka začíná v 7 letech a trvá 9 let, z toho 6 let tvoří první stupeň a 3 roky druhý stupeň (ISCED 2). Školní rok se zároveň s postupujícími ročníky prodlužuje – zatímco v prvním ročníku trvá 34 týdnů, od druhého do osmého trvá 35 týdnů a v devátém ročníku pak 37 týdnů. Znamkování probíhá na stupnici 1-10, přičemž 10 je nejlepší a 1 nejhorší; v prvním ročníku se hodnotí výhradně slovně, ve druhém a třetím jsou známky využívány jen při výuce mateřského jazyka a matematiky.

Stejně jako v Estonsku jsou i v Lotyšsku poměrně běžné školy, v nichž žák absolvuje kompletní dvanáctileté základní a středoškolské studium (*Vidusskola*). (*Eurydice 2023g*)

V uplynulých 15 letech došlo k významnému poklesu počtu základních škol – k roku 2022 je lotyšským statistickým úřadem evidováno necelých 65 % stavu z roku 2006 (to samé platí v případě *Vidusskol* – pokles na 70 % stavu z roku 2006). Ve stejném období klesl počet žáků výrazně méně, na 80 % stavu z roku 2006. Z toho je patrné, že se žáci v posledních desetiletích koncentrují do menšího počtu škol. Počet zařízení předškolního vzdělávání se naopak mírně zvyšuje (z 605 v roce 2012 na 631 v roce 2022). (*Oficiālās statistikas portāls*)

V rámci rozpočtu na rok 2024 definovala lotyšská vláda školství jako jednu ze tří programových priorit (současně s obranou a zdravotnictvím). Díky tomu došlo ke skokovému navýšení rozpočtu na vzdělávání, přičemž cílem je zejména zvýšit platy učitelů, navýšit míru výkonnostního kritéria financování vysokého školství či nákup vybavení. Platy učitelů přitom byly navýšeny už jednou k roku 2023. (*Finanšu ministrija 2023a; Finanšu ministrija 2023b Latvijas sabiedriskais medijs 2022*)

Obce mají zodpovědnost za MŠ, ZŠ a organizaci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, které probíhá v rámci gymnázií. Gymnázia mohou být tří nebo šestiletá a plní i roli regionálních center pedagogické metodiky.

5.1 Pravidla alokace financí

Správa mateřských škol je plně v dikci samospráv, jež hradí veškeré náklady s výjimkou platů učitelů MŠ poskytujících povinné předškolní vzdělávání (pěti a šestiletým dětem). Veřejné MŠ poskytují své služby zdarma, rodiče pouze přispívají na obědy. Soukromé jsou placené, ale plat učitelů v povinném předškolním vzdělávání je hrazen státem a na jeho pokrytí nesmí být vybíráno školné. Rodiče hradí výhradně program a údržbu.

Platy učitelů ZŠ pokrývá ze svého rozpočtu centrální vláda, obecní samosprávy hradí pouze údržbu a energie/chod. Stejný systém je nastaven i u středních škol. Stát může hradit platy pedagogických pracovníků i u soukromých škol, ale není to pravidlem. Množství alokovaných financí je závislé na počtu žáků, jež do školy dochází. Stát hradí i veškeré nezbytné náklady škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, či internáty.

Odborné školy jsou prozatím zřizovány státem. Dlouhodobě se ale diskutuje o reformě struktury regionálních samospráv, jež byly k roku 2009 zrušeny a je pravděpodobné, že budou v budoucnu v nějaké formě obnoveny. V tom případě budou odborné školy převedeny pod správu regionálních samospráv. Pro žáky technických oborů, jež stát považuje za strategické, případně ceněné na trhu práce, je zavedeno plošné stipendium. Žákům těchto oborů je částečně hrazeno i cestovné do školy. (CEDEFOP 2021a; Eurydice 2023e; Izglītības un zinātnes ministrija 2020)

5.2 Celkové výdaje

V rámci rozpočtu na rok 2024 lotyšská vláda plánuje na vzdělávání vyhradit € 2 292 mil., což činí 13,3 % veškerých vládních výdajů a 5,5 % HDP. Oproti roku 2023 se jedná o navýšení ve výši € 119,7 mil.

Rozpad na jednotlivé sektory je dostupný nejdříve za rok 2021. V rámci něj bylo na vzdělávání celkem vynaloženo € 1 824 mil., přičemž z veřejných peněz bylo alokováno € 1 539 mil. (83 %). Oproti roku 2020 se jedná o navýšení o 3 %, respektive 5 %. Veškerý meziroční nárůst připadal na výdaje litevské vlády, zatímco výše prostředků ze všech dalších zdrojů mírně poklesl. V rámci veřejných financí bylo roku 2021 vynaloženo:

- na předškolní vzdělávání € 357 mil. (23 %);
- na základní vzdělávání € 608 mil. (40 %);
- na střední vzdělávání € 273 mil. (18 %);
- na terciární vzdělávání € 283 mil. (18 %). ([Oficiālās statistikas portāls](#))

Mezi lety 2014 a 2020 se vládní výdaje na předškolní vzdělávání zvýšily o 65 % (z € 202,1 mil. na € 333,5 mil.). Celkové vládní výdaje na vzdělávání se přitom zvýšily pouze o 17 % a část alokovaná na terciární vzdělávání ve stejném období dokonce mírně poklesla. ([Oficiālās statistikas portāls](#))

5.3 Přílohy

Obrázek 36: Výdaje na vzdělávání dle jednotlivých kategorií a plátců v Lotyšsku

	2020					
	Total economy	General government	Non-educational private sector	Other non-educational private entities	International organisations	State expenditure on education as % of gross domestic product
Total	1,766.1	1,460.4	305.3	54.6	115.9	4.8
Early childhood education (ISCED 0)	378.1	333.5	44.9	1.4	0.1	...
Primary education (ISCED 1)	425.4	396.1	29.3	2.0	1.3	...
Lower secondary education (basic education) (ISCED 2)	212.5	194.6	17.9	1.1	0.8	...
Upper secondary education (ISCED 3)	285.1	262.7	42.9	6.2	23.8	...
Post-secondary non-tertiary education (ISCED 4)	19.1	17.8	2.7	0.8	3.3	...
Short-cycle tertiary education (college) (ISCED 5)	59.2	38.9	19.6	5.2	4.1	...
Tertiary education excluding short-cycle tertiary education (ISCED 6–8)	386.7	216.8	148.0	37.9	82.5	...

Zdroj: https://data.stat.gov.lv/pxweb/en/OSP_PUB/START__IZG/

Obrázek 37: Vývoj výdajů na vzdělávání v Lotyšsku

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
General government							
Total	1,247.7	1,298.1	1,181.6	1,178.4	1,237.2	1,356.2	1,460.4
Early childhood education (ISCED 0)	202.1	196.3	201.0	220.2	221.9	249.3	333.5
Primary education (ISCED 1)	374.9	390.5	378.3	360.8	373.5	394.9	396.1
Lower secondary education (basic education) (ISCED 2)	176.4	183.4	176.1	169.4	174.9	190.2	194.6
Upper secondary education (ISCED 3)	213.0	224.1	218.6	222.8	232.6	252.9	262.7
Post-secondary non-tertiary education (ISCED 4)	15.4	17.0	18.1	19.0	19.9	17.2	17.8
Short-cycle tertiary education (college) (ISCED 5)	37.7	40.8	33.8	33.3	34.1	32.2	38.9
Tertiary education excluding short-cycle tertiary education (ISCED 6–8)	228.2	246.0	155.7	152.9	180.3	219.5	216.8

Zdroj: https://data.stat.gov.lv/pxweb/en/OSP_PUB/START__IZG/

Obrázek 38: Rozpočtové priority lotyšské vlády na rok 2023

Table 4.c.i): General government expenditure on education, healthcare and employment

	2023		2024	
	% of GDP	% of general government expenditure	% of GDP	% of general government expenditure
Education⁴	5.2	13.1	5.5	13.3
Health⁵	4.7	11.7	4.7	11.1
Employment⁶	0.1	0.3	0.1	0.2

Table 4.c.ii): Classification of the functions of the Government

	COFOG Code	2023	2024
		% of GDP	
1. General public services	1	3.1	3.6
2. Defense	2	2.6	3.0
3. Public order and safety	3	2.5	3.0
4. Economic affairs	4	6.8	7.2
5. Environmental protection	5	0.5	0.4
6. Housing and community amenities	6	0.9	0.8
7. Health	7	4.7	4.7
8. Recreation, culture and religion	8	1.2	1.1
9. Education	9	5.2	5.5
10. Social protection	10	12.4	12.4
11. Total Expenditure	TE	39.8	41.8

Zdroj: https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/f4267a49-49d1-4ecb-b6e9-3f47c4516f8e_en?filename=2024_dbp_lv_en.pdf

Obrázek 39: Počty pedagogických pracovníků v Lotyšsku

	2022
Pedagogical staff in general schools	20,672
..of which females in general schools	18,026
In full time schools	20,417
..of which females in full-time schools	17,812
In evening schools	255
..of which females in evening schools	214
Pedagogical staff in grades 1-6	9,709
..in full-time schools in grades 1-6	9,687
..in evening schools in grades 1-6	22
Pedagogical staff in grades 7-9	7,425
..in full-time schools in grades 7-9	7,351
..in evening schools in grades 7-9	74
Pedagogical staff in grades 10-12	3,538
..in full-time schools in grades 10-12	3,379
..in evening schools in grades 10-12	159

Zdroj: https://data.stat.gov.lv/pxweb/en/OSP_PUB/START__IZG/

Obrázek 40: Vývoj počtu mateřských škol v Lotyšsku

Year	Pre-school establishments	Enrolment in pre-school establishments, thsd
2022	631	98.0
2021	651	99.5
2020	643	100.3
2019	634	100.3
2018	634	99.2
2017	642	96.6
2016	647	94.2
2015	647	92.1
2014	633	92.2
2013	617	93.5
2012	605	93.3

Zdroj: https://data.stat.gov.lv/pxweb/en/OSP_PUB/START__IZG/

Obrázek 41: Vývoj počtu základních a středních škol v Lotyšsku

Year ↓	Number of schools ↕	..secondary schools (1st - 12th grades) ↕	Enrolment ↕	Enrolment, 1st - 9th grades ↕
2022	643	268	221097	186067
2021	668	298	217271	181637
2020	685	319	215973	179887
2019	707	320	214002	177987
2018	740	322	214624	177617
2017	775	333	215053	177877
2016	790	341	214965	177477
2015	811	350	213357	176127
2014	824	354	209686	172267
2013	832	358	209130	169047
2012	832	361	212433	168977
2011	839	362	218442	169927
2010	858	367	229039	174717
2009	877	374	239845	179377
2008	982	377	249446	187287
2007	992	379	263944	198927
2006	1008	383	279872	211557

Zdroj: https://data.stat.gov.lv/pxweb/en/OSP_PUB/START__IZG/

6 Litva

Počet žáků na učitele (ISCED 1-3)	Výdaje na platy učitelů na jednoho žáka (ISCED 02-8) (2021) v EUR	Celkové výdaje na žáka, primární až terciální vzdělávání bez R&D, PPP v USD (2021)	Veřejné výdaje na vzdělávání jako % HDP, celý sektor vzdělávání dle definice Eurostat (2022)	PISA skóre (matematická gramotnost)	Podíl populace ve věku 20-24 let, která studuje vysokou školu (2022)	HDI (2022)
11,4	€ 4 069	\$ 9 372	4,9 %	475	39,8 %	0,879

6.1 Pravidla alokace financí

K 1. září 2019 byl změněn systém financování mateřských a základních škol – ze systému alokace financí dle počtu žáků ve škole (výdaje na žáka) na hybridní model. Cílem je omezit množství žáků v jednotlivých třídách. Předchozí systém financování zřejmě způsoboval to, že školy přijaly velké množství dětí a žáků, jež umístily do relativně malého počtu tříd, přičemž tímto způsobem šetřily na personálních nákladech.

Stát pokrývá vzdělávací náklady (zejména personál) a zřizovatel pokrývá údržbu. Soukromé školy mohou na údržbu vybírat školné, ale vzdělávací náklady (minimálně část) i jim pokrývá stát. V současné době se vedou debaty, zda přestat poskytovat finance těm soukromým školám, jež v rámci své činnosti generují zisk. Nový systém financování zvýšil množství soukromých škol, což významně pomohlo např. předškolnímu vzdělávání ve Vilniusu, kde byly během fungování předchozího systému výrazně nedostatečné kapacity.

Školám jsou alokovány finance na:

- implementaci vzdělávacího plánu (ve zkratce na platy dle počtu pedagogů **v závislosti na velikosti tříd**) - systém je poměrně komplikovaný, vždy je pro daný ročník specifikován minimální a maximální počet žáků ve třídě a konkrétní užití rozmezí (např. pro 1. ročník ZŠ jsou rozmezí 8-11, 12-20 a 21-24), podle nichž se vypočítává počet "kontaktních hodin pedagoga". Podle těchto identifikátorů se následně vypočítává alokovaná suma. Školám jsou přidělovány peníze nad rámec za každého žáka se speciálními vzdělávacími potřebami, menšinovým mateřským jazykem atp.
- učební pomůcky (nákup a výpůjčka učebnic, včetně digitálních atp.); na DVPP a implementaci informačních technologií **v závislosti na počtu dětí ve škole**.

Obcím jsou alokovány peníze určené na:

- organizaci vzdělávacího procesu, pedagogicko-psychologickou pomoc, preventivní programy, hodnocení vzdělávacího procesu;
- digitální vzdělávání, personál školních knihoven, vyrovnávání nerovností mezi školami (výjimečné finanční potřeby, třeba i navýšení platů na konkrétní škole, zajištění diversity předškolního vzdělávání).

Odborným školám jsou prostředky přidělovány jednoduchým výpočtem. Počet žáků se násobí počtem vyučovaných hodin a odhadovanými náklady na jednu hodinu výuky. (CEDEFOP 2021b; Eurydice 2023h; Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2024)

6.2 Celkové výdaje

Litevská vláda dle vlastních údajů vydávala k roku 2022 na vzdělávání zhruba 4,9 % HDP. Tento údaj je nejaktuálnější, který litevský statistický úřad poskytuje, přesto je ale vzhledem k nedávným událostem neaktuální. Výdaje na vzdělávání totiž v posledních letech skokově rostou – meziročně mezi lety 2023 a 2024 o 16 % (€ 3,303 mld. x € 3,842 mld.), rok předtím dokonce o 23 % (€ 2,682 mld. x € 3,303 mld). (Oficialios statistikos portalas) Cílem posledního navýšení je zejména zvýšení platů učitelů a dalších pedagogických pracovníků (Švietimo mokslo ir sporto ministerija 2023, The Baltic Times 2023). Relativní platy učitelů v Litvě již mezi lety 2017 a 2021 vzrostly z 92 % na 144 % litevské průměrné mzdy, což činilo nejvyšší nárůst mezi zeměmi OECD (IDEA 2024) (Münich, Smolka 2024). Setrvale rostou i výdaje v poměru na jednoho žáka/studenta. Zatímco v roce 2017 činily zhruba € 2 800, v roce 2021 to bylo již € 4 400 za kalendářní rok. Rozpad výdajů na jednotlivé segmenty vzdělávání je problematický – litevský statistický úřad zahrnuje ve statistikách základní i střední vzdělávání do jedné kategorie.

6.3 Přílohy

Obrázek 42: Vývoj počtu dětí, žáků a studentů v Litvě

Enrolment by level of education

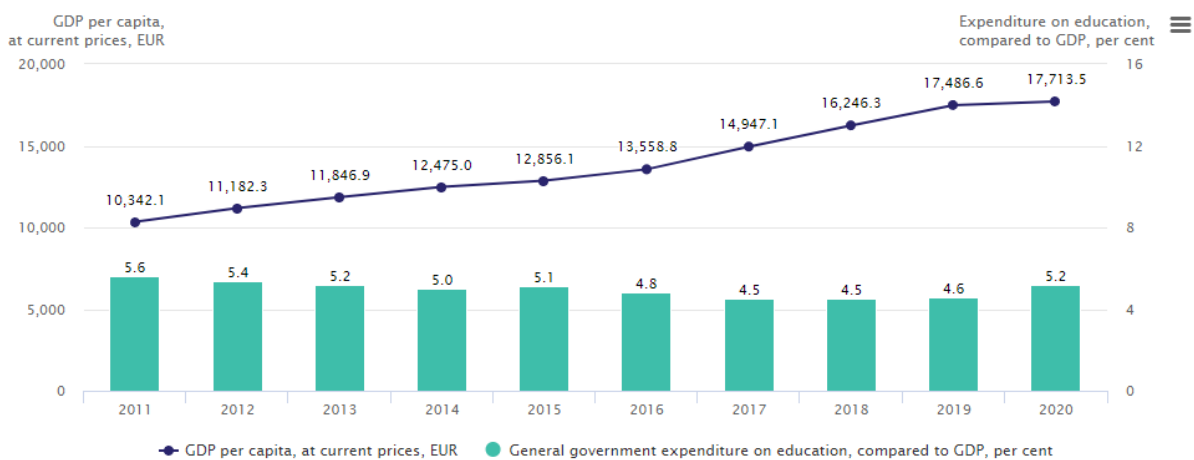
	2017-2018		2018-2019		2019-2020		2020-2021		2021-2022	
	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women
Total (level 0-8)	307,628	307,718	299,858	299,564	295,420	295,932	294,727	297,165	295,657	298,574
Early childhood education (level 0)	66,361	62,536	67,374	63,784	67,756	63,641	68,448	64,055	69,604	64,876
Primary education (level 1)	59,763	56,863	60,539	57,137	60,851	57,765	59,780	56,902	59,590	56,655
Lower secondary education (level 2)	85,264	79,103	84,262	78,506	84,920	79,659	85,753	81,267	87,559	82,930
Upper secondary education (level 3)	36,231	32,395	33,389	30,069	31,211	28,470	32,043	28,654	31,674	28,437
Post-secondary non-tertiary education (level 4)	8,468	10,075	5,968	6,626	5,193	5,432	4,673	5,418	3,999	4,990
Bachelor's or equivalent level (level 6)	40,521	47,947	37,502	44,676	34,834	42,296	33,342	41,829	32,531	41,507
Master's or equivalent level (level 7)	9,843	17,233	9,648	17,222	9,446	17,145	9,510	17,494	9,552	17,670
Doctoral studies (level 8)	1,177	1,566	1,176	1,544	1,209	1,524	1,178	1,546	1,148	1,509

The latest and detailed data are available in the [Database of Indicators](#)

Zdroj: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Obrázek 43: Vývoj litevských vládních výdajů na vzdělávání

General government expenditure on formal and non-formal education

The latest and detailed data are available in the [Database of Indicators](#)

Zdroj: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Obrázek 44: Vývoj výdajů na vzdělávání dle vzdělávací instituce

State and municipal budget expenditure on education

		Total by educational service	Pre-school education	Pre-primary, primary, lower secondary, upper secondary education	Vocational education	Tertiary education	Non-formal education	Research and development activity	Additional educational service and other education-related issues
State and municipal budget expenditure on education EUR million 1,2,3	2022	3,117.9	582.2	1,340.6	144.2	395.6	250.2	80.7	324.4
	2021	2,624.5	475.4	1,128.9	126.6	322.8	202.4	66.1	302.3
	2020	2,454.4	419.7	1,055.5	116.4	304.3	187.3	64.3	306.9
	2019	2,105.3	376.7	939.0	108.5	283.6	172.7	55.8	169.0
	2018	2,000.9	332.8	874.2	105.7	262.8	165.9	56.3	203.2
	2017	1,846.5	303.9	829.9	106.6	239.8	155.8	57.0	153.5
	2016	1,760.4	286.0	780.1	104.3	236.3	146.2	51.7	155.8
	2015	1,753.3	248.9	742.1	93.7	231.8	135.2	51.0	250.6
	2014	1,745.7	225.7	729.6	89.6	226.2	125.0	57.9	291.7

Zdroj: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Obrázek 45: Vývoj litevských výdajů na vzdělávání jako % HDP

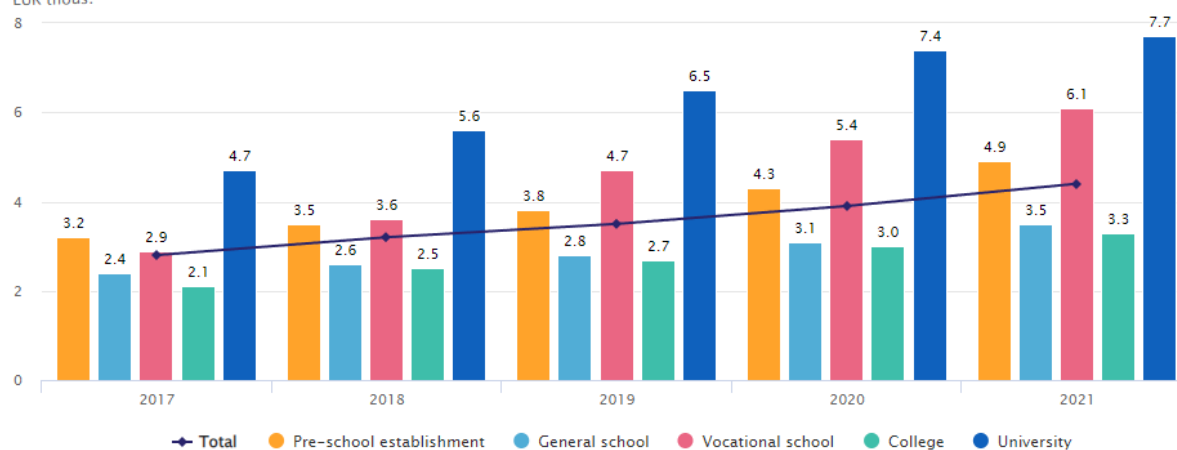
	State and municipal budget expenditure on education, compared to GDP per cent ^{1,2,3}				
	2018	2019	2020	2021	2022
Total by educational service	4.4	4.3	5.0	4.7	4.7
Pre-school education	0.7	0.8	0.9	0.8**	0.9
Pre-primary, primary, lower secondary, upper secondary education	1.9	1.9	2.2	2.0	2.0
Vocational education	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
Tertiary education	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6
Non-formal education	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4
Research and development activity	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
Additional educational service and other education-related issues	0.4	0.3	0.6	0.5	0.5

Zdroj: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Obrázek 46: Vývoj výdajů na jednoho žáka/studenta dle typu zařízení, Litva

Expenditure per student

EUR thous.

The latest and detailed data are available in the [Database of Indicators](#)

Zdroj: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

7 Slovensko

Počet žáků na učitele (ISCED 1-3)	Výdaje na platy učitelů na jednoho žáka (ISCED 02-8) (2021) v EUR	Celkové výdaje na žáka, primární až terciální vzdělávání bez R&D, PPP v USD (2021)	Veřejné výdaje na vzdělávání jako % HDP, celý sektor vzdělávání dle definice Eurostat (2022)	PISA skóre (matematická gramotnost)	Podíl populace ve věku 20-24 let, která studuje vysokou školu (2022)	HDI (2022)
14,2	€ 4 844	\$ 10 252	4,5 %	464	30,8 %	0,855

Slovenský vzdělávací systém je do velké míry shodný s tím českým. Jistou odchylku tvoří pětiletá gymnázia, do nichž žáci nastupují po ukončení osmého ročníku a která bývají zaměřena na intenzivní výuku cizích jazyků.

7.1 Pravidla alokace financí

Financování na Slovensku funguje, podobně jako v České republice, na principu normativů. Finance jsou školám přidělovány na základě řady kritérií týkajících se počtu žáků, pedagogického personálu, nákladů na chod školy a dalších položek v ekonomickém procesu. Výsledná suma zaslaná školám na daný kalendářní rok se skládá z několika dílčích normativů:

- částka alokovaná zřizovateli na *kalendářní rok* je závislá na počtu žáků ve škole X letošní normativ na jednoho žáka (ten je každoročně na stránkách ministerstva);
- stejnou podobu má normativ na platy pedagogických pracovníků – v potaz se bere typ školy, třída a stupeň platu pedagogických pracovníků školy, na ZŠ se bere i velikost školy;
- normativ na chod – typ školy, finanční požadavky studia, forma studia, jazyk, teplotní podmínky v lokaci školy (rozdílná suma například mezi školou v Bratislavě a v Tatrách). (Eurydice 2023j; Ministerstvo školství, výskumu, vývoja a mládeže SR 2024)

MŠ jsou v současné době financovány obcemi z podílu rozpočtového určení daní, 1. ledna 2025 ale vstoupí v platnost reforma, na základě které financování přebere stát. Financování bude probíhat na základě normativů a reforma se vztahuje i na školní kluby. V souvislosti s reformou zároveň dojde ke snížení podílu obcí na výnosu daně z příjmu fyzických osob ze 70 % na 50,1 %. Podle dosavadního znění zákona měly obce poměrně velkou volnost v alokaci prostředků a běžně do mateřských škol neposílaly veškerý objem prostředků, který byl pro MŠ určený. (RTVS 2024; Slovensko, Zákon č. 597/2003 Z. z.)

ZŠ jsou financovány ze státního rozpočtu, ale výdaje na školská zařízení hradí územně samosprávný celek z vlastního rozpočtu.

Na financování středních škol se částečně podílí jak stát, který hradí zejména personální výdaje, tak kraje, které financují provoz škol. SŠ mohou generovat zisk vlastní aktivitou, podobně jako je tomu v ČR. V rámci středního vzdělávání také slovenská vláda rozlišuje typy oborů dle jejich uplatnění na trhu práce. Normativ oborů, které jsou na trhu práce vysoce žádané, činí 110 %, zatímco obory, které jsou v současné době považovány za nepotřebné, jsou ohodnoceny pouze 90 % normativu. (Ministerstvo školství, výskumu, vývoja a mládeže SR)

Stát subvencuje obědy do škol ve výši:

- € 1.40 v MŠ (pro všechny v posledním roce, v předchozích letech dle SES dítěte/regionu);
- € 2.10 na prvním stupni ZŠ;
- € 2.30 na druhém stupni ZŠ.

Stát také poskytuje řadu stipendií. Žákům středních škol, jejichž rodina je prokazatelně v materiální nouzi, je poskytováno sociální stipendium, jehož výše se odvíjí od prospěchu žáka. Žákům oborů potřebných z hlediska trhu práce (viz výše obory ohodnocené 110 % normativu) je na základě prospěchu poskytováno motivační stipendium.

Pokud školy nejsou spokojeny s výší prostředků, která je jim alokována na základě normativů, mohou vstoupit do smírčího řízení. Lze do něj vstoupit z důvodu nedostatku finančních prostředků na personální a provozní náklady, náklady spojené s činností předsedů komisí či z důvodu potřeby mimořádných prostředků na doučování žáků/zajištění jazykových kurzů. Přehled škol, jež do smírčího řízení vstupují, je pravidelně aktualizován na stránkách ministerstva. V regionech, kde panuje nedostatek učitelů, je školám umožněno vstoupit do dohodovacího řízení o osobních nákladech na odměny pedagogických pracovníků. Školy mohou získat prostředky nad rámec normativů, kterými mohou učitele „lákat“, případně motivovat. Přehled škol je opět veden na stránkách ministerstva.

Slovensko se inspirovalo českým či portugalským příkladem a od roku 2020 jsou také na slovenských školách zaváděny participativní rozpočty, v rámci nichž mohou žáci sami navrhnout projekty na zlepšení školy, výuky či zázemí a o nichž následně sami hlasují. Finance na projekty z participativních rozpočtů poskytuje nejčastěji zřizovatel. Pilotní ročník byl spuštěn v Trenčínském kraji v rámci školního roku 2018/19 a v současné době se projektu účastní školy po celém Slovensku.

V rámci vysokoškolského vzdělávání se plánuje postupný přechod na výkonnostní financování závislé na kvalitě vzdělávacích výsledků jednotlivých VŠ. Výkonnostní smlouvy začínají být s VŠ uzavírány od letošního roku. Vysoké školy musí plnit sedm povinných a dalších sedm nepovinných měřitelných ukazatelů. Povinné ukazatele zahrnují efektivitu studia, jeho otevřenost vůči zahraničí, nezaměstnanost a uplatnění absolventů, výzkumné granty a profesní studijní programy. V rámci volitelných ukazatelů mohou školy volit z 22 možností. Na výkonnostní ukazatele jsou navázány dvě třetiny tříletého rozpočtu na vysoké školství, tedy € 200 mil. Z celkových € 300 mil. (Aktuality.sk 2024; Ministerstvo školství, výskumu, vývoja a mládeže SR 2023)

7.2 Celkové výdaje

Na rok 2024 má ministerstvo školství v rámci schváleného návrhu rozpočtu obdržet € 4 287 mil., což představuje 6,4% navýšení oproti předchozímu roku (€ 4 031 mil.). Slovenská vláda neuvádí rozpad výdajů na jednotlivé úrovně vzdělávání, pouze celkovou částku. Tu pak v rámci přenesené působnosti zasílá obcím a krajům jakožto zřizovatelům školských zařízení. Zatímco kraje dle rozpisu závazných ukazatelů státního rozpočtu na rok 2024 obdrží zhruba € 678 mil., obce z prostředků alokovaných ministerstvu školství dostanou zhruba € 1 565 mil. Tyto částky v sobě nezahrnují personální náklady, ale mohou částečně napovědět, kolik vláda na jednotlivé úrovně vzdělávání vydává. (Aktuality.sk 2023; Úrad vlády SR 2024)

Rozpočet ministerstva školství se mezi lety 2014 a 2024 zdvojnásobil.

7.3 Přílohy

Obrázek 47: Ukázka normativů na rok 2024

Školy - skratka kategorie	Kategorie škôl	Normativy na rok 2024 v €								
		Mzdový normativ	Normativ na výchovno- vzd. proces	Normativ na teplo - min.	Normativ na teplo - max.	Normativ na prev. okrem tepla	Normativ na ďalšie vzdel. učiteľov	Normativ spolu - stred	KKŠ	Normativ spolu stred po zohf. KKŠ
ZS	Základné školy	1 906,24	44,93	153,41	214,77	80,27	19,48	2 235,01	1,146	2 513,57
GYM	Gymnázia	2 197,90	48,39	153,41	214,77	80,27	22,46	2 533,11	1,147	2 856,84
GYM8	8 ročné gymnázia roč. 1.-4.	2 039,68	46,51	153,41	214,77	80,27	20,84	2 371,39	1,166	2 709,47
KON	Konzervatória	7 832,75	114,80	153,41	214,77	160,54	80,05	8 372,23	1,022	8 543,12
SGYM	Stredné športové školy - športové gymnázia	4 477,76	75,26	153,41	214,77	240,81	45,76	5 023,68	1,092	5 433,94
SM	Stredné športové školy - športový manažment	4 660,76	77,42	153,41	214,77	240,81	47,63	5 210,71	1,090	5 628,33
SUP	Škola umeleckého priemyslu	4 361,48	73,87	153,41	214,77	200,67	44,57	4 864,68	1,054	5 098,63
SOS01	Stredné odborné školy - 1. kategória	2 506,71	52,03	153,41	214,77	80,27	25,62	2 848,72	1,150	3 223,90
SOS02	Stredné odborné školy - 2. kategória	2 733,55	54,68	153,41	214,77	80,27	27,94	3 080,53	1,129	3 433,98
SOS03	Stredné odborné školy - 3. kategória	2 760,24	55,00	153,41	214,77	160,54	28,21	3 188,08	1,127	3 539,56
SOS04	Stredné odborné školy - 4. kategória	2 825,05	55,76	153,41	214,77	160,54	28,87	3 254,31	1,135	3 636,84
SOS05	Stredné odborné školy - 5. kategória	3 305,42	61,42	153,41	214,77	120,40	33,78	3 705,11	1,101	4 037,82
SOS06	Stredné odborné školy - 6. kategória	3 425,52	62,82	153,41	214,77	140,47	35,01	3 847,91	1,106	4 210,45
SOS07	Stredné odborné školy - 7. kategória	3 572,30	64,57	153,41	214,77	120,40	36,51	3 977,87	1,108	4 365,30
SOS08	Stredné odborné školy - 8. kategória	3 715,26	66,28	153,41	214,77	160,54	37,97	4 164,14	1,097	4 522,93
SOS09	Stredné odborné školy - 9. kategória	4 252,82	72,57	153,41	214,77	120,40	43,46	4 673,34	1,098	5 088,97
SOS10	Stredné odborné školy - 10. kategória	3 928,76	68,75	153,41	214,77	100,34	40,15	4 322,09	1,101	4 717,82
SOS11	Stredné odborné školy - 11. kategória	4 109,86	70,90	153,41	214,77	120,40	42,00	4 527,25	1,093	4 910,70
SOS12	Stredné odborné školy - 12. kategória	3 968,79	69,24	153,41	214,77	120,40	40,56	4 383,08	1,138	4 930,78
SOS13	Stredné odborné školy - 13. kategória	4 127,01	71,08	153,41	214,77	160,54	42,18	4 584,90	1,096	4 979,90
SOS14	Stredné odborné školy - 14. kategória	4 498,73	75,49	153,41	214,77	140,47	45,98	4 944,76	1,089	5 344,52
SOS15	Stredné odborné školy - 15. kategória	4 981,01	81,19	153,41	214,77	160,54	50,90	5 457,73	1,071	5 809,09
SZS	Špeciálne základné školy	2 945,14	57,20	153,41	214,77	160,54	30,10	3 377,07	1,247	4 105,58
SSS	Gymnázia a konzervatória - špeciálne stredné školy	3 980,23	69,38	153,41	214,77	120,40	40,68	4 394,78	1,107	4 820,03
SOSSP	Stredné odborné školy - špeciálne stredné školy	5 238,35	84,20	153,41	214,77	120,40	53,53	5 680,57	1,185	6 650,37
SPOU	Odborné učilišťa a praktické školy	5 480,44	87,08	153,41	214,77	120,40	56,01	5 928,02	1,215	7 108,23

Zdroj: <https://www.minedu.sk/normativy-a-normativne-prispevky-na-rok-2024/>

8. Slovinsko

Počet žáků na učitele (ISCED 1-3)	Výdaje na platy učitelů na jednoho žáka (ISCED 02-8) (2021) v EUR	Celkové výdaje na žáka, primární až terciální vzdělávání bez R&D, PPP v USD (2021)	Veřejné výdaje na vzdělávání jako % HDP, celý sektor vzdělávání dle definice Eurostat (2022)	PISA skóre (matematická gramotnost)	Podíl populace ve věku 20-24 let, která studuje vysokou školu (2022)	HDI (2022)
11,1	€ 6 596	\$ 12 536	5,6 %	485	47,4 %	0,926

8.1 Pravidla alokace financí

Ve Slovinsku jsou školské rozpočty vždy dvouleté. Mateřské školy jsou financovány primárně obcemi, které hradí vzdělávání, péči a stravu pro děti s trvalým pobytem ve spádové oblasti. Pokud rodiče umístí dítě do mateřské školky mimo spádovou oblast, hradí si tyto výdaje za první dítě sami.⁵ Rozvojové či strategické aktivity v rámci předškolního vzdělávání potom financuje stát. Ten hradí také výdaje na děti se speciálními vzdělávacími potřebami, mateřské školy v oblastech s vysokým podílem menšinové populace, další vzdělávání pedagogických pracovníků či učební pomůcky.

Prostředky nutné k plnění povinné školní docházky hradí v plné výši stát. Patří sem zejména personál (pedagogičtí i nutní nepedagogičtí pracovníci) či materiální náklady (učební pomůcky, výlety, ICT, různé soutěže, výuka žáků se SVP atp.). Obce financují kapitálové investice, údržbu, energie, případně dopravu pro děti z jiných měst. Soukromé školy dostávají 85 % financí na implementaci vzdělávacího programu a až 100 % pro účely plnění povinné školní docházky. Mohou vybírat školné, jeho celková výše však nemůže překročit zbylých 15 % nákladů.

Středním školám pokrývá veškeré základní výdaje centrální vláda. Poskytuje jim tedy prostředky na personál, údržbu, materiální náklady či vybavení. Položky nad rámec si školy mohou hradit např. ze zisků z vlastní činnosti, darů od soukromého sektoru, případně ze školného.

Zatímco na úrovni MŠ a ZŠ se částky alokují dle reálných současných výdajů, pro SŠ a VOŠ se vždy alokují jednorázové částky (*lump-sum financing*) dle počtu přijatých žáků/studentů a absolventů. MŠ a ZŠ mají svůj předem definovaný program a kritéria povinných aktivit od ministerstva školství, na jehož základě se vypočítává konečná suma. (Eurydice 2023k; Slovinsko, Zákon 98/2005)

8.2 Celkové výdaje

Za rok 2022 Slovinsko z veřejných prostředků vynaložilo na vzdělávání € 3 005 mil., což dle slovinského statistického úřadu činilo 5,3 % HDP. Z toho:

- € 501 mil. (17 %) na předškolní vzdělávání;
- € 1 332 mil. (44 %) na základní vzdělávání;
- € 540 mil. (18 %) na střední vzdělávání.
- dohromady € 631 mil. (21 %) na terciární vzdělávání.

Na vzdělávací instituce bylo za rok 2022 celkem vynaloženo € 3 245 mil. Z toho € 2 786 mil. (86 %) představovalo finance z veřejných rozpočtů, € 414 mil. (13 %) byly peníze ze soukromých zdrojů a € 45 mil. (1 %) představovaly příspěvky z mezinárodních fondů. (Statistični urad Republike Slovenije 2023)

Soukromý sektor má nejvýraznější zastoupení v kategoriích vyššího odborného (€ 12,8 mil., 37 % všech výdajů v dané oblasti) a předškolního vzdělávání (€ 128,7 mil., 20 % všech výdajů v dané oblasti).

⁵ Pokud do dané školky umístí více než jedno dítě, platí pouze výdaje za staršího potomka.

Ke školnímu roku 2022/23 ve Slovinsku evidují:

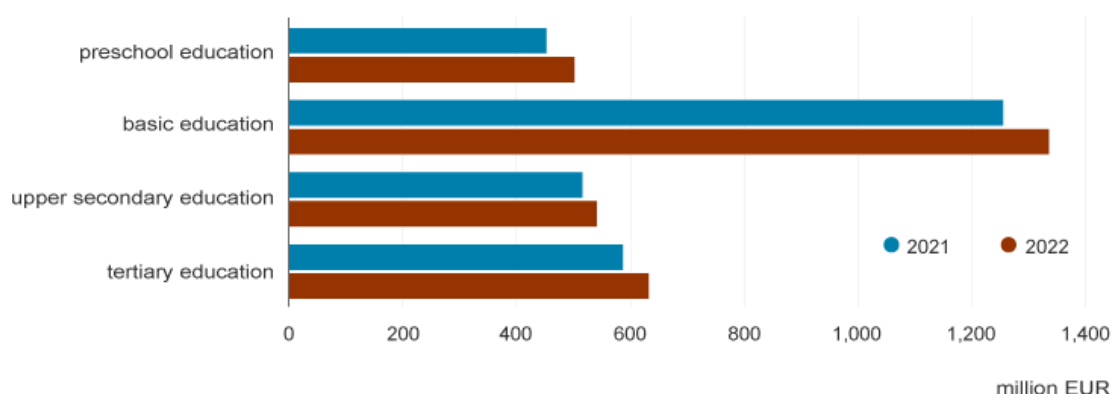
- 992 mateřských škol, v nichž je zapsáno 86 177 dětí a 13 564 pedagogických pracovníků;
 - 819 základních škol, v nichž je zapsáno 197 062 žáků a 18 610 učitelů;
 - 155 středních škol, v nichž je 77 462 žáků a 6 226 učitelů;
 - 185 institucí terciárního vzdělávání, v nich je 79 987 studentů a 5 890 vyučujících.
- (Statistični urad Republike Slovenije)

Celkové výdaje na vzdělávání (veřejné i soukromé) za rok 2022 činily 5,7 % HDP. Tento ukazatel je od roku 2020 prakticky konstantní, ale mezi lety 2019 a 2020 dle údajů slovinského statistického úřadu vzrostl o půl procentního bodu. Výdaje na vzdělávání byly tedy prudce navýšeny během pandemie covidu-19 a poté už se vůči HDP udržely na původní hodnotě, ačkoliv slovinské HDP v letech 2021 a 2022 významně rostlo. Novější údaje bohužel slovinský statistický údaj k červnu 2024 neposkytuje.

8.3 Přílohy

Obrázek 48: Veřejné výdaje na formální vzdělávání dle kategorie, meziroční srovnání, Slovinsko

Public expenditure on formal education by levels of education, Slovenia, 2021 and 2022

Zdroj: <https://www.stat.si/StatWeb/en/News/Index/11520>

Obrázek 49: Veřejné výdaje na vzdělávání dle kategorie, Slovinsko

Public expenditure for formal education, Slovenia, 2022

Levels of education	1,000 EUR	%	% of GDP ¹⁾
Total²⁾	3,005,155	100.0	5.3
Preschool	501,023	16.7	0.9
Basic	1,332,471	44.3	2.3
Upper secondary	540,194	18.0	0.9
Tertiary	631,467	21.0	1.1
higher vocational	29,665	1.0	0.1
higher	601,802	20.0	1.1

1) Public expenditure for formal education as percentage of GDP is calculated on the basis of the last available data on GDP (First Release: 31 August 2023; <https://www.stat.si/StatWeb/en/News/Index/11325>).

2) The total may not add up due to rounding.

Zdroj: <https://www.stat.si/StatWeb/en/News/Index/11520>

Obrázek 50: Výdaje na vzdělávací instituce dle plátce, Slovinsko

Expenditure for educational institutions, Slovenia, 2022

Levels of education	Sources of funds			
	total	public expenditure	private expenditure	funds from international agencies
	1,000 EUR			
Total¹⁾	3,244,861	2,786,381	413,598	44,883
Preschool	630,214	501,023	128,676	515
Basic	1,413,119	1,287,213	123,665	2,242
Upper secondary	519,616	443,316	69,650	6,650
Tertiary	681,912	554,829	91,607	35,476
higher vocational	34,867	21,374	12,846	647
higher	647,045	533,455	78,761	34,829

1) The total may not add up due to rounding.

Expenditure in educational institutions, Slovenia, 2022

Levels of education	Purpose of consumption		
	total	current expenditure	capital expenditure
	1,000 EUR		
Total¹⁾	3,216,137	2,894,026	322,111
Preschool	634,844	557,420	77,424
Basic	1,422,927	1,281,427	141,499
Upper secondary	511,801	475,253	36,547
Tertiary	646,565	579,925	66,640
higher vocational	33,212	31,862	1,350
higher	613,353	548,063	65,290

1) The total may not add up due to rounding.

Zdroj: <https://www.stat.si/StatWeb/en/News/Index/11520>

Obrázek 51: Vývoj výdajů na vzdělávání vůči HDP, Slovinsko

The share of expenditure on educational institutions in GDP (%), by level of education, Slovenia, annually

The share of expenditure on educational institutions in GDP (%) by LEVEL OF EDUCATION and YEAR

	2018	2019	2020	2021	2022
Level of education - TOTAL	5.26	5.23	5.74	5.69	5.69
Preschool education	1.05	1.04	1.12	1.10	1.10
Basic education	2.32	2.29	2.46	2.49	2.48
Upper secondary education	0.85	0.85	0.92	0.91	0.91
Tertiary education	1.03	1.05	1.25	1.19	1.20

Zdroj: <https://pxweb.stat.si/SiStat/en/Podrocja/Index/192/education>

9 Polsko

Počet žáků na učitele (ISCED 1-3)	Výdaje na platy učitelů na jednoho žáka (ISCED 02-8) (2021) v EUR	Celkové výdaje na žáka, primární až terciální vzdělávání bez R&D, PPP v USD (2021)	Veřejné výdaje na vzdělávání jako % HDP, celý sektor vzdělávání dle definice Eurostat (2022)	PISA skóre (matematická gramotnost)	Podíl populace ve věku 20-24 let, která studuje vysokou školu (2022)	HDI (2022)
10,9	€ 3 632	\$ 10 658	4,6 %	489	39,9 %	0,881

9.1 Pravidla alokace financí

V alokaci konkrétních částek na ZŠ a SŠ mají rozsáhlé pravomoci samotní zřizovatelé (obce, okresy, vojvodství). Ti získávají prostředky primárně ze tří zdrojů:

1. Obecná podpora ze státního rozpočtu, jejíž částka je vymezena vždy v rámci ročního rozpočtu, za rok 2023 činí 64 mld zlotých. Ze zákona nesmí celková alokovaná suma být nikdy nižší než v předchozím roce. Ministr každoročně stanovuje algoritmus pro distribuci prostředků mezi jednotlivé samosprávy. V potaz se bere zejména množství a typy škol, jež konkrétní místní samospráva spravuje, platové stupně učitelů a počet žáků v jednotlivých institucích. Vliv má ale například také velikost a umístění samosprávných celků či jejich finanční situace. Počet různých proměnných, dle nichž se finance alokují, vzrostl z 23 v roce 2000 na 93 v roce 2023. Od 2020 byl navýšen objem financí za žáky odborného vzdělávání v odvětvích, jež jsou vládou považována za důležitá. Jedná se primárně o technické a manuální profese.
2. Specificky zaměřené granty ze státního rozpočtu. Ty se týkají zejména materiální výbavy (učební pomůcky – žáci ZŠ mají v rámci povinné školní docházky od roku 2014 nárok na učebnice zdarma; vybavení učeben...) či příspěvků na údržbu a investice. Jejich financování má vlastní účetní pravidla a často vyžaduje spoluúčast samospráv. Od roku 2013 se prostřednictvím grantů podporuje i předškolní vzdělávání, jehož výše je závislá na počtu dětí v dané instituci.
3. Zdroje samotných územně samosprávných celků, jež nabývají na základě daňového určení. (Eurydice 2023i; Eurydice 2024ch)

Při distribuci financí jednotlivým vzdělávacím institucím je v případě prvního a třetího bodu pouze na jejich uvážení, na základě jakého klíče, a na jaké položky budou prostředky rozděleny. U druhého bodu je předem určen charakter výdaje, ale ne přímo subjekt, kterému mají peníze alokovat. Územně samosprávné celky mají obecně při rozdělování financí poměrně velkou volnost, ale existují dozorčí orgány (jak v rámci škol, tak v rámci ÚSC). (Eurydice 2024ch, Polsko, Zákon 2203/2017)

Za rok 2020 obce vydaly na vzdělávání o 76 % více, než kolik obdržely od centrální vlády na základě obecné podpory či specificky zaměřených grantů. Zbylé výdaje jsou nuceny pokrývat z vlastního rozpočtu. V případě okresů je poměr vynaložených peněz zhruba vyrovnaný, vojvodství vydávají přibližně o 50 % víc, než dostávají od vlády. Podíl výdajů regionálních samospráv vůči výši podpory ze strany centrální vlády setrvale stoupá.

Výše zdrojů alokovaných vysokým školám univerzitního typu se odvíjí dle počtu studentů v jednotlivých programech, cenových nákladů v jednotlivých odvětvích studia, počtu vyučujících a jejich pozice (zahraniční profesori jsou zvýhodněni).

9.2 Celkové výdaje

Ke školnímu roku 2022/23 bylo v Polsku 512 000 učitelů (v přepočtu na celé úvazky), z toho 51,7 % v základním vzdělávání. V rámci rozpočtu na rok 2024 počítá nová vláda se zvýšením platů učitelů v průměru o 30 %. V případě nástupních platů pro nové učitele má potom dojít ke 33% navýšení. Zvýšení se týká i pedagogů v mateřských a vysokých školách. (Notes from Poland 2023)

Polsko dle svého statistického úřadu vydává na vzdělávání dlouhodobě okolo 4 % HDP, vzhledem k dramatickému růstu HDP na obyvatele se ale výrazně zvyšuje i celkový objem alokovaných prostředků. Celková výše výdajů se za posledních 15 let (2008-2023) přibližně zdvojnásobila. (Główny Urząd Statystyczny 2023b)

Jak je patrné z obrázku 35, míra financování jednotlivých typů institucí se na různých úrovních lokální samosprávy liší. Obce nejčastěji zřizují (a financují) mateřské a základní školy, zatímco kraje financují primárně instituce středního vzdělávání. Polským specifikem jsou obce se statusem okresu, jež v sobě protínají obě předchozí kategorie. Konkrétní údaje jsou dostupné nejpozději z roku 2022 a pouze v polských zlotých. Všechny úrovně místních samospráv dohromady ze svých zdrojů v daném roce vynaložily na vzdělávání 103 789 mld. zlotých, z toho:

- 19 245 mld. (19 %) na předškolní vzdělávání;
- 43 523 mld. (42 %) na základní vzdělávání;
- 16 466 mld. (16 %) na střední vzdělávání;
- Celkové výdaje všech úrovní na vysokoškolské vzdělávání dosáhly 30 697 mld. zlotých. (Główny Urząd Statystyczny 2023b; Główny Urząd Statystyczny 2023c)

9.3 Přílohy

Obrázek 52: Polské veřejné výdaje na vzdělávání dle úrovně samosprávy

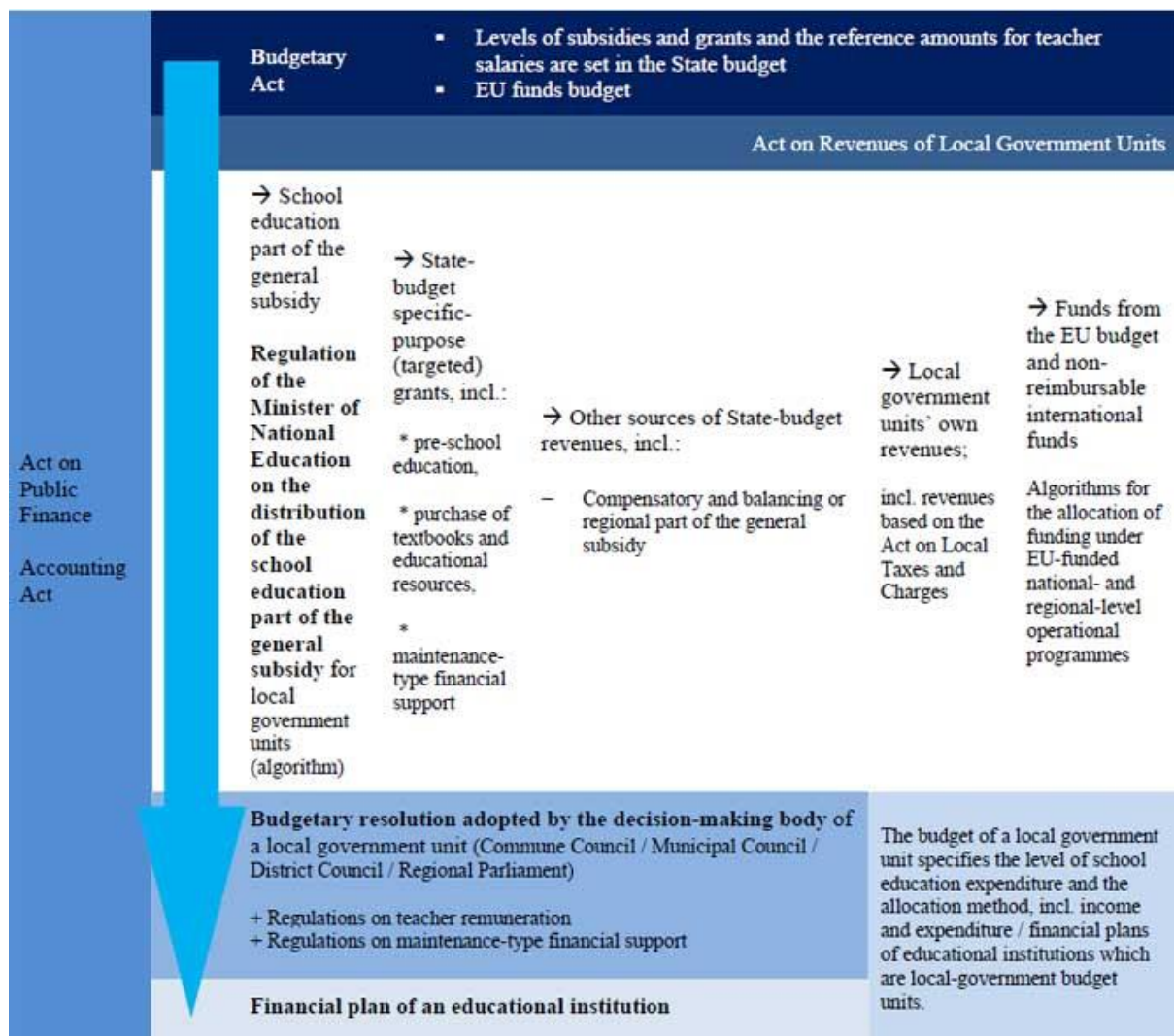
Table 2. Distribution of funds for education by local governments ^a in 2022

SPECIFICATION	Gmina local governments	Local government of cities with powiat status	Powiat local governments	Voivodship local governments
	in million PLN			
TOTAL	51441.8	36623.6	14200.6	1523.1
of which on:				
Nursery schools ^b	11888.8	7257.1	88.5	10.5
Primary schools	29672.2	12264.9	1416.8	169.4
Stage I and II sectoral vocational schools	45.1	567.4	984.7	0.4
General secondary schools	342.7	4051.7	2782.1	50.5
Technical secondary schools ^c	95.6	3388.4	4066.6	71.0
Post-secondary schools	0.3	473.6	176.2	188.9

^a Division 801 "Education" and division 854 "Educational care" according to the regulation of the Minister of Finance of 2 March 2010 on the detailed classification of income, expense, revenue and expenditure, and funds from foreign sources (Journal of Laws No. 38, item 207, as amended). ^b Including pre-primary sections in primary schools and other forms of pre-primary education. ^c Including general art schools leading to professional certification.

Zdroj: Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2022/2023: 23

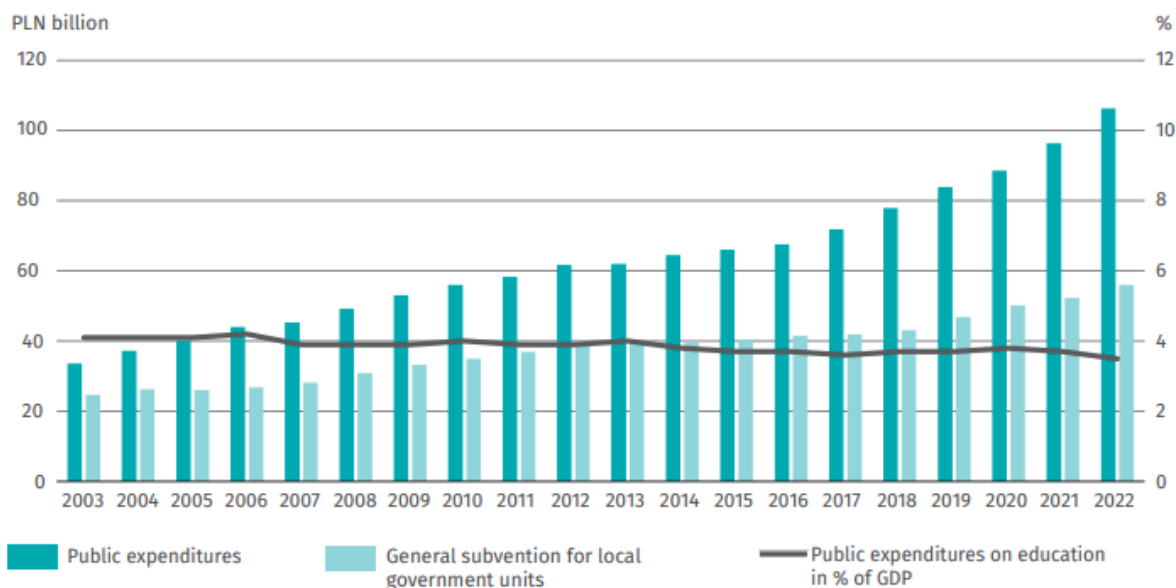
Obrázek 53: Schéma rozdělování veřejných prostředků na vzdělávání v Polsku

Zdroj: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/poland/early-childhood-and-school-education-funding>

Obrázek 54: Vývoj veřejných výdajů na vzdělávání

Chart 2. Public expenditures on education and subvention for local government units

Zdroj: Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2022/2023: 24

Obrázek 55: Vývoj polských výsledků PISA v matematice

Tablica 6. Wyniki programu PISA w Polsce (program międzynarodowej oceny umiejętności 15-letnich uczniów)

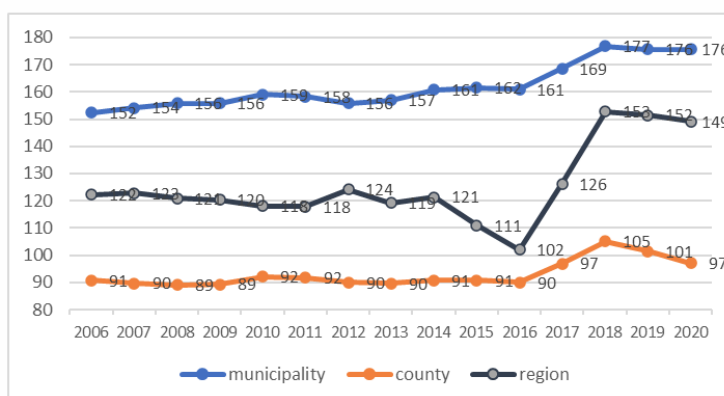
Wyszczególnienie	2012			2015			2018		
	ogółem	chłopcy	dziewczęta	ogółem	chłopcy	dziewczęta	ogółem	chłopcy	dziewczęta
	średni wynik w punktach								
Matematyka	518	520	516	504	511	499	516	516	515
Czytanie i interpretacja	518	497	539	506	491	521	512	495	528
Rozumowanie w naukach przyrodniczych	526	524	527	501	504	498	511	511	511

Źródło: Instytut Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk, Instytut Badań Edukacyjnych.

Zdroj: Kapitał ludzki w Polsce w latach 2018–2022: 35

Obrázek 56: Poměr výdajů lokálních vlád na vzdělávání a financí přerozdělovaných centrální vládou

The ratio between educational expenditures and the State general subsidy for education by type of local government in 2006-20

The higher the ratio, the greater the share of local spending. Value over 100 means that the local government spends more than it receives from the central government.

Source: ReferNet Poland calculation based on Local Data Bank, Statistics Poland (31) [extracted 29.11.2021].

Zdroj: <https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/vet-in-europe/systems/poland-u2>

Chart 3. Ordinary operating revenues of higher education institutions in 2022

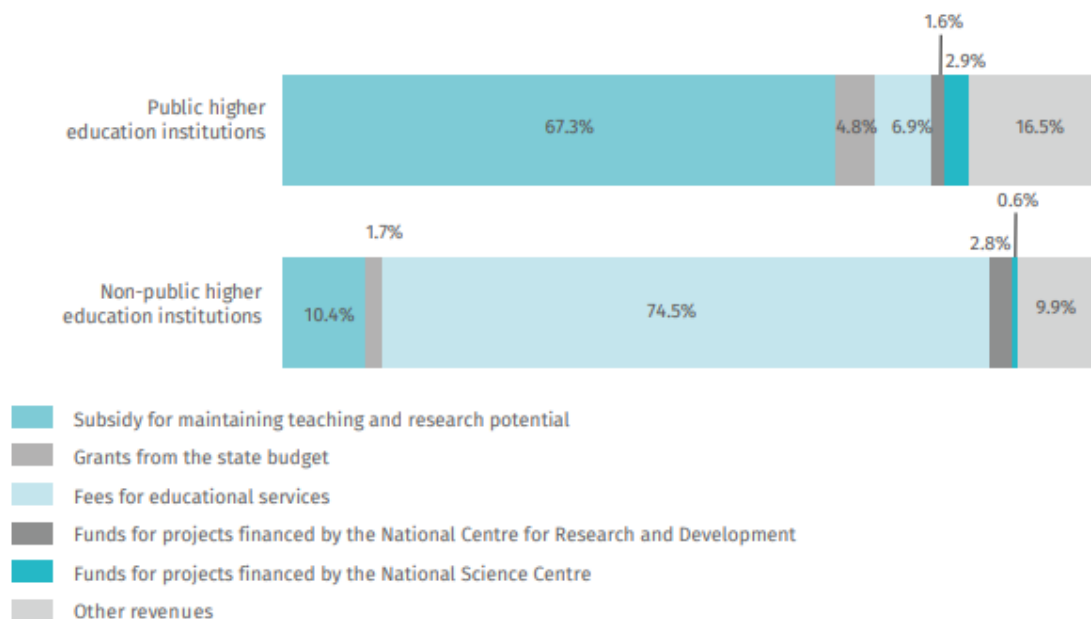
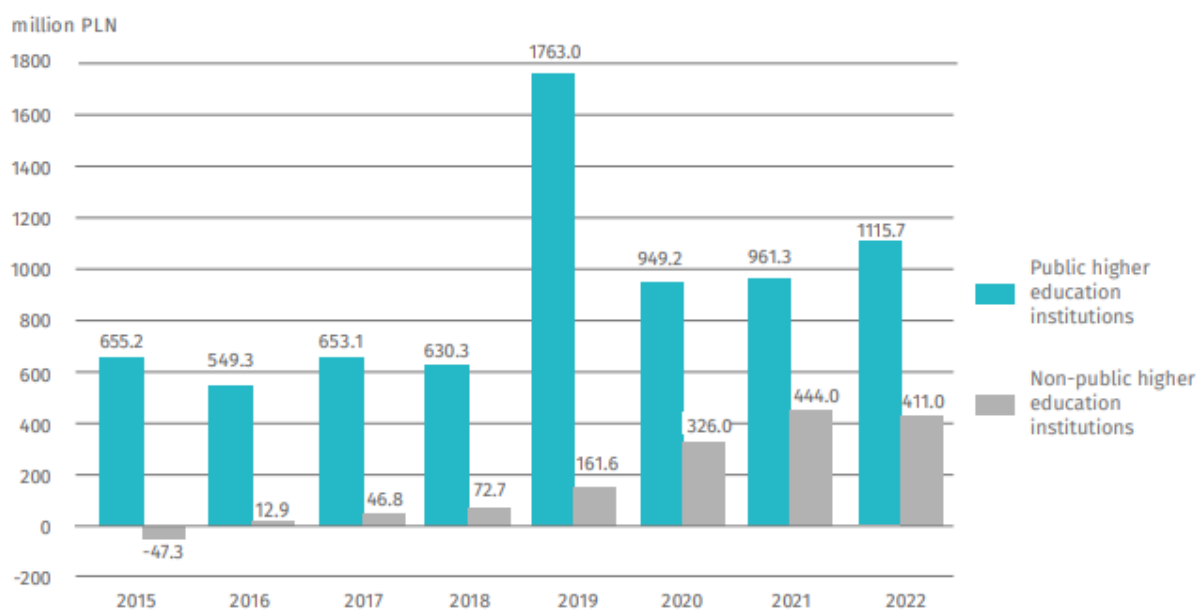

Chart 4. Net financial result in public and non-public higher education institutions

Zdroj: Szkolnictwo wyższe i jego finanse w 2022 r.: 14

10 Německo

Počet žáků na učitele (ISCED 1-3)	Výdaje na platy učitelů na jednoho žáka (ISCED 02-8) (2021) v EUR	Celkové výdaje na žáka, primární až terciární vzdělávání bez R&D, PPP v USD (2021)	Veřejné výdaje na vzdělávání jako % HDP, celý sektor vzdělávání dle definice Eurostat (2022)	PISA skóre (matematická gramotnost)	Podíl populace ve věku 20-24 let, která studuje vysokou školu (2022)	HDI (2022)
13,3	€ 11 117	\$ 15 011	4,5 %	475	32,7 %	0,950

10.1 Pravidla alokace financí

Nastavení systému financování vzdělávací soustavy nelze v případě Německa příliš zobecňovat. Podle základního zákona nesou primární odpovědnost za vzdělávání jednotlivé spolkové země, jež své vzdělávací systémy utváří do značné míry autonomně a stanovují si vlastní priority na alokaci finančních prostředků. Liší se také míra municipalizace výdajů na vzdělávání (co konkrétně a v jaké míře financují obce a co samotné země). Obecně se ale dá říci, že:

- Mateřské školy/střediska denní péče jsou financovány obcemi (údržba, energie...) a spolkovými zeměmi (personální výdaje, pomůcky, investice). Veřejné financování se vztahuje i na soukromé předškolní instituce.
- Základní školy jsou financovány obcemi (nepedagogičtí pracovníci, pomůcky, údržba, energie...) a spolkovými zeměmi (pedagogičtí pracovníci), významně větší roli ale mají obce.
- Pro vyvážení tohoto nepoměru mohou spolkové země poskytovat obcím jednorázové granty (např. investičního charakteru) či paušální částky (např. na dopravu žáků do školy).
- Pokud má spádová oblast školy přesah do vícero obcí (většinou případ speciálních škol), může být zřizovatelem namísto obce i spolková země.
- Odborné vzdělávání probíhá dvojím způsobem – přímo u zaměstnavatelů (kde náklady platí zaměstnavatelé) a ve školách. (Eurydice 2024h)

Při rozhodování o konkrétním určení finančních prostředků mají místní orgány díky decentralizované struktuře poměrně velkou autonomii, ale situace se opět odvíjí od nastavení v dané spolkové zemi.

Na základě úpravy §104c základního zákona může od roku 2019 federace poskytovat jednotlivým spolkovým zemím finanční prostředky za účelem investic do zvýšení efektivity vzdělávací soustavy (nejčastěji digitalizace – součástí projektu *DigitalPaktSchule 2019-2024*). Finanční výpomoc ze strany federace se nejčastěji týká zemí bývalé NDR.

Terciární vzdělávání je z velké většiny financováno jednotlivými spolkovými zeměmi, které hradí personální výdaje, pomůcky i investice. Federace může institucím terciárního vzdělávání poskytovat prostředky na podporu vědy a výzkumu.

Vzhledem k tomu, že státní sektor významně podporuje soukromé vzdělávací instituce, lze pozorovat výrazné disproporce mezi podílem soukromého financování a množstvím financí, jež soukromé vzdělávací instituce vynakládají. Nejvýraznější jsou rozdíly právě v předškolním vzdělávání, kde je podíl soukromého financování pouze 7,5 %, ale soukromé předškolní instituce vynakládají 60,5 % všech prostředků, tedy v absolutním množství více než instituce veřejné. (Statistisches Bundesamt 2023)

10.2 Celkové výdaje

Veřejné výdaje na vzdělávání činily k roku 2022 € 176,3 mld. Oproti roku 2015 (€ 125,7 mld.) se tak zvýšily o 40,2 %. Z toho € 122 mld. (69 %) vynaložily jednotlivé spolkové země, € 41,8 mld. (24 %) obce a € 12,5 mld (7 %) potom federace. Výdaje na vzdělávání v daném roce představovaly 20,2 % celkových veřejných výdajů. Z této částky:

- € 40,5 mld. (23 %) bylo přiděleno na střediska denní péče a předškolní vzdělávání;
- € 87,5 mld. (50 %) na všeobecné vzdělávání a odborné školy;
- € 35,4 mld. (20 %) na terciární vzdělávání;
- zbytek (€ 12,9 mld., 7 %) byl potom vynaložen na podporu účastníků vzdělávání, ostatní vzdělávání a práci s mládeží.

Ve srovnání s rokem 2015 vzrostly výdaje na péči o děti o 69,8 %, na školy o 36,8 %, na univerzity o 23,5 % a na podporu účastníků vzdělávání o 29,7 %. Oproti roku 2015 nejvíce vzrostly výdaje v Berlíně (o 75 %) a v Brémách (o 72 %). Nejnižší nárůst byl pak zaznamenán v Porýní-Falci (o 18 %) a v Durynsku (o 22 %).

V rámci rozpočtu na rok 2023 je na vzdělávání vyhrazeno € 181 mld., což meziročně představuje 2,7% navýšení. Mezi lety 2021 a 2022 byl rozpočet navýšen o € 8,9 mld. (5,3 %).

Poměrně velkou zátěž pro vzdělávací systém a pro rozpočet nově představuje integrace dětí a mladistvých z Ukrajiny. Podle údajů konference ministrů školství jednotlivých zemí (*Kultusministerkonferenz*) se na všeobecných a odborných školách k roku 2023 vzdělává zhruba 209 000 dětí a mladistvých ukrajinské národnosti, přičemž dalších 83 000 představují děti do 6 let věku (Statistisches Bundesamt 2023: 30).

Výdaje na vzdělávání se poměrně výrazně liší napříč jednotlivými spolkovými zeměmi. Zatímco v rámci federace činí průměrná částka vynaložená na jednoho obyvatele za rok 2022 € 2 090, v Berlíně je to € 2 656 a v Sársku naopak pouze € 1 638.

Díky přerozdělování a dotacím ze strany federace vynakládají na vzdělávání v poměru na obyvatele o něco méně země bývalé NDR. V roce 2022 vynaložilo 8 západních spolkových zemí (necelých 65 mil. obyvatel) na vzdělávání € 124,5 mld., zatímco 5 východních spolkových zemí (zhruba 12,5 mil. obyvatel) vyhradilo na vzdělávání pouze € 22,7 mld. Berlín, Brémy a Hamburk (něco přes 6 mil. obyvatel) financovaly vzdělávání částkou € 16,6 mld. Městské státy mají nejvyšší poměr proto, že často slouží jako vzdělávací střediska pro obyvatele přilehlých regionů (Braniborsko, Dolní Sasko, Šlesvicko-Holštýnsko). Historický nepoměr mezi východními a západními zeměmi se v dlouhodobém horizontu narovnává.

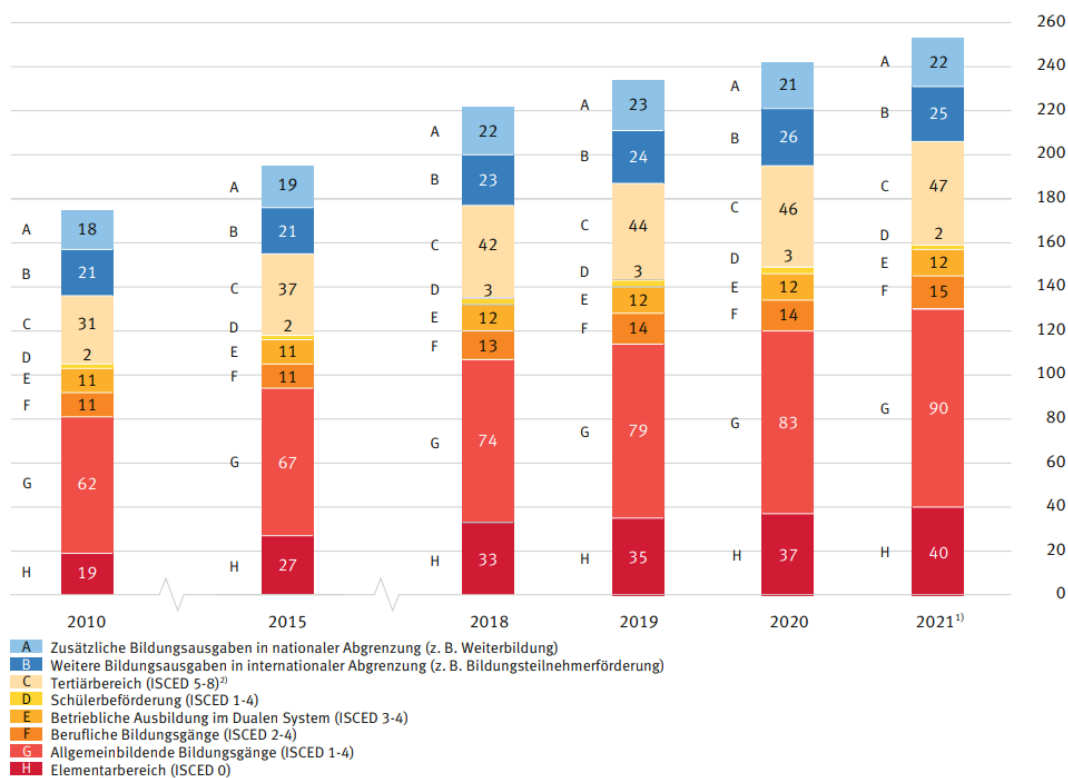
Z hlediska ekonomické síly vydávají východní státy na vzdělávání v průměru 5,2 % HDP. Západní státy přitom vynakládají průměrně pouze 4,1 % HDP. Tento nepoměr je opět umožněn kompenzačními platbami ze strany spolkové vlády. Podíl německých veřejných výdajů na vzdělávání k HDP je v dlouhodobém měřítku relativně konstantní. V posledních letech činí pravidelně cca 4,6 %. To je o půl procentního bodu méně než průměr OECD.

Podíl veřejných výdajů na vzdělávání je v Německu výrazně nižší než v ostatních zemích OECD. Dle *Education and Training Monitor* činil k roku 2020 pouze 4,3 %. Celkový podíl veřejných i soukromých výdajů na primární až terciární vzdělávání činilo ke stejnému roku 4,6 %, přičemž průměr OECD je 5,1 %. Nadprůměrné výdaje zaznamenává Německo pouze v případě předškolního vzdělávání, kde o 0,2 p. b. převyšuje průměr OECD a EU-25. (Monitor, Statistisches Bundesamt 2023)

10.3 Přílohy

Obrázek 58: Výdaje na jednotlivé segmenty vzdělávání v Německu

Abbildung 2.2-1: Bildungsbudget nach Bildungsbereichen in Mrd. Euro

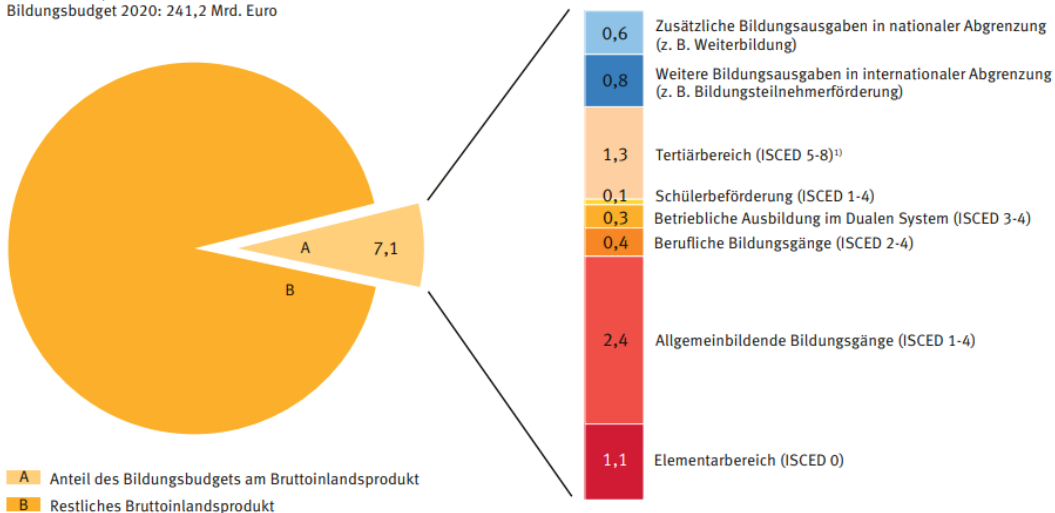

Zdroj: Bildungsfinanzbericht 2023: 21

Obrázek 59: Německé výdaje na vzdělávání vůči HDP

Abbildung 2.3-1: Bildungsbudget nach Bildungsbereichen in Relation zum Bruttoinlandsprodukt 2020 in %

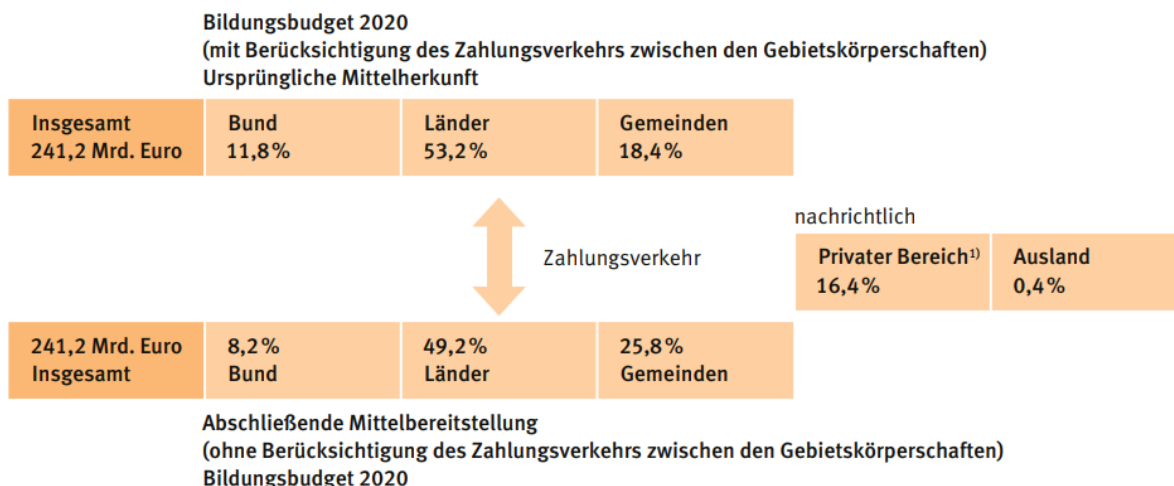
Bruttoinlandsprodukt 2020: 3,4 Bill. Euro
Bildungsbudget 2020: 241,2 Mrd. Euro

Statistisches Bundesamt, Bildungsfinanzbericht 2023

Zdroj: Bildungsfinanzbericht 2023: 21

Abbildung 2.4-1: Bildungsbudget für alle Bildungsbereiche zusammen nach finanzierenden Sektoren 2020
in % der Gesamtausgaben

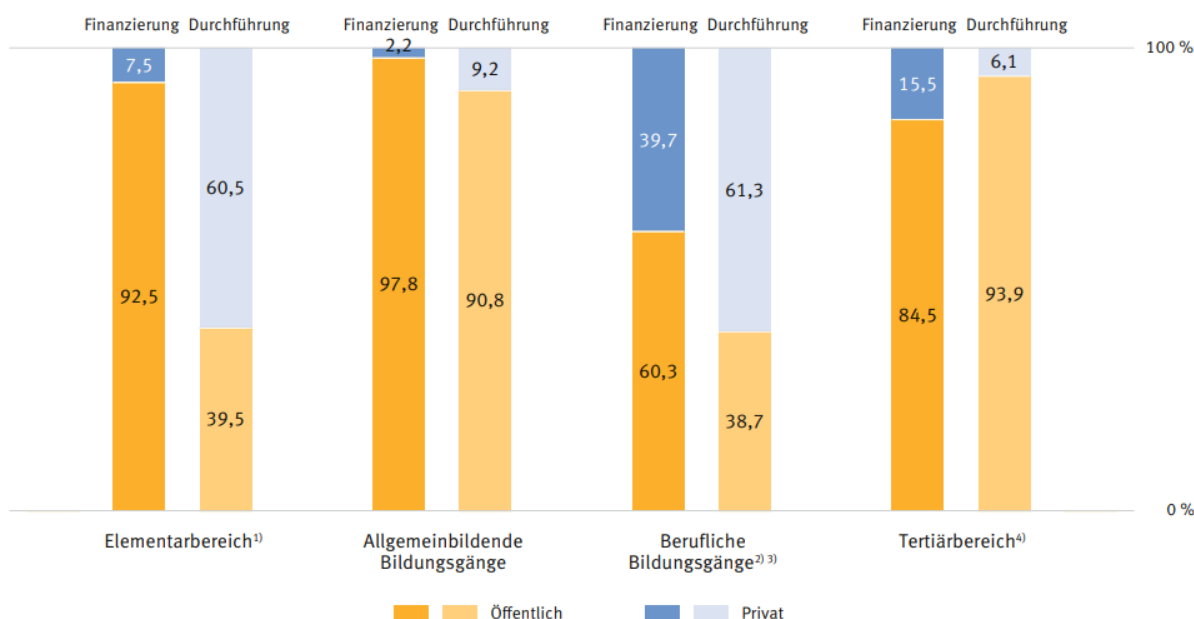

1) Privathaushalte, Unternehmen, private Organisationen ohne Erwerbszweck.

Zdroj: Bildungsfinanzbericht 2023: 23

Obrázek 61: Výdaje na vzdělávání dle původu financí a úrovně, Německo

Abbildung 2.5-1: Finanzierungs- und Durchführungsanteile öffentlicher und privater Einrichtungen für ausgewählte Bildungsbereiche 2020
in % der Gesamtausgaben

Die Abgrenzung der Abbildung entspricht den internationalen Vorgaben der ISCED-2011.

1) Krippen, Kindergärten, Vorschulklassen, Schulkindergärten.

2) Einschließlich betriebliche Ausbildung im Dualen System und Schulen des Gesundheitswesens, ohne Fachschulen, Fachakademien, Berufsakademien.

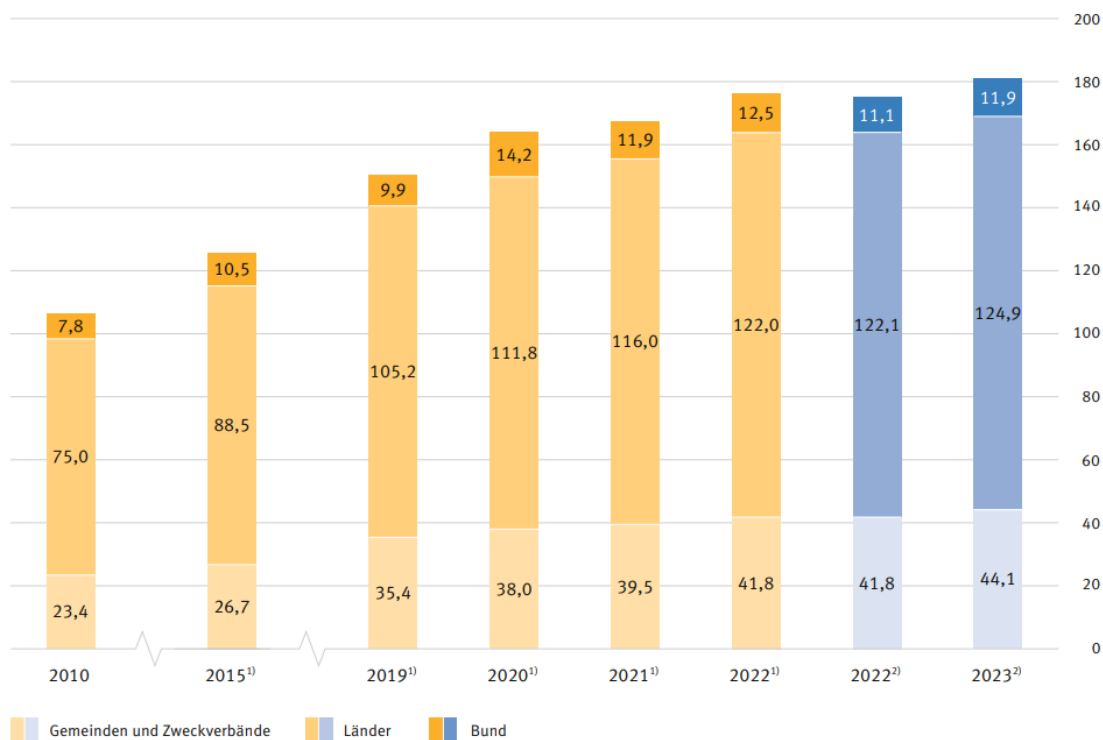
3) Beim öffentlichen Bereich einschließlich ausbildungsrelevanter Zuschüsse der Bundesagentur für Arbeit.

4) Ohne Ausgaben für die Krankenbehandlung, einschließlich Ausgaben für Fachschulen, Fachakademien, Berufsakademien, Forschung und Entwicklung an Hochschulen, Studentenwerke.

Zdroj: Bildungsfinanzbericht 2023: 23

Obrázek 62: Vývoj výdajů na vzdělávání, Německo

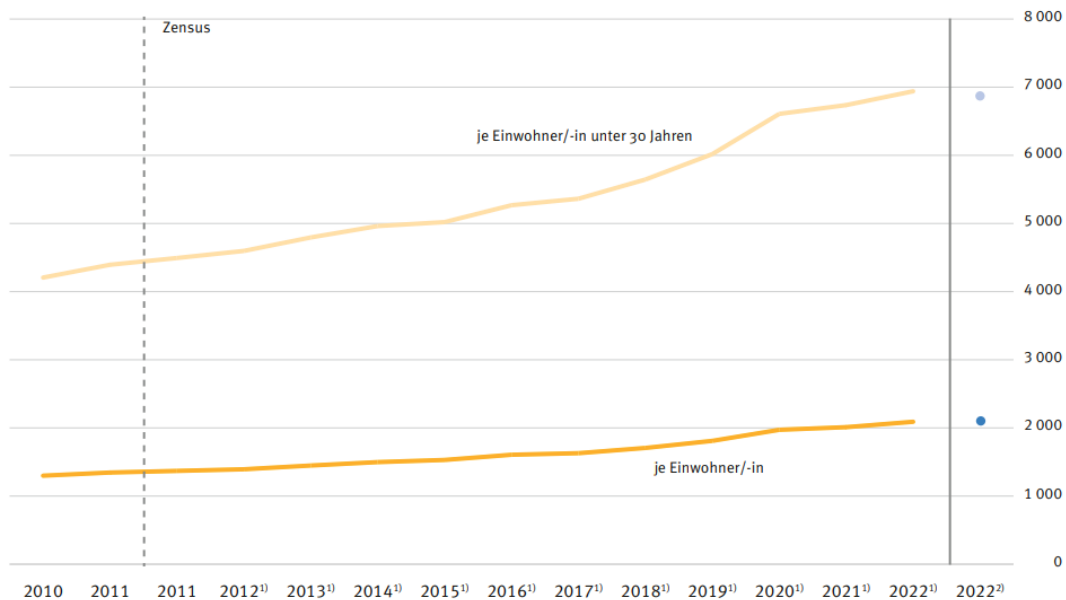
Abbildung 3.1-2: Entwicklung der öffentlichen Bildungsausgaben in Mrd. Euro

Zdroj: Bildungsfinanzbericht 2023: 32

Obrázek 63: Výdaje na vzdělávání k počtu obyvatel, Německo

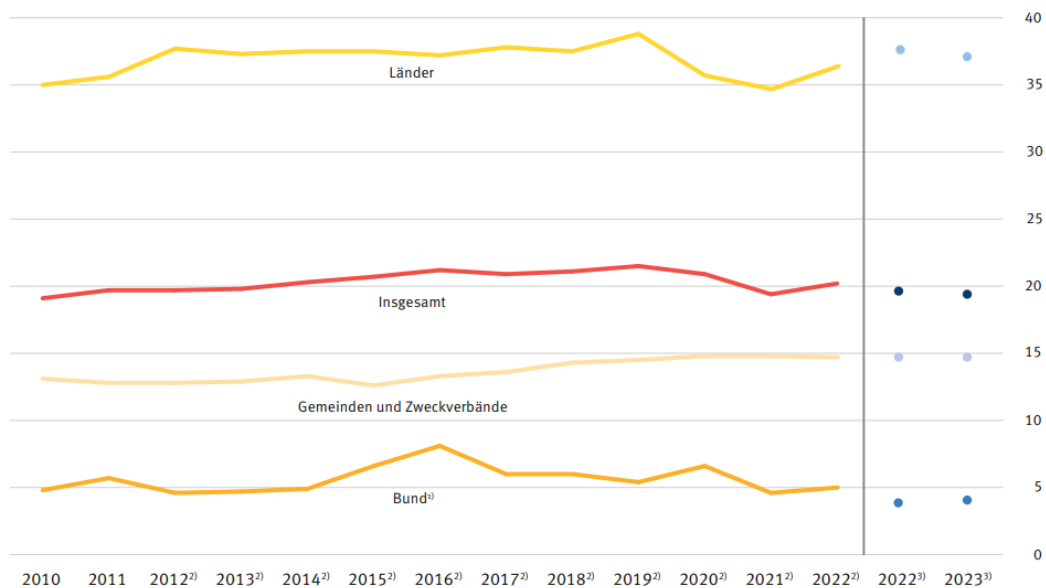
Abbildung 3.2-1: Öffentliche Bildungsausgaben in Relation zur Bevölkerung in Euro

Zdroj: Bildungsfinanzbericht 2023: 38

Obrázek 64: Veřejné výdaje na vzdělávání ve vztahu k celkovému rozpočtu spolku, spolkových zemí a obcí, Německo

Abbildung 3.3-1: Öffentliche Bildungsausgaben in Relation zum Gesamthaushalt von Bund, Ländern und Gemeinden nach Körperschaftsgruppen in %

1) Die gestiegenen Bundesausgaben in 2011 sind auf das Zukunftsinvestitionsgesetz zurückzuführen. Die Anstiege 2015 und insbesondere 2016 sind durch die Zuführung an das Sondervermögen „Kommunalinvestitionsförderungsfonds“ (Kapitel I + II) bedingt. 2020 und 2022 gab es größere Zuweisung an den DigitalPakt Schule.

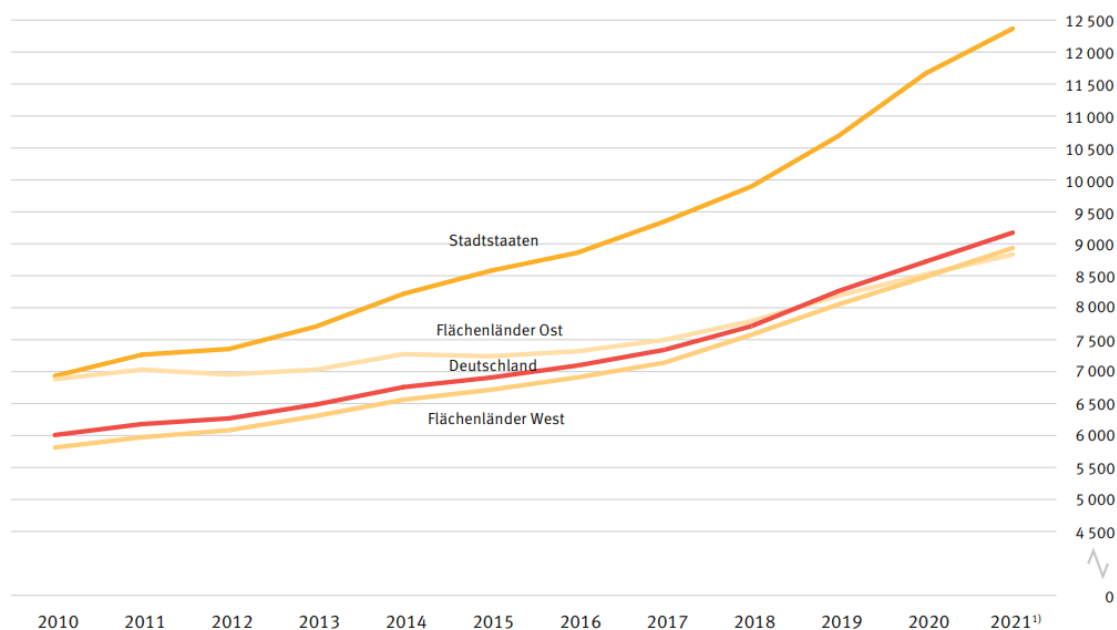
2) Vorläufiges Ist.

3) Soll.

Zdroj: Bildungsfinanzbericht 2023: 39

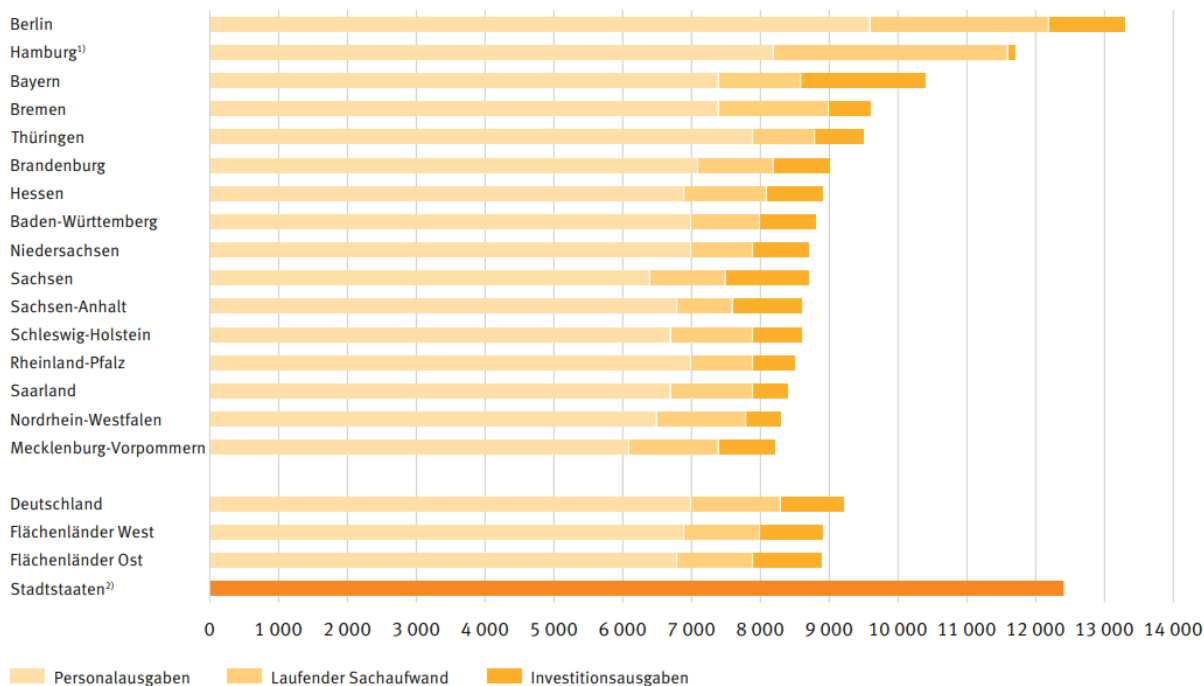
Obrázek 65: Vývoj výdajů na vzdělávání ve skupinách spolkových zemí, Německo

Abbildung 4.2.4-1: Ausgaben für öffentliche Schulen je Schülerin und Schüler in Euro

Zdroj: Bildungsfinanzbericht 2023: 53

Abbildung 4.2.4-3: Ausgaben für öffentliche Schulen je Schülerin und Schüler nach Ausgabearten und Ländern 2021 in Euro

1) In Hamburg werden Schulbaumaßnahmen in einem Mieter-Vermieter-Modell durch eine ausgegliederte Einrichtung getätigt. Daher werden Investitionen für Baumaßnahmen nur in geringer Höhe ausgewiesen. Stattdessen werden die Mietzahlungen im laufenden Sachaufwand berücksichtigt.

2) Aufgrund der eingeschränkten Vergleichbarkeit wird der Mittelwert für die Stadtstaaten nicht nach Ausgabearten differenziert.

Zdroj: Bildungsfinanzbericht 2023: 55

Zdroje

Achleitner, S. 2024. „Tag der Bildung: Mangelhafte Investitionen in Kinderbildung.“ *Momentum Institut*. Publikováno 23. 1. 2024 (online). Dostupné z: <https://www.momentum-institut.at/news/tag-der-bildung-mangelhafte-investitionen-in-kinderbildung/>

Achleitner, S. 2024. „Bildung in Zahlen: Bildung wird nach wie vor stark vererbt.“ *Momentum Institut*. Publikováno 21. 5. 2024 (online). Dostupné z: <https://www.momentum-institut.at/news/bildung-in-zahlen-bildung-wird-nach-wie-vor-stark-vererbt/>.

Aktuality.sk. 2023. „Vláda konečne predstavila rozpočet na budúci rok. Toto sú najdôležitejšie čísla.“ *Aktuality.sk* (online). Publikováno 11. 12. 2023. Dostupné zde: <https://www.aktuality.sk/clanok/DSGRlHs/vlada-konecne-predstavila-rozpocet-na-buduci-rok-toto-su-najdolezitejsie-cisla/>. Citováno 15. 7. 2024.

Aktuality.sk. 2024. „Všetky vysoké školy na Slovensku už podpísali výkonnostné zmluvy, potvrdil minister Drucker.“ *Aktuality.sk* (online). Publikováno 16. 1. 2024. Dostupné zde: <https://www.aktuality.sk/clanok/S2B0y7E/vsetky-vysoke-skoly-na-slovensku-uz-podpisali-vykonnostne-zmluvy-potvrdil-minister-drucker/>. Citováno 15. 7. 2024.

Al-Samarai, S., Cerdan-Infantes, P. & Lehe, J. 2019. *Mobilizing Resources for Education and Improving Spending Effectiveness Establishing Realistic Benchmarks Based on Past Trends*. Světová banka. Dostupné z: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/244151552329948414/pdf/Mobilizing-Resources-for-Education-and-Improving-Spending-Effectiveness-Establishing-Realistic-Benchmarks-Based-on-Past-Trends.pdf>.

Aluehallintovirasto. 2023. „Opetustoimen valvonta.“ *Avi.fi* (online). Publikováno 12. 6. 2023. Dostupné zde: <https://avi.fi/asioi/henkilöasiakas/valvonta-ja-kantelut/opetus-ja-kulttuuri/opetustoimen-valvonta>. Citováno 15. 7. 2024.

Bundesministerium für Bildung Wissenschaft und Forschung. 2024. *Volksschule*. Dostupné zde: <https://www.bmbwf.gv.at/Themen/schule/schulsystem/sa/vs.html>. Citováno 15. 7. 2024.

Børne- og Undervisningsministeriet (Ministerstvo pro děti a vzdělávání, Dánsko). 2020. *Zákon o denní péči (Bekendtgørelse af lov om dag-, fritids- og klubtilbud m.v. til børn og unge (dagtilbudsløven))*. Dostupné zde: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2020/2>. Citováno 15. 7. 2024.

Børne- og Undervisningsministeriet (Ministerstvo pro děti a vzdělávání, Dánsko). 2024. *Zákon o primárním a nižším sekundárním vzdělávání (Bekendtgørelse af lov om folkeskolen)*. Dostupné zde: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/90>. Citováno 15. 7. 2024.

CEDEFOP. 2021. „Vocational education and training in Europe: Latvia.“ *Cedefop.europa.eu* (online). Dostupné zde: <https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/vet-in-europe/systems/latvia-u2>. Citováno 15. 7. 2024.

CEDEFOP. 2021. „Vocational education and training in Europe: Lithuania.“ *Cedefop.europa.eu* (online). Dostupné zde: <https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/vet-in-europe/systems/lithuania-u2>. Citováno 15. 7. 2024.

CEDEFOP. 2021. „Vocational education and training in Europe: Poland.“ *Cedefop.europa.eu* (online). Dostupné zde: <https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/vet-in-europe/systems/poland-u2>. Citováno 15. 7. 2024.

Dubash, C.J., Jamal, U. 2018. „Improving ‘Quality’ in Education: is Spending Effectively Better than Spending More?“ *European Journal of Multidisciplinary Studies* (3) 1: 167–171.

Eesti Vabariigi Valitsus. 2023. „The government approved the state budget, which focuses on the security and sustainability.“ *Valitsus.ee*. Publikováno 26. 9. 2023 (online). Dostupné zde: <https://valitsus.ee/en/news/government-approved-state-budget-which-focuses-security-and-sustainability>. Citováno 15. 7. 2024.

ERR (Eesti Rahvusringhääling). 2023. „Budget 2024: Who gets what?“ *ERR.ee*. Publikováno 3. 10. 2023 (online). Dostupné zde: <https://news.err.ee/1609117022/budget-2024-who-gets-what>. Citováno 15. 7. 2024.

ERR (Eesti Rahvusringhääling). 2024. „Estonia's education deal proposals: Teacher career stages model, pay grades.“ *ERR.ee*. Publikováno 14. 5. 2024 (online). Dostupné zde: <https://news.err.ee/1609342107/estonia-s-education-deal-proposals-teacher-career-stages-model-pay-grades>. Citováno 15. 7. 2024.

Eurydice. 2023. „Estonia: Funding in Education.“ *Eurydice.eacea.ac.europa.eu* (online). Publikováno 27. 11. 2023. Dostupné zde: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/estonia/funding-education>. Citováno 15. 7. 2024

Eurydice. 2023. „Estonia: Organisation and Governance.“ *Eurydice.eacea.ac.europa.eu* (online). Publikováno 27. 11. 2023. Dostupné zde: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/estonia/organisation-and-governance>. Citováno 15. 7. 2024.

Eurydice. 2023. „Finland: Organisation and Governance.“ *Eurydice.eacea.ac.europa.eu* (online). Publikováno 27. 11. 2023. Dostupné zde: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/finland/organisation-and-governance>. Citováno 15. 7. 2024

Eurydice. 2023. „Germany: Organisation and Governance.“ *Eurydice.eacea.ac.europa.eu* (online). Publikováno 27. 11. 2023. Dostupné zde: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/germany/organisation-and-governance>. Citováno 15. 7. 2024

Eurydice. 2023. „Latvia: Funding in Education.“ *Eurydice.eacea.ac.europa.eu* (online). Publikováno 27. 11. 2023. Dostupné zde: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/latvia/funding-education>. Citováno 15. 7. 2024

Eurydice. 2023. „Latvia: Organisation and Governance.“ *Eurydice.eacea.ac.europa.eu* (online). Publikováno 27. 11. 2023. Dostupné zde: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/latvia/organisation-and-governance>. Citováno 15. 7. 2024

Eurydice. 2023. „Latvia: Single-structure primary and lower secondary education.“ *Eurydice.eacea.ac.europa.eu* (online). Publikováno 27. 11. 2023. Dostupné zde: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/latvia/single-structure-primary-and-lower-secondary-education>. Citováno 15. 7. 2024

Eurydice. 2023. „Lithuania: Funding in Education.“ *Eurydice.eacea.ac.europa.eu* (online). Publikováno 27. 11. 2023. Dostupné zde: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/lithuania/funding-education>. Citováno 15. 7. 2024

Eurydice. 2023. „Lithuania: Organisation and Governance.“ *Eurydice.eacea.ac.europa.eu* (online). Publikováno 27. 11. 2023. Dostupné zde: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/lithuania/organisation-and-governance>. Citováno 15. 7. 2024

Eurydice. 2023. „Poland: Organisation and Governance.“ *Eurydice.eacea.ac.europa.eu* (online). Publikováno 14. 12. 2023. Dostupné zde: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/poland/organisation-and-governance>. Citováno 15. 7. 2024

Eurydice. 2023. „Slovakia: Funding in Education.“ *Eurydice.eacea.ac.europa.eu* (online). Publikováno 27. 11. 2023. Dostupné zde: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/slovakia/funding-education>. Citováno 15. 7. 2024

Eurydice. 2023. „Slovenia: Funding in Education.“ *Eurydice.eacea.ac.europa.eu* (online). Publikováno 27. 11. 2023. Dostupné zde: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/slovenia/funding-education>. Citováno 15. 7. 2024

Eurydice. 2023. „Slovenia: Organisation and Governance.“ *Eurydice.eacea.ac.europa.eu* (online). Publikováno 27. 11. 2023. Dostupné zde: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/slovenia/organisation-and-governance>. Citováno 15. 7. 2024

Eurydice. 2024. „Austria: Funding in Education.“ *Eurydice.eacea.ac.europa.eu* (online). Publikováno 26. 6. 2024. Dostupné zde: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/austria/funding-education>. Citováno 15. 7. 2024

Eurydice. 2024. „Austria: Organisation and Governance.“ *Eurydice.eacea.ac.europa.eu* (online). Publikováno 27. 6. 2024. Dostupné zde: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/austria/organisation-and-governance>. Citováno 15. 7. 2024

Eurydice. 2024. „Denmark: Funding in Education.“ *Eurydice.eacea.ac.europa.eu* (online). Publikováno 9. 2. 2024. Dostupné zde: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/denmark/funding-education>. Citováno 15. 7. 2024

Eurydice. 2024. „Denmark: Organisation and Governance.“ *Eurydice.eacea.ac.europa.eu* (online). Publikováno 9. 2. 2024. Dostupné zde: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/denmark/organisation-and-governance>. Citováno 15. 7. 2024

Eurydice. 2024. „Estonia: Single-structure primary and lower secondary education.“ *Eurydice.eacea.ac.europa.eu* (online). Publikováno 15. 1. 2024. Dostupné zde: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/estonia/organisation-general-upper-secondary-education>. Citováno 15. 7. 2024

Eurydice. 2024. „Estonia: Upper secondary and post-secondary non-tertiary Education.“ *Eurydice.eacea.ac.europa.eu* (online). Publikováno 27. 11. 2023. Dostupné zde: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/estonia/single-structure-primary-and-lower-secondary-education>. Citováno 15. 7. 2024

Eurydice. 2024. „Finland: Funding in Education.“ *Eurydice.eacea.ac.europa.eu* (online). Publikováno 15. 2. 2024. Dostupné zde: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/finland/early-childhood-and-school-education-funding>. Citováno 15. 7. 2024

Eurydice. 2024. „Germany: Funding in Education.“ *Eurydice.eacea.ac.europa.eu* (online). Publikováno 26. 3. 2024. Dostupné zde: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/germany/early-childhood-and-school-education-funding>. Citováno 15. 7. 2024

Eurydice. 2024. „Poland: Funding in Education.“ *Eurydice.eacea.ac.europa.eu* (online). Publikováno 14. 3. 2024. Dostupné zde: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/poland/funding-education>. Citováno 15. 7. 2024

Eurydice. 2024. „Slovakia: Organisation and Governance.“ *Eurydice.eacea.ac.europa.eu* (online). Publikováno 5. 2. 2024. Dostupné zde: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/slovakia/organisation-and-governance>. Citováno 15. 7. 2024

Finanšu ministrija (Ministerstvo financí, Lotyšsko). 2023. Draft Budgetary Plan of the Republic of Latvia 2024. Riga: Ministerstvo financí. Dostupné zde: https://economy-finance.ec.europa.eu/system/files/2023-11/2024_dbp_lv_en.pdf.

Finanšu ministrija (Ministerstvo financí, Lotyšsko). 2023. „Government approves #Budget2024 – Latvia’s budget for security and sustainability.“ *Fm.gov.lv* (online). Publikováno 1. 11. 2023. Dostupné zde: <https://www.fm.gov.lv/en/article/government-approves-budget2024-latvias-budget-security-and-sustainability>. Citováno 15. 7. 2024.

Główny Urząd Statystyczny. 2023. *Kapitał ludzki w Polsce w latach 2018–2022*. Gdańsk: Główny Urząd Statystyczny.

Główny Urząd Statystyczny. 2023. *Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2022/2023*. Gdańsk: Główny Urząd Statystyczny.

Główny Urząd Statystyczny. 2023. *Szkolnictwo wyższe i jego finanse w 2022 r.* Gdańsk: Główny Urząd Statystyczny.

Grubb, N.W. 2009. *The Money Myth: School Resources, Outcomes, and Equity*. New York: Russell Sage Foundation. Dostupné z: <https://archive.org/details/moneymythschoolr00grub/mode/2up>.

Hanushek, E.A. 2003. „The Failure of Input-Based Schooling Policies.“ *The Economic Journal* 113 F64–F98. Oxford: Blackwell Publishing. Dostupné zde: <https://hanushek.stanford.edu/sites/default/files/publications/Hanushek%202003%20EJ%20113%28485%29.pdf>. Citováno 15. 7. 2024.

Haridus-Ja Teadusministeerium (Ministerstvo pro vzdělávání a výzkum, Estonsko). 2024. „State Examinations.“ *Harno.ee*. Publikováno 16. 5. 2024 (online). Dostupné zde: <https://harno.ee/en/state-examinations>. Citováno 15. 7. 2024.

Haridus-Ja Teadusministeerium (Ministerstvo pro vzdělávání a výzkum, Estonsko). 2024. *Ministry of Education and Research Annual report 2023*. Tartu: Haridus-Ja Teadusministeerium. Dostupné zde: <https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2024-06/MoER%20annual%20report%202023.pdf>.

Izglītības un zinātnes ministrija (Ministerstvo školství a vědy, Lotyšsko). 2020. „Education system in Latvia.“ *Izm.gov.lv* (online). Publikováno 30. 9. 2020. Dostupné zde: <https://www.izm.gov.lv/en/education-system-latvia>. Citováno 15. 7. 2024.

Kirabo Jackson, C., Mackevicius, C. 2021. *The Distribution of School Spending Impacts. Working Paper 28517*. Cambridge: National Bureau of Economic Research. Dostupné z: https://www.nber.org/system/files/working_papers/w28517/w28517.pdf.

Latvijas sabiedriskais medijs. 2022. „Teachers' salaries to grow next year in Latvia.“ *Eng.lsm.lv* (online). Publikováno 13. 12. 2022. Dostupné zde: <https://eng.lsm.lv/article/society/education/teachers-salaries-to-grow-next-year-in-latvia.a486839/>. Citováno 15. 7. 2024.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė (Vláda Lotyšské republiky). 2024. *Mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašas (Rozhodnutí o schválení popisu postupu pro výpočet, přidělování a využívání finančních prostředků na vzdělávání)*. Konsolidované znění z 4. 1. 2024. Dostupné zde: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/acd82c9188fa11e8aa33fe8f0fea665f/asr>. Citováno 15. 7. 2024.

Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky. „Zoznam študijných odborov a učebných odborov s nedostatočným počtom absolventov pre potreby trhu práce a Zoznam študijných odborov a učebných odborov, ktoré sú nad rozsah potrieb trhu práce.“ *Minedu.sk* (online).

Dostupné zde: <https://www.minedu.sk/31978-sk/zoznam-studijnych-odborov-a-ucebnych-odborov-s-nedostatocnym-poctom-absolventov-pre-potreby-trhu-prace-a-zoznam-studijnych-odborov-a-ucebnych-odborov-ktore-su-nad-rozsah-potrieb-trhu-prace/>. Citováno 15. 7. 2024.

Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky. 2023. „Výdavky štátu na vzdelávanie vzrastú najrýchlejšie za desaťročie.“ *Minedu.sk* (online). Publikováno 12. 12. 2023. Dostupné zde: <https://www.minedu.sk/vydavky-statu-na-vzdelavanie-vzrastu-najrychlejsie-za-desatrocie/>. Citováno 15. 7. 2024.

Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky. 2024. „Normatívy a normatívne príspevky na rok 2024“. *Minedu.sk* (online). Publikováno 26. 1. 2024. Dostupné zde: <https://www.minedu.sk/normativy-a-normativne-prispevky-na-rok-2024/>. Citováno 15. 7. 2024.

Münich, D., Smolka, V. 2024. *Platy učitelů v roce 2023 a výhled: jízda z kopce*. Praha: IDEA. Dostupné zde: https://idea.cerge-ei.cz/files/IDEA_Studie_04_2024_Platy_ucitelu_0610.pdf.

NCEE (National Center on Education and the Economy). 2024. „Top Performing Countries: Estonia.“ *NCEE.org* (online). Dostupné z: <https://ncee.org/country/estonia/>. Citováno 15. 7. 2024.

Notes from Poland. 2023. „New Polish government updates budget with election promises, including 30% raise for teachers.“ *Notesfrompoland.com* (online). Publikováno 20. 12. 2023. Dostupné zde: <https://notesfrompoland.com/2023/12/20/new-polish-government-updates-budget-with-election-promises-including-30-raise-for-teachers/>. Citováno 15. 7. 2024.

OeAD (Agentur für Bildung und Internationalisierung). 2024. *Pre-School (Vorschule)*. Dostupné zde: <https://www.bildungssystem.at/en/primary-school/pre-school>. Citováno 15. 7. 2024.

OECD. 2019. *Working and Learning Together: Rethinking Human Resource Policies for Schools*. Paříž: OECD Publishing. Dostupné z: <https://doi.org/10.1787/b7aaf050-en>.

OECD. 2022. *Value for Money in School Education: Smart Investments, Quality Outcomes, Equal Opportunities*. Paříž: OECD Publishing. Dostupné z: <https://doi.org/10.1787/f6de8710-en>.

OECD. 2023. *Education at a Glance 2023: OECD Indicators*. Paříž: OECD Publishing. Dostupné z: <https://doi.org/10.1787/e13bef63-en>.

Oficialios statistikos portalas (Statistický portál, Litva). *Osp.stat.gov.lt*. Dostupné z: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>. Citováno 15. 7. 2024.

Opetus- ja kulttuuriministeriö (Ministerstvo školství a kultury, Finsko). 2024. *Opetus- ja kulttuuriministeriön tilinpäätös 2023*. Helsinky: Ministerstvo školství a kultury. Dostupné zde: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165480/OKM_2024_11.pdf.

Opetushallinnon tilastopalvelu (Statistická služba Národní rady pro vzdělávání, Finsko). „Valtionosuusrahoitteisen koulutuksen kustannukset“ *Vipunen.fi* (online). Dostupné z: https://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Valtionosuusrahoitteisen%20koulutuksen%20kustannukset%20menolajeittain%20-%20toiminto%20ja%20sektori.xlsb. Citováno 15. 7. 2024.

Polsko, Zákon 2203/2017 o financování úkolů v oblasti vzdělávání (Ustawa z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych). Dostupné zde: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170002203/T/D20172203L.pdf>.

Riigi Teataja. 2019. „Vocational Educational Institutions Act.“ *Riigiteataja.ee*. Publikováno 23. 5. 2019 (online). Dostupné zde: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/523052019004/consolide>. Citováno 15. 7. 2024.

RTVS. 2024. „To, čo mali doteraz na starosti samosprávy, preberie štát. Spôsob financovania materských škôl sa zmení.“ *Spravy.rtvsk* (online). Publikováno 29. 5. 2024. Dostupné zde: <https://spravy.rtvsk/2024/05/to-co-mali-doteraz-na-starosti-samospravy-preberie-stat-sposob-financovania-materskych-skol-sa-zmeni/>. Citováno 15. 7. 2024.

Slovensko. Zákon č. 597/2003 Z. z. Zákon o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení. Dostupné zde: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2003-597#p1>. Citováno 15. 7. 2024.

Slovinsko. Zákon č. 95/2005 Sb. *Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Zákon o organizaci a financování vzdělávání)*. Dostupné zde: <https://zakonodaja.com/zakon/zofvi/i-poglavje-splosne-dolocbe>. Citováno 15. 7. 2024.

Statistisches Bundesamt. 2023. *Bildungsfinanzbericht 2023*. Wiesbaden: Statistisches Bundesamt. Dostupné zde: https://www.statistischebibliothek.de/mir/servlets/MCRFileNodeServlet/DEHeft_derivate_00085026/1023206237004_korr_15122023.pdf.

Statistics Denmark. *Expenditure on Education*. Dostupné z: <https://www.dst.dk/en/Statistik/emner/oekonomi/offentlig-oekonomi/udgifter-til-uddannelse>.

Statistics Denmark. *StatBank Denmark*. Dostupné z: <https://www.statbank.dk/20818>

Statistics Finland. *Statfin*. Dostupné z: <https://statfin.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/>.

Statistični urad Republike Slovenije. *SiStat Database*. Dostupné zde: <https://pxweb.stat.si/SiStat/en/Podrocja/Index/192/education>.

Statistični urad Republike Slovenije. 2023. „Expenditure for formal education, 2022: Public expenditure on formal education 7.1% higher, its share in GDP (5.3%) 0.1 of a percentage point lower.“ *Stat.si* (online). Publikováno 14. 12. 2023. Dostupné zde: <https://www.stat.si/StatWeb/en/News/Index/11520>. Citováno 15. 7. 2024.

Statistični urad Republike Slovenije. 2024. „International Day of Education.“ *Stat.si* (online). Publikováno: 18. 1. 2024. Dostupné zde: <https://www.stat.si/StatWeb/en/News/Index/11559>. Citováno 15. 7. 2024.

Statistik Austria. 2023. *Bildung in Zahlen 2021/22: Schlüsselindikatoren und Analysen*. Vídeň: Statistik Austria. Dostupné z: https://www.statistik.at/fileadmin/user_upload/BiZ-2021-22_Schluesselindikatoren.pdf.

Statistik Austria. 2024. *Bildung in Zahlen 2022/23: Schlüsselindikatoren und Analysen*. Vídeň: Statistik Austria. Dostupné z: https://www.statistik.at/fileadmin/user_upload/BiZ-2022-23_Schluesselindikatoren.pdf.

Švietimo mokslo ir sporto ministerija (Ministerstvo školství, vědy a sportu, Litva). 2023. Agreement on National Education Policy (2021-2030). *Smsm.lrv.lt* (online). Publikováno 18. 11. 2023. Dostupné zde: <https://smsm.lrv.lt/en/legal-information/agreement-on-national-education-policy-2021-2030/>. Citováno 15. 7. 2024.

The Baltic Times. 2023. „Lithuania's education spending to grow EUR 540 mln to EUR 3.8 b next year – draft budget.“ *Baltictimes.com* (online). Publikováno 6. 10. 2023. Dostupné zde: https://www.baltictimes.com/lithuania_s_education_spending_to_grow_eur_540_mln_to_eur_3_8_b_next_year_draft_budget/. Citováno 15. 7. 2024.

Uddannelses- og Forskningsstyrelsen (Dánská agentura pro vysoké školství a vědu). „State Educational Grant and Loan Scheme (SU and SU-lån).“ *Su.dk* (online). Dostupné zde: <https://su.dk/english/state-educational-grant-and-loan-scheme-su/>. Citováno 15. 7. 2024.

Úrad vlády Slovenskej republiky. *Návrh rozpočtu verejnej správy na roky 2024 až 2026*. Dostupné zde: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/29105/1>.

Úřad Národní rozpočtové rady. 2020. *Projekce veřejných výdajů na školství*. Praha: Úřad Národní rozpočtové rady.

Seznam obrázků

Obrázek 1: Všechny předškolní programy (ISCED 0): Rozpad výdajů na vzdělávání jako % HDP, 2021, OECD.....	7
Obrázek 2: Primární vzdělávání (ISCED 1): Rozpad výdajů na vzdělávání jako % HDP, 2021, OECD	7
Obrázek 3: Nižší sekundární vzdělávání (ISCED 2): Rozpad výdajů na vzdělávání jako % HDP, 2021, OECD	7
Obrázek 4: Vyšší sekundární (ISCED 3): Rozpad výdajů na vzdělávání jako % HDP, 2021, OECD	8
Obrázek 5: Terciární vzdělávání (včetně R&D): Rozpad výdajů na vzdělávání jako % HDP, 2021, OECD	8
Obrázek 6: Terciární vzdělávání (bez R&D): Rozpad výdajů na vzdělávání jako % HDP, 2021, OECD	8
Obrázek 7: Primární až terciární (včetně R&D): Rozpad výdajů na vzdělávání jako % HDP, 2021, OECD	9
Obrázek 8: Primární až terciární (bez R&D): Rozpad výdajů na vzdělávání jako % HDP, 2021, OECD	9
Obrázek 9: Celkem (včetně R&D): Rozpad výdajů na vzdělávání jako % HDP, 2021, OECD	9
Obrázek 10: Celkem (včetně R&D): Rozpad výdajů na vzdělávání jako % HDP, 2021, OECD	10
Obrázek 11: Počet žáků na učitele (ISCED 1-3)	10
Obrázek 12: Výdaje na platy učitelů na jednoho žáka (ISCED 02-8) (2021) v EUR	10
Obrázek 13: Celkové výdaje na žáka (primární až terciární vzdělávání bez R&D), PPP (2021), v USD	11
Obrázek 14: Veřejné výdaje na vzdělávání jako % HDP, celý sektor vzdělávání dle definice Eurostat (2022)	11
Obrázek 15: PISA skóre (matematická gramotnost)	11
Obrázek 16: Podíl studentů vysoké školy na populaci 20-24 let.....	12
Obrázek 17: HDI (2022)	12
Obrázek 18: Vývoj výdajů dle stupně vzdělání, Dánsko (2018-2022)	18
Obrázek 19: Výdaje dle typu, Dánsko (2022)	18
Obrázek 20: Výdaje dle stupně a typu, Dánsko (2022).....	19
Obrázek 21: Zdroje financování, Dánsko (2022).....	19
Obrázek 22: Vládní výdaje na vzdělávání dle zdroje a sektoru vzdělávání, Rakousko	22
Obrázek 23: Vývoj výdajů na vzdělávání dle zdroje, Rakousko	23
Obrázek 24: Vývoj nákladů dle odvětví vzdělávání, Rakousko.....	23
Obrázek 25: Poměr výdajů na vzdělávání v jednotlivých kategoriích (v procentech), Rakousko.....	24
Obrázek 26: Struktura financování rakouského vzdělávacího systému, Rakousko	24
Obrázek 27: Žáci 9. tříd dle typu školy – vývoj v čase, Rakousko.....	25
Obrázek 28: Genderové rozdělení v jednotlivých školách sekundárního vzdělávání, Rakousko	25
Obrázek 29: Rakouská účast na vzdělávání v mezinárodním srovnání	26
Obrázek 30: Vývoj počtu pedagogických pracovníků, Rakousko	26
Obrázek 31: Věková struktura pedagogických pracovníků, Rakousko	27
Obrázek 32: Nejvyšší dosažené vzdělání estonského obyvatelstva dle věku.....	30
Obrázek 33: Podíl obyvatel účastnících se celoživotního vzdělávání, vývoj v čase	30
Obrázek 34: Výdaje na jednotlivé kategorie vzdělávání ve Finsku, 2022.....	33
Obrázek 35: Výdaje na jedno dítě/žáka/studenta ve Finsku, 2022.....	33
Obrázek 36: Výdaje na vzdělávání dle jednotlivých kategorií a plátců v Lotyšsku	35
Obrázek 37: Vývoj výdajů na vzdělávání v Lotyšsku	36
Obrázek 38: Rozpočtové priority lotyšské vlády na rok 2023	36
Obrázek 39: Počty pedagogických pracovníků v Lotyšsku	37
Obrázek 40: Vývoj počtu mateřských škol v Lotyšsku.....	37
Obrázek 41: Vývoj počtu základních a středních škol v Lotyšsku	38
Obrázek 42: Vývoj počtu dětí, žáků a studentů v Litvě.....	41
Obrázek 43: Vývoj litevských vládních výdajů na vzdělávání.....	41
Obrázek 44: Vývoj výdajů na vzdělávání dle vzdělávací instituce	41
Obrázek 45: Vývoj litevských výdajů na vzdělávání jako % HDP	42
Obrázek 46: Vývoj výdajů na jednoho žáka/studenta dle typu zařízení, Litva	42
Obrázek 47: Ukázka normativů na rok 2024	45
Obrázek 48: Veřejné výdaje na formální vzdělávání dle kategorie, meziroční srovnání, Slovinsko	47
Obrázek 49: Veřejné výdaje na vzdělávání dle kategorie, Slovinsko.....	47
Obrázek 50: Výdaje na vzdělávací instituce dle plátce, Slovinsko	48
Obrázek 51: Vývoj výdajů na vzdělávání vůči HDP, Slovinsko	48
Obrázek 52: Polské veřejné výdaje na vzdělávání dle úrovně samosprávy	51
Obrázek 53: Schéma rozdělování veřejných prostředků na vzdělávání v Polsku	51
Obrázek 54: Vývoj veřejných výdajů na vzdělávání	52

Obrázek 55: Vývoj polských výsledků PISA v matematice	52
Obrázek 56: Poměr výdajů lokálních vlád na vzdělávání a financí přerozdělovaných centrální vládou	52
Obrázek 57: Údaje o financování polského vysokoškolského systému	53
Obrázek 58: Výdaje na jednotlivé segmenty vzdělávání v Německu.....	56
Obrázek 59: Německé výdaje na vzdělávání vůči HDP	56
Obrázek 60: Přerozdělování finančních prostředků na jednotlivých úrovních, Německo	57
Obrázek 61: Výdaje na vzdělávání dle původu financí a úrovně, Německo	57
Obrázek 62: Vývoj výdajů na vzdělávání, Německo.....	58
Obrázek 63: Výdaje na vzdělávání k počtu obyvatel, Německo.....	58
Obrázek 64: Veřejné výdaje na vzdělávání ve vztahu k celkovému rozpočtu spolku, spolkových zemí a obcí, Německo	59
Obrázek 65: Vývoj výdajů na vzdělávání ve skupinách spolkových zemí, Německo	59
Obrázek 66: Výdaje na jednoho žáka v jednotlivých německých spolkových zemích, dle typu výdaje	60

Dokument „*Financování vybraných vzdělávacích systémů v Evropě*“ vznikl jako výstup systémového projektu Datově-analytická podpora pro hodnocení a řízení vzdělávací soustavy ČR, realizovaného v období 1. 3. 2023 – 31. 12. 2027. Projekt je zaměřen na podporu rozvoje data-based politiky na MŠMT a vzdělávací politiky v ČR v souladu se Strategií 2030+. Má za cíl vytvářet podklady pro hodnocení kvality a efektivity vzdělávání a vzdělávací soustavy všech stupňů (MŠ, ZŠ, SŠ, vyšší odborné školy, vysoké školy) a pro přijímání efektivních vzdělávacích politik a intervencí na různých úrovních řízení vzdělávání. Realizaci projektu zajišťuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Veškeré informace je nutno chápat v kontextu cílů výstupů projektu.

Kolektiv autorů projektu Datově-analytická podpora pro hodnocení a řízení vzdělávací soustavy ČR, 2024
Materiál je pod licencí Creative Commons CC BY SA 4.0
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

Zpracovalo
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
v roce 2024.

Dokument vznikl v rámci projektu s názvem:

Datově-analytická podpora pro hodnocení a řízení vzdělávací
soustavy ČR

Registrační číslo projektu: CZ.02.02.XX/00/22_005/0002901

V případě dotazů kontaktujte:

analyticka.jednotka@msmt.cz

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

edu.cz